

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatit

Oqaaseqaatit nalinginnaasut**1. Aallaqqaasiut**

1.1. Siunnersuummut tunngaviusut pingaarnerit

Siornatigut inatsisissatut siunnersuusiortoqarsimanngilaq Kalaallit Nunaanni atornerluinermik katsorsaanermik malittarisassiuussisumik. Inatsisissatut siunnersuut taamaattumik imaqarpoq nutaatut katsorsartinnissamut innersuunneqarnermut maleruaqqusanik, katsorsartinnissamut neqeroorutinik, katsorsartinnissamut neqeroorutit aqqissuussaananer atamma atornerluinermut ilisimasanut qitiusoqarfimmik, Allorfik.

Inatsisartut UKA 2013-imi (UKA2013/61) aalajangerpaat, Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliami ilaasortat tamakkiisumik isumaqatigiillutik inassuteqarnerisigut, Naalakkersuisut peqqaat atornerluinermut katsorsartinnissamut pisariaqartitsinerup aamma atornerluinermut akeqanngitsumik katsorsartinnermut neqerooruteqartarnerup atuutilersinneratigut inuiaqatigiinnut iluanaarutaasussat misissuiffigineqassasut UPA 2014-imi saqqummiunneqartussanngorlugit. Inatsisartut aalajangiipputtaaq Naalakkersuisut peqquneqassasut UKA 2014-imi saqqummiunneqartussamik atornerluisarnermut katsorsartinnissamut siunissami neqeroorutissatut siunnersuusioqqullugit, taamaaliornikkut UPA 2015-ip ingerlanneqarnerani tamakku atuutilersinneqarniassammata.

Misissueqqissaarnek "Atornerluinermut katsorsartinneq, pisariaqartitsineq inuiaqatigiinnullu iluanaarutissat", Naalakkersuisunit UPA 2014-imi saqqummiunneqartuni atornerluiffiunerpaasartut (imigassaq aalakoornartortalik, hashi aamma aningaasanoorajunneq) qitiutinneqarput. Tassani nassuiarneqarput kikkut atornerluisuunersut, atornerluinerup kinguneri, atornerluinermut katsorsaanerit atornerluinerullu inuiaqatigiinnut kinguneri.

Nassuiaammi eqikkarlugu takutinneqarpoq angusaqarluarniarluni iliuuseqarnermi iluanaarutissaqarluortoq Kalaallit Nunaanni aangajaarniutinik atornerluinermik annikillisaataasinnaasunik. Inuiaqatigiinnuttaaq iluanaarutissaasinnaasunik aamma inunnt ataasiakkaanut iluanaarutaasinnaasut makkuupput, ukiunik inuuffigisanik amerlanerusunngortinnerisigut, peqqissutsip pitsaanerusunngortinneratigut aamma inuunerup naleqalersinneratigut kiisalu inuuniarnermi kingornussat pitsaanngitsut kipitinnerisigut aamma peqqissutsikkut naligiinnginnerit annikillisinnerisigut.

Kalaallit Nunaanni ilisimasanik uppersarneqarsimasunik pissarsinissamut periarfissaqarfiunngitsuni, nunani tamalaani ilisimasat uppersarneqarsimasut misissueqqissaarnermi atorneqarput. Taamaalilluni misissueqqissaarnek atornerluinerup

qanoq annertutigisumik aningaasartuutaaneramik misissueqqissaarnermik ilaneqarpoq Kalaallit Nunaanni kisitsit aallaavigalugit. Tamanna februaari 2015-imi saqqummersinneqarpoq.

Ilisimaneqarluarlunilu uppersarneqarluarsimavoq imigassap aalakoornartortallip naartup ilumiuginerani ajoquserataa. Naartunerup nalaani imigassartorneq naartumik ajoqusiisinaavoq soorlu siusinaartumik ernineq, arlaap katattoornera, naartumik katatsinertut, toqungasumik ernineq, erninerit ajornakusoortut aamma erninermi silaannassaarunnertut. Imigassap aalakoornartortallip meeqqap alliaartornera kigaallitsittarpaa, qarasaajoquserlugu aamma meeqqap erlavii tamaasa meeqqallu kiinaa innarlarsinnaavaa.

Nassuiaatip takutippaa imigassaq aalakoornartortalik toqusoqartarneranut amerlasuunut pisooqataasartoq. Aammattaaq hashimik atuineq siusinnerusukkut toqunissamut aarlerinartoqarnerulersitsisarnermut attuumassuteqarnera paasineqarpoq. Periarfissaqarsimangilaq toqusarnerup aamma hashimik atuinerup akornanni ataqatigiittoqarneranut Kalaallit Nunaannut kisitsisitigut paasissutissanik pissarsinissaq. Hashimik pujortartarneraq nunani allani misissuineri inunngornermi oqimaassutsip appasinnerusarneranut aamma siusinaarluni meerartaartarnermut attuumassuteqartoq paasineqarpoq. Naartunerup nalaani aamma milutsitsinerup nalaani hashimik pujortartarnerup paasinnittarnerup aamma timip aalaasiata ineriartornerannut attuumassuteqartoq paasineqarpoq, taamatuttaaq inuusuttut hashimik pujortartarnerat aaqinneqarsinnaangitsumik kinguneqarsinnaasoq, tamatumunnga ilanngullugu ilikkariartarnermut, paasineqarluni.

Nassuiaammi inernilunneqarpoq innuttaasut inersimasut affaat tikillugit atonerluisuusutimaluunniit atonerluisunngulernissaminnut uloriarnartorsiortuupput, tamanna peqqissutsimikkut pitsaanngitsumik sunniteqarsinnaalluni. Atonerluineq inunnik isumaginnikkut ajornartorsiuteqarnermut patsisaavoq aamma tamanna ilutigalugu inooqataanikkut ajornartorsiuteqalerneq kingunerisinnaallugu. Inuiaqatigiinni eqimattakkuutaani isumalluuteqarpianngitsuni atonerluisut amerlanerupput apequtaalluni suliffissaarusimasuunersut, inunnik isumaginninnermit sullitaanersut, pinerluuteqarsimasunik nakkutillisoqarfimmit nakkutigineqartuunersut, angerlarsimaffeqanngitsuunersut, meeqqanut ulloq unnuarlu aamma innarluutilinnut angerlarsimaffimmiunersut, arnat qimarnguaniittuunersut, imaluunniit ilaqutariunersut naartusortallitimmikkut pisariaqartitsisuusut.

“Siunissami nunatsinni atonerluinerimut katsorsaasarnermik pilersaarutissatut siunnersuummi”, UPA 2015-imi saqqummiunneqartumi, imigassamik aamma hashimik atonerluisut kiisalu aningaasanoorajuttut katsorsartittarnissaannut neqeroorut ataatsimoortitsisumik aamma ilisimatusarnermik tunngaveqartoq nassuiarneqarpoq. Anguniagaq tassaavoq atonerluinerimik ajornartorsiutit sapinngisamik suunerisa pilertornerpaamik paasineqarnissaat aamma atonerluisoq qanigisaasalu pilertortumik

ikiorneqarnissaat. Pilersaarummi nassuiarneqarpoq maannakkut pitsaaliuinermi aamma atonerluinerмик katsorsaannermi iliuuserineqareersut. Pilersaarummi aammattaaq atonerluinermut tunngasumik inatsisiliortoqarnissaa siunniunneqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuut taamaalilluni atonerluinermi ajornartorsiutit sapinngisamik siusissukkut paasineqartarnissaannut aamma atonerluisoq qanigisaalu ikiorneqartarnissaannik kissaateqarnermik tunuliaqutaqartumik suliarineqarsimavoq. Tamatuma saniatigut kissaatigineqarpoq iliuuserisassat inatsimmi allassimasut inuuniarnermi kingornussanik pitsaanngitsunik kipititseqataasinnaasut, taamatut katsorsartereernerup kingornatigut sunniutaa attatiinnarneqassalluni. Aammattaaq neriuutigineqarpoq atonerluisuusimasut suliffeqalernissaat, taamalillutik sulinikkut aningaasaqarnikkullu, inuiaqatigiisugut ineriartortinneqarnitsinni ajornaatsumik suleqataaffginiassammassuk.

Inatsisissatut siunnersuut atonerluinermut tunngasunik ilisimasanik aaqqissuussamik paasissutissanik katersuinermi peqataanissaa, taamatut siunissami katsorsartinnissamut periarfissanik, pitsaanerpaanik angusaqarfiusut suunerannik ilisimasanik pissarsisoqartarniassammat, tassanngaanniillu katsorsartinnissamut neqeroorutini aaqqissuussisoqarniassammat. Inatsisissatut siunnersuut aammattaaq Allorfimmi aamma najukkani atonerluinermut qitiusoqarfinni atorfillit ilinniartitaanerisa qaffasissuunissaannut qulakkeerinneqataassaaq.

Soorlu aallaqqaataani allaaserineqareersoq Kalaallit Nunaanni atonerluinermut katsorsartinnissamut maannakkut inatsiseqanngilaq. Kommunit pisortanit ikiorsiissutit pillugit peqqussut naapertorlugu atonerluinermut katsorsaannermut maannakkumut tapiissuteqarfigineqartarput, kisianni pisussaatsineq erseqqinngilaq. Tassa ataasiakkaanut sullissinermit ikiorsiineq pillugu aalajangersagaq § 20-miittoq pineqarpoq, aningaasaliinermit tunngavilersuutigineqartoq. Aalajangersakkap taassuma ikiorneqarnissamut piunasaqaatitaqarpoq, pineqartoq isumaginninnikkut arlaannik nalaataqarsimasariaqartoq, soorlu assersuutigalugu napparsimanermik, suliffissaqannginnermik imaluunniit assingusumik, tamannalu ilutigalugu nammineerluni imminut imaluunniit ilaqtutaminik pisariaqartitanik pilersuisinnaassuseqarnani. Taamaattumik aalajangersakkami atonerluisut tamavimmik pineqanngillat.

Atonerluisunik katsorsaaneq peqqinnissaqarfimmit ingerlanneqartoq peqqinnissaqarfiup sullissinera pillugu Inatsisartut peqqussutaat aqputigalugu aaqqissuunneqarpoq. Imigassamik aalakoornartortalimmut tunngasoq inatsisiliunneqarpoq, kisianni aalajangersakkat taakku imigassamik aalakoornartortalimmik nioqquteqarnermut sassaalliteqarnermullu akuersissummut attuumassuteqarput.

1.2. Inatsisissap piareersarnerani immikkoortut pingaarnerit
Atonerluinermut tunngasumik misissuisoqarnissaanik pisariaqartitsineq pillugu
Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap inassuteqarneratigut

aqutsisooqatigiinnik, suleqatigiikkutaanik arlalinnik kiisalu aqutsisooqatigiinnik pilersitsisoqarpoq.

Aqutsisooqatigiit ukunannga inuttaqartinneqarput:

- Peqqissutsimut Attaveqaqatiginnermullu Naalackersuisoqarfimmi Pisortaq,
- Meeqqanut inuusuttunullu immikkoortortaqarfimmi pisortaq, Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfik
- Ilinniartitaanermut ilisimatusarnermullu immikkoortortaqarfimmi pisortaq, Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalackersuisoqarfik,
- KANUKOKA-mit sinniisuutitaq
- Kommuneqarfik Sermersuumit sinniisuutitaq
- Qaasuitsup Kommunianit sinniisuutitaq
- Qeqqata Kommunianit sinniisuutitaq,
- Kommune Kujallermit sinniisuutitaq,
- Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit nakorsatut ilinniarsimasoq siunnersorti.

Aqutsisooqatigiit suliamut pilersaarutaasoq pingaarneq aamma tamatumunnga pilersaarutit iliuserisassallu akisussaaffigisimavaat. Pilersaarummut piffissarititaasoq ingerlavoq maajip arfernaniit 2014 septembarip 26-ata tungaanut 2014.

Soorlu tamanna qulaani takuneqarsinnaasoq naalackersuisoqarfiit aamma kommunit tamarmik atornerluinnermut tunngasut misissuiffigineqarnerani peqataatinneqarsimapput. Aqutsisooqatigiit suliaat nalunaarummi saqqummiunneqartoq tassaavoq “Atornerluisunik katsorsaaneq, pisariaqartitsineq aamma inuiaqatigiinnut tunngatillugu iluanaarutissat”, aammattaaq kommunini tusarniaassutigineqarput.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik, Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik aamma Peqqinnissaqarfik kiisalu Imigassaq Ikaroorartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit siunissami atornerluisunik katsorsaasarneq pillugu nuna tamakkerlugu pilersaarummut Siunnersuutip suliarineqarneranut atatillugu peqataasimapput.

Atornerluisunik siunissami katsorsaasarnissamut misissuinerit, nalunaarusiat aamma pilersaarut inatsisissatut siunnersuutip suliarineqarneranut tunngavigineqarsimapput.

Nakorsatut ilinniagalik Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmi siunnersorti, tassaasoq maannakkut Allorfimmi aqutsisoq, inatsisissatut siunnersuutip suliarineqarnera tamakkerlugu peqataatinneqarpoq.

1.3. Siunnersuutip imarisai ataatsimut isigalugit

Inatsisissatut siunnersuut atornerluinnermik katsorsaaneermut aalajangersakkanik imaqarpoq aamma katsorsartinnissamut neqeroorutit assigiinngitsut tullerriiarlugit allattorneqarlutik.

Inatsisissatut siunnersuummi assut pingaartinneqarpoq qulakkiissallut atonerluisup atonerluinermut uteqqinnginnissaa, taamaattumillu siunnersuut katsorsartereernerup kingornatigut pilersaarutinik suliaqarnissamut imaqarluni. Tamakku saniatigut atonerluinermik katsorsartinneq innuttaasunut aataasiakkaanut akeqarunnaassaaq. Inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqarpoq aqqissuussaanerup ilusissaa atonerluineq pillugu qitiusumik ilisimasaqarfittut aamma najukkani katsorsaaneermut qitiusoqarfittut. Inatsisissatut siunnersuummi atonerluinermik katsorsartinneq malittarisassaliunneqaannangilaq, kisianni aammattaaq ilaapput katsorsartittussanik innersuussinermut maleruaqqusat, Allorfiup, kommuni oqartussaasut aamma peqqissutsimut oqartussaasut akornanni suleqatigiinneq, kiisalu atonerluineq pillugu nalunaarsuiffik. Nutaajusutut inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqarput inuit atonerluisunut pingaaruteqartut pillugit maleruaqqusat, inuit tassaasut atorfeqarnerminnut tunngatillugu katsorsartinnissamut periarfissanik paasissutissiinissamut qulakkeerinnittussat.

2. Siunnersuummi qulequttat pingaarnert

Atonerluinermik katsorsaaneq inatsisissatut siunnersuummi qitiutinneqarpoq. Atonerluineq pillugu inatsisiliortoqarnera nutaajuvoq. Matuma siuliani taaneqartutut kommunit atonerluinermik katsorsartinnermut ikiorsiisarput pisortanit ikiorsiissutit pillugit peqqussut naapertorlugu. Tunngavigisaq erseqqinngilaq aamma taamaattumik kommuninit pisariaqartinneqarsimapput maleruaqqusat erseqqissut aamma tunngavissaq erseqqissoq atonerluinermik katsorsartinnissamut aningaasaliinissamut tunngatillugu. Inatsisissatut siunnersuut aqutigalugu takusinnaaneqalerpoq katsorsartinnissamut neqeroorutit suunersut aamma katsorsartinermut neqerooruteqarnermi aalajangiinissamut tunngaviit suussanersut. Atonerluinermik katsorsartinnissamut aningaasaliinissamut piginnaatitaaffik kommuniniissangilaq, kisianni atonerluineq pillugu qitiusumik ilisimasaqarfimmiissaaq, Allorfimmi.

Matuma siuliani misissueqqissaarnerit taaneqartut takutippaat, inuiaqatigiinnut annertuumik iluaqutissaqassasoq anguniaqarluartumik iliuuseqartoqarpat. Pisariaqartinneqarpoq atonerluinermik ajornartorsiutit siusissumik paasineqarnissaat, kiisalu atonerluisoq aamma ilaqaataariit ikiorneqarnissaannik neqeroorfigissalugit. Ilisimasaq tamanna tunngavigalugu aamma kissaatigineqartut misissueqqissaarnerit aqutigalugu paasineqarsimasut, kiisalu nalunaarusiap “Siunissami nunatsinni atonerluinermut katsorsaasarnermik pilersaarutissatut siunnersuut”, tassuma imarisai tunngavigalugit inatsisissatut siunnersuut suliarineqarpoq.

Atonerluinermut tunngasumik ilisimatusartuaannartoqarlunilu ineriartortitsisoqartuaannarmat immikkoortoq katsorsartinnermut tunngasoq arlaqartunik maleruaqqusanik sukumiinerusunik saqqummiussisoqarnissaanut piginnaatitsissutinik imaqarpoq. Piginnaatitsissutit qulakkiissavaat periutsinik sunniuteqarnermikkut uppernarsaasersukkanik nutaanerpaamik ilaqartunik maleruaqqusaqartarnissamut periarfissaqartuaannarnissaaq, katsorsartinnermut tunngasunik iliuusissanik aallarniisoqaraangat. Aammattaaq piginnaatitsissuteqarpoq atonerluisunik allanik, ullumikkut katsorsartinnissamut

neqerooruteqarfigineqarsinnaangitsunik, peqataatitsinissamut, taamaalillunilu atornerluinerit suunerinut aamma qanoq ittuunerinut allannguutit sillimaffigineqarlutik.

Inatsisissatut siunnersuummi nutaaliaanerpaavoq innuttaasunut ataasiakkaanut atornerluinerimut katsorsartinnerup akeqartinneqannginnissaa. Atornerluinerimut katsorsartinnerup akeqartinneqannginnissaa naalakkersuisooqatigiit 2014-2018-imut isumaqatigiissutaanni ilaavoq aamma nalakkersuisooqatigiit 2016-2018-imut isumaqatigiissutaanni ingerlateqqinneqarluni.

Katsorsartinnerup aaqqissuusaanera atornerluineq pillugu ilisimasanut qitiusoqarfimmi, Allorfimmi, qitiutinneqarpoq. Inatsisissatut siunnersuut imaqarpoq aaqqissuusaaneranut maleruaqqusanik sukumiisunik aamma suliassat Allorfimmut suliassanngortinneqartut nassuiarneqarlutik. Allorfiup suliassai ilaatigut tassaassapput atornerluinerimut iliuserineqartut tamarmiusut ataqatigiissaarneqartarnissaat aamma katsorsaaneramik iliuserisassanik qulakkeerinninnissaq, tassa nutaanerpaamik ilisimasanut aamma atornerluisunik katsorsaanerami suliatigut ingerlatsinerimut qaqugukkulluunniit naleqquttumik. Allorfiutaaq akisussaaffigissavai atornerluinerimut iliuserineqartunik kisitsisitigut paasissutissanik katersineq, nakkutilliineq nalilersuinerlu. Kiisalu Allorfiup akisussaaffigai susassaarfiit akimorlugit ataqatigiissaarineq suleqatigiinnerlu kiisalu ilisimatusarfittut qitiusoqarfinnik aamma soqutigisaqatigiiffinnik suleqateqarneq.

Inatsisissatut siunnersuut taamatuttaaq imaqarpoq atornerluinerimut najukkani qitiusoqarfiit suliassaannik nassuiaaneramik. Kommunini tamani atornerluinerimut najukkami qitiusoqarfinnik pilersitsisoqassaaq. Aallarnisarnerata nalaani Kommune Kujallermi misiliilluni suliniutitut atornerluinerimut najukkami qitiusoqarfinnik pilersitsisoqassaaq. Tamatuma kingornatigut kommunini sinneruttuni 2017-2018-ip ingerlanerani atornerluinerimut najukkami qitiusoqarfinnik pilersitsisoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Atornerluinerimut najukkami qitiusoqarfiit aaqqissuusaanermi Allorfimmut atapput, kisianni kommunini ataasiakkaani inissisimaffeqarlutik. Najukkani atornerluinerimut qitiusoqarfiit Allorfik sinnerlugu sulineramik saniatigut, katsorsartinnissamut kaammattuisuupput aammattaaq inunnik atornerluisunik katsorsaasarput. Atornerluinerimut najukkani qitiusoqarfiit angissusiat naammattuusariaqarpoq katsorsaanerimut piginnaaneqarluartunik sulisulimmik atortoqarluartumillu pilersitsisoqassappat. Taamaattumik illoqarfinni tamani atornerluinerimut najukkami qitiusoqarfinnik pilersitsisoqassanngilaq, kommuninili tamani.

Inuit atornerluisunut pingaarutillit taaguutit nutaajupput. Inuit atornerluisunut pingaarutillit tassaapput suliffimmini atornerluinerimut katsorsartinnermik ilitersuisuusut aamma katsorsartinnissamut kajungilersitsisusut. Inuit atornerluisunut pingaarutillit tassaasinnaapput pisortani imaluunniit inuussutissarsiutinik ingerlatsisuni namminersortuni atorfiliusut. Sulilinnnginnerminni ilinniarsimasuussapput Allorfimmit neqeroorutigineqartumik, aamma sulisitsisuannik isumaqatigiissuteqartoqassaaq. Inuit atornerluisunut pingaarutillit

atornerluinermut siusissukkut iliuuseqarnermut atatillugu suliaat pingaaruteqartorujussuusinnaavoq.

Katsorsartinnissamut innersuunneqarnermi periuseq ilanngunneqarpoq. Inatsisissatut siunnersuut *katsorsartinnissaq sioqqullugu iliuuseqarnermut* aamma *katsorsartereernermi iliuusissanut pilersaarutinut* iliuuserisassatut pilersaarutininik aalajangersakkamik imaqarpoq. Oqaatsit inatsimmi atorneqartussat. Iliuusissatut pilersaarut katsorsartereernerup naammassereernerani katsorsartereernermi ingerlatassat piumasaqaataavoq nalinginnaasoq, illuatungaatigulli katsorsartinnissap siulianut iliuusissatut pilersaarut pisariaqartitsineq malillugu suliarineqassalluni aamma ingerlanneqassalluni.

Susassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinneq pingaarnertut isigineqarpoq pitsaanerpaamik katsorsaasoqarnissaanut aammalu katsorsartinnerup pitsaasumik kinguneqarnissaata qulakkeerneqarnissaanut. Suleqatigiinneq pisussaaffiliineruvoq, taamatut ataatsimut anguniagassaqassammat aamma peqataasut akornanni iliuuserisassat tulluarsarneqarniassammata. Inatsisissatut siunnersuut imaqarpoq najukkani katsorsaaneermut qitiusoqarfiit, najukkani kommunit oqartussaasui aamma najukkani peqqinnissaqarfiit akornanni suleqatigiinnermut tunngasumik aalajangersakkamik. Suleqatigiinnermi oqartussat pisortaqarfii allat imaluunniit namminersortutut ingerlatsisumik ilaqarsinnaapput.

Inatsisissatut siunnersuut imaqarpoq katsorsaaneermik ingerlataqartut inuit qanoq qaffasissusilimmik ilinniartitaanerannut piumasaqaammik. Suliatigut pikkorisuseqarneq aamma atornerluisunut ataasiakkaanut aqqissuussamik attaveqarnissaq katsorsartinnerup pitsaasumik kinguneqarnissaanut attuumassuteqarpoq.

Katsorsartinnerup inernerit tamakkiisumik malinnaavigineqarnissaat qulakkeerniarlugu atornerluinermut kisitsisitigut paasissutissanik databasemik pilersitsisoqassaaq. Katsorsaaneermik suliffeqarfiit, namminersortunit pigineqartut aamma pisortanit, kiisalu inuit ataasiakkaat katsorsaaneermik ingerlataqartut databasemut nalunaaruteqartassapput. Database pisariaqarluinnartutut isigineqassaaq, taamatut nakkutilliinermik aamma atornerluinermut katsorsartinnermik nalilersuinissaq qulakkeersinnaajumallugu, taamaaliornikkullu atornerluinermut siunissami katsorsaasarneqarnerup ineriartortitseqqinnissaanut periarfissaqarniarluni. Inatsisissatut siunnersuutip ilaatigut imaraa nalunaaruteqartarnissamut piffissaliinermut piumasaqaat. Tassani aammattaaq nalunaaruteqartarnissamut aamma nalunaaruteqartarneermut aqqissuussinermut sukumiisumik maleruaqqusanik aalajangersaasoqarnissaanut piginnaatitsissummik ilanngussaartoqarpoq.

Naggataatigut inatsisissatut siunnersuut imaqarpoq nakkutilliinissamut, maalaaruteqarnissamut periarfissaqarnermut aamma aningaasalersuinermut tunngasunik allaffissornikkut aalajangersakkanik.

3. Pisortanut aningaasaqarnikkut aamma allaffissornikkut kingunerisassai

Nalunaarusiami ”Kalaallit Nunaanni atornerluinermut aningaasartuutit” 2015-imeersumi allassimavoq maani nunami atornerluinermut atatillugu aningaasartuutit assut amerlaqisut. Toqqaannartumik ataatsimut katillugit atornerluinermut aningaasartuutit peqqinnissaqarfimmut aamma isumaginninnikkut tunngasut, akissarsiassanik annaasaqarnermut kiisalu pinerluttarnermut kisitsisitigut paasissutissat pissarsiarineqarsinnaasut aallaavigalugit aamma siunertamut atornerqartut ukiumut 250 aamma 316 mio.kr.-nit akornanniippat. Aningaasat taakku taamaallaat atornerluinermut toqqaannartumik aningaasartuutaapput. Atornerluisulinni peroriartorsimaneq patsisaalluni ilinniagaqarsimanninneq aamma allat toqqaannartuunngitsumik tamatuminnga aallaaveqartunut allanut aningaasartuutit taamaalilluni ilanngunneqanngillat.

Taamaattumik atornerluinermik katsorsaaniissap pingaartillugu iliuuseqarluni aningaasaliissuteqarnerup siunissami pisortanut sipaarutaanissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattorli ilanngunneqartariaqarpoq imigassamik aalakoornartortalimmik atuinerup appariaateqarnera erninnaartumik kinguneqassammat nunatta karsianut akitsuutitigut annaasaqarnermik, kisianni siunissami peqqinnissaqarfimmut aamma isumaginnittoqarfimmut pisortat aningaasartuutaasa appariaateqarnissaannit illuatungeqarnissaat naatsorsuutigineqarluni.

2016-imut aningaasanut inatsimmi atornerluinermut katsorsartinnissamut aningaasaliissutit peqqinnissaqarfimmi kontuni pingaarnerni assigiinngitsuni missingersuutitut ilanngunneqarput. Aningaasaliissutit maanna kontumi ataatsimi katersorneqarput Alloriarfiup atornerluinermut katsorsartinnermut pilersaarutip ingerlataanut tamanut peqqinnissaqarfiup kontuani pingaarnermi toqqaannartumik aningaasaliissutitut akisussaaffeqarmat.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi atornerluinermut katsorsartinnermut qaffariaateqartoqarpoq 5,9 mio. kr.-nik. Qaffariaateqartitsisoqarneranut pissutaavoq atornerluinermut katsorsartinnermut pilersaarut imaqarmat atornerluinermut katsorsartinneq kommuninut akeqassanngitsoq. Kommuninut tapiissutit assinganik appariaateqarput.

Piffissami 2020-p tungaanut ingerlatassanut kisitsit naatsorsuutigineqartoq takussutissiami tulliuttumi imaappoq:

Suliassami kisitsisit Aningaasaliissutiniq agguassineq (1.000 kr.-ikkaarlugit)	N 2015	AI 2016	AIS 2017	M 2018	M 2019	M 2020
Katsorsaannerit Ilisimasaqarfik	0	4.230	4.110	4.060	4.060	4.060
IT il. il.	0	560	460	360	360	360
Najukkami atornerluisuunermut katsorsaaviit	0	1.730	8.380	11.733	11.300	11.300
Siusissukkut innersuussisarnerit pinaveersaartitsinerillu	0	650	950	650	400	400
Katsorsaannerit	0	11.450	18.800	17.180	14.661	14.041
Paasissutissiisarneq	0	750	980	380	380	380
Ilinniartitaaneq	0	610	3.084	830	1.100	2.620
Naliliineq	0	50	250	0	0	500
Katillugit	0	20.030	37.014	35.193	32.261	33.661

Suliassanut kisitsisini AI2016-imut aningaasaliissutini agguarneqartuni taaneqartuni aningaasat missingersuutinit sunniteqanngitsumik nuunneranni kontumut pingaarnermut tunniunneqartut atornerluisuunermut katsorsaannissamat pilersaarummut qulaani missingersuutinit ilanngussani nassuiarneqartut ilanngunneqarput.

Soorlu takussutissiami takuneqarsinnaasoq aningaasartuutit arlaqartut ukiuni siullerni takussutissiami ukiunut tallimanut atuuttumi amerlanerupput. Aallarnisaanerup nalaani aningaasartuutit Allorfimmik pilersitsinermut aningaasartuutaapput aamma ilinniartitsinermut annertuumut aningaasartuutit. Qaammarsaanernik ingerlatsinerit assigisaallu aammattaaq aallarnisaanerup nalaani aningaasartuutaanerpaassapput.

Katsorsaannerit aningaasartuutit tasaanerupput ulluinnarni katsorsartinnermut neqeroorutinit atornerqartut, maannakkut Nuummi Katsorsaavimmu. Katsorsartinneq akeqarunnaarpat tassunga neqeroorummot tamaviaarnarsissaaq, taamaattumik ukiuni siullerni immikkut aningasaliissuteqartoqarluni. Tamatuma kingornatigut najukkani neqeroorutit katsorsartinnerit arlallit ingerlatilissavaat.

Nuna tamakkerlugu atornerluinermut kisitsisitigut paasissutissanik databasemik pilersitsinermut aningaasartuutit aammattaaq ukiuni siullerni amerlanerussapput, tamatuma kingornatigut aningaasartuutit ingerlatsinermut aningaasartuutaanerussallutik.

Katsorsartinnissamat neqeroorutit amerliartorsinnaanerit malillugu tamanna aningaasartuuteqarnerulernermik kinguneqassaaq, kisianni soorlu nalunaarusiap “Atornerluisunik katsorsaaneq, pisariaqartitsineq aamma inuiaqatigiinnut tunngatillugu iluanaarutissat” takutikkaa angusaqarluarniarluni iliuuseqarnermi iluanaarutissaqarluartoq Kalaallit Nunaanni aannajaarniutinik atornerluinermik annikillisaataasinnaasunik. Siunissami ungasinnerusumi atornerluinermut katsorsartinnissamat pisariaqartitsinerup annikillinissaa naatsorsuutigineqarpoq.

4. Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu inuussutissarsiutinik ingerlatsisunut kingunerisassai

Inuit atonerluisunut pingaarutillit, soorlu qulaani taaneqareersutut, inuussutissarsiutinik ingerlatsisuni namminersortuni atorfeqartuusinnaapput. Taakkunanga ilinniartitsineq aamma kingusinnerusukkut atonerluinermi inuit pingaarutilittut sulinerat kinguneqassaaq nalinginnaasumik suliffimminnit piffissani sivikitsuni sulinngittarnerannik. Sulinngittarnerat tamanna aningaasartuutaassaaq. Inuit atonerluisunut pingaarutillit nalinginnaasumik suliffimminnit sulinngittarnerat pissutigalugu aningaasartuutaasut saniatigut inatsisissatut siunnersuut inuussutissarsiutinik ingerlatsisunut aningaasaqarnikkut kinguneqarnerlunnissaa naatsorsuutigineqanngilaq. Piffissami ungasinnerusumi naatsorsuutigineqartariaqassaaq siunnersuutip innuttaasut siunissami ilinniaqqinnissamut aamma suliffissaqarnissamut periarfissaannut atatillugu ataatsimut isigalugu kivitseqataanissaa. Inuussutissarsiutinik ingerlatsisunut atatillugu tamanna pitsaasuusaaq sulisussaqaarnissamut tunngavissatut aammaaalajaannerusunik sulisoqalernissamut qulakkeerinneqataalluni.

5. Avatangiisinut, pinngortitamut aamma innuttaasut peqqissusiannut kingunerisassai

Nalunaarusiap “Atonerluisunik katsorsaaneq, pisariaqartitsineq aamma inuiaqatigiinnut tunngatillugu iluanaarutissat” takutippaa inuiaqatigiinnut iluanaarutissanik periarfissaqarluartoq aamma inunni ataasiakkaani periarfissaqartoq ukiunik inuuffigisanik amerlanerusunngortinnerisigut, peqqissutsip pitsaannerusunngortinneratigut aamma inuunerup naleqalersinneratigut.

6. Innuttaasunut kingunerisassai

Inuit ataasiakkaat atonerluinnaartut peqqissutsimikkut pitsanngornerussapput, suliffissaqarnissaminut periarfissaqarnerulerlutik aamma aningaasaqarniarnerat pitsaanerulersinnaalluni. Atonerluineq amerlanertigut meeqqanik sumiginnaanermik kinguneqartarmat inatsisissatut siunnersuutip meerarpassuit inuuniarnerminni atugarisaasigut pitsaanerulersitsineq qulakkeerinneqataaffigissavaa

7. Sunniutaasussat allat malunnaateqarluartut

Soqanngilaq.

8. Pisortanik aamma kattuffinnik il.il. tusarniaaneq

Siunnersuut tusarniaassutigineqarpoq piffissami 04.11. 16-imiit 10.12. 16 ilanngullugu ukunani tusarniaaffigisassani:

Namminersorlutik Oqartussani naalakkersuisoqarfii tamarmik aamma Peqqissutsimut Pitsaaliuinemullu Aqutsisoqarfik. KANUKOKA, Qaasuitsup Kommunia, Qeqqata Kommunia, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, MIO, IMAK, IPIS, Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik, Biskopeqarfik, Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik, Kalaallit Nunaanni Politiit, NISIIP, AK, SIK, PK,

Imigassaq Ikiaroorartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit, Pinerluttsaaliuineranut Siunnersuisoqatigiit, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik, Nunatsinni Eqqartuussiveqarfik, Nunatta Eqqartuussisuuneqarfia, Naalagaaffiup Sinniisoqarfia aamma Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut.

Tamatuma saniatigut inatsisissatut siunnersuut piffissami tassani tusarniaanermut iserfigisartakkami tamanit takuneqarsinnaasimavoq.

Tusarniaanermut akissuteqaatit 15-it tiguneqarput. Taakkua ilaat oqaaseqaateqarsimangitsut tassaapput: Naalakkersuisut Siulitaasuata Naalakkersuisoqarfia, Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik aamma IMAK. Taaneqartoq kingulleq inatsisissatut siunnersuummik ilaliivoq.

Taakkua ilaat inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaateqartut tassaapput: Nunatsinni Nakorsaaneqarfik, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut, MIO, SIK, Kalaallit Nunaanni Politiit, Kommuni Kujalleq, KANUKOKA, Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit, Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik aamma Kommuneqarfik Sermersooq.

Matuma kinguliani tusarniaanermut akissuteqaattit suliarineqarput aamma allannguutissatut siunnersuutit tusarniaanerup nalaani tiguneqarsimasut. Tusarniaanermut akissuteqaatit allagaasanngorlugit issuarneqarput aamma oqaasertai tamakkerlugit ilanngunneqarlutik, imaanngippat tassani pineqarlutik oqaatit atornerarannit aamma inatsilerinermi teknikki tunngavigalugit iluarsisat.

Naak Kommuni Kujalleq kommunit pingasuusut KANUKOKA-mut ilaasortaausut ilagigaluarlugit immikkut tusarniaanermut akissuteqaateqarput. Tusarniaanermut akissuteqaataanni KANUKOKA'p tusarniaanermut akissuteqaataa innersuussutigineqarpoq. KANUKOKA-mit Kommune Kujallermit tusarniaanermut akissuteqaatigineqartut allanngortinnagit ilanngunneqarsimapput, tassa imatut paasillugu KANUKOKA-p tusarniaanermut akissuteqaataani immikkoortoq siulleq Kommuni Kujalliup akissuteqaataata assigaa. Tamanna tunngavigalugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup Kommune Kujalliup akissuteqaatai allaqqinngilai.

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit tusarniaanermut akissuteqaataanni oqaaseqatigiinnik oqaaseqaatit ilaannik allanngortitsinissamut aamma ilassuteqaatissanik siunnersuuteqarpoq. Taakku allamik oqaaseqarfiginagit ilanngunneqarput tassa tulluartaugaangata. Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup oqaaseqaataata imarisai allanngortinnagit ilannguppaat. Uteqqiineq taanna ilanngunneqanngilaq.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup tusarniaanermut akissuteqaataa

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup assut qiimmatsaatigaa atornerluineq pillugu inatsimmik suliaqartoqarnera siunnersuummullu makkuninnga oqaaseqaateqarpoq:

Inatsisissatut siunnersuummi pingaaruteqartumik sammisaqartoqarpoq tassa atornerluisunik katsorsaaneq sussassaqaarfii akimorlugit iliuuseqartoqarnissaanik (§19). Nunatsinni Nakorsaaneqaarfiup tamanna iliuusissatut eqqortutut isigivaa, kisianni katsorsaanermik nakkutilliinermut tunngatillugu (peqqissutsimik, pædagogiskiusumik, inuttut atukkatigut) tamanna Nunatsinni Nakorsaaneqaarfiup kisimi ingerlassinnaangilaa.

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatini (kapitali 8 § 32) allassimavoq Nunatsinni Nakorsaaneqaarfiup katsorsaanermik najukkani Allorfinni sulisunik ingerlanneqartunik kiisalu allanik Allorfik sinnerlugu katsorsaanermik suliaqartunik nakkutilliisuussasoq.

Erseqqissaassutigineqassaaq Nunatsinni Nakorsaaneqaarfik, tak. Peqqinnissakkut Nakkutilliisoqaarfik pillugu nalunaarut, taamaallaat peqqissutsikkut suliaqarnermik aamma inunnik peqqissutsimik suliaqartunik nakkutilliisussaavoq. Soorlu imigassamik kingunerlutitsineq nakorsaatitortinneqarnerlu Nunatsinni Nakorsaaneqaarfimmut naammagittaalliutigineqarsinnaapput Patientombudimut ingerlatseqqinneqarlutik suliarineqartussatut. Akerlianik Nunatsinni Nakorsaaneqaarfimmit suliasatut tiguneqarsinnaangilaq sulisunik, tassa inuttut atugarisanut tunngasunik imaluunniit pædagogiskiusumik suliasanik atornerluinermut qitiusuni suliaqartunik nakkutilliinissaq, soorluttaaq Nunatsinni Nakorsaaneqaarfiup napparsimavinni allaffissornermik suliaqartunik nakkutilliisuunngitsoq.

Nunatsinni nakorsaaneqaarfiup taamatuttaaq inuttut atugarisanut tunngatillugu iliuuserisat soorlu naartusunik uninngatitsinermik naammagittaalliutinik suliaqarsinnaangilaq. Naartusunik atornerluinermik pissuteqartumik uninngatitsineq pinngitsaaliissummik uninngatitsinerunnigilaq, tassa tarnimikkut nappaatilinnik nammineersinnaajunnaartitsineq allatigullu pinngitsaaliissummik iluuseqarnek pillugu inatsimmi periarfissiisutut (Inatsisartut Inatsisaat nr. 24, 3. december 2012-imeersoq), taanna periarfissiisutuaavoq peqqissutsimik suliaqarnermut tunngatillugu pinngitsaaliissummik iliuuseqarnissamat, tamatumunnga ilanngullugu innuttaasumik pinngitsaaliinikkut pinngitsaaliissummik uninngatitsinermut. Tamatumunnga atatillugu piumasaqaataavoq innuttaasup niaqulaartuunissaa imaluunniit pissusia imaassasoq tamatumunnga assersuulluarneqarsinnaalluni, atornerluisunut amerlanernut tunngatillugu tamanna taamaattutut isigineqarsinnaangilaq. Tarnimikkut napparsimasunut inatsit tunngavigalugu uninngatitsinissamat piumasaqaataavoq nakorsap, psykiaterip aamma politiit peqataatinneqarnissaat.

Erseqqissaatigineqassaaq Nunatsinni Nakorsaaneqaarfik peqqissutsimut suliatigut sammisami taamaallaat pisoqarsimanerata kingornatigut nakkutilliineq ingerlassinnaammagu. Ataatsimut isiginnillugu pisoqannginnerani nakkutilliineq (soorlu ukiumut ataasiarluni nakkutilliartortarneq) taamatut iliornissamat Nunatsinni Nakorsaaneqaarfik isumalluuteqanngilaq taamaaliornissaminulluunniit pisinnaatitaaffeqannani.

Inatsisissatut siunnersuummi § 33-mi ingerlatsinermut tunngasunut maalaarutit Allorfimmut ingerlatinneqartassasut allassimavoq, tamanna Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup isumaqatigivaa.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik isumaqarpoq inuttut atugarisanut aamma pissutsinut pædagogiskiusunut tunngatillugu nakkutilliinerit Allorfiup ataaniissasut imaluunniit kommunini oqartussaasuniillutik.

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatini ersersinneqarpoq (§31) sulisussat ilinniarluarsimasut najukkami Allorfimmi sulisussatut atorfinitsinneqartussat assigiinngitsuusinnaalluartut. Tamatumunnga ataatillugu erseqqissaatigineqassaaq peqqissutsimik suliaqarnissamut ilinniarsimasunik atorfinitsitsinissaaq pisariaqartussaassasooq atonerluisunik nalilersuinerimi, soorlu taakku imerajunnerup kinguneranik takorruuippata imaluunniit kingunerlutitsippata.

Aammattaaq eqqumaffigineqassaaq atonerluisunik katsorsaanerimi nakorsaasersuineq taamaallaat peqqissutsimut suliaqarnissamik ilinniarsimasunik suliarineqarsinnaammat piviusumik nalilersuereerseq tunngavigalugu. Taamaattumik 'nalinginnaasumik' katsorsaaneq ingerlanneqarsinnaanngilaq tassa atonerluisumik nalilersueqqaartoqartinnagu.

Inatsisissap oqaasertaani oqaatigineqarpoq naartusunik atonerluisunik uninngatitsineq (§ 24, imm. 2) taamaallaat pisinnaasooq iliuuserisat annikinnerit naammassimanngippata. Inatsimmut oqaaseqaatit tunngavigalugit siullermik pineqarput tarnikkut aamma pædagogiskiusumik sunniinerit. Nunatsinni Nakorsaaneqarfik aammattaaq isumaqarpoq aningaasaqarnikkut iliuuserisinnaasat eqqaaneqarsinnaasut, tassa pisortat tapiissutaannik (soorlu pensionisiat) ilaannakortumik arsaarinnikkallarseq atoraanni sunniuteqarluarsinnaammat.

Akissuteqaat

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naalakkersuisoqarfimmut malugeqquvaa nunatta nakorsaanerata peqqissutsimut tunngasunik suliaqarfik aamma inuit peqqissutsimut tunngasunik suliaqartut kisiisa nakkutilliisuuffigai. Tamanna inatsisissatut siunnersuummi § 25-mi (siusinnerusukku § 32) ersersinneqareerpoq, tassa Nunatsinni Nakorsaaneqarfik Nunatsinni Nakorsaaneqarneq pillugu nalunaarut malillugu nakkutilliisuunera ingerlanneqassasooq, taamaallaallu ilaatinneqarput inuit peqqissutsimut tunngasunik suliaqartut. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup tamanna oqaaseqaatini erseqqissarnerussavaa.

Taamatuttaaq Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmut malugeqquvaa atonerluisunik katsorsaanerimi nakorsaasersuineq taamaallaat peqqissutsimut

suliaqarnissamik ilinniagaqarsimasumik suliarineqarsinnaammat piviusumik nalilersuereernej tunngavigalugu. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup oqaaseqaatini tamanna ilannguppaa.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik isumaqarpoq inunnik isumaginninnermut aamma pædagogiskimut pissutsinut tunngasut Allorfiup ataaniittariaqartut. § 14, nr. 3 aamma nr. 8-mi ersersinneqareerpoq Allorfik tassaasoq atonerluinnermut tunngatillugu iliuuserisanik nakkutilliisuusoq, ilaatigullu qulakkiissallugu katsorsartinnissamut neqeroorutit Allorfiup killiussarititaasa iluani ingerlanneqartassasut.

Kalaallit Nunaanni sulisitsisunit tusarniaanermut akissuteqaat

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisunit ajunngitsutut isigineqarpoq atonerluineq aamma atonerluisunik katsorsaaneq pillugu inatsisiliortoqarnissaa. GE-mit nalilerneqarpoq pitsaasumik kinguneqassasoq atonerluinnermi inunnik pingaaruteqartunik ilinniartitsisoqarpat. Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut inatsisissatut siunnersuummut allamik oqaaseqaatissaqanngillat.

Akissuteqaat

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup malugaa Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut inatsisissatut siunnersuummik ajorinninngimmat, tamatumunnga ilanngullugit atonerluinnermi inuit pingaaruteqartut.

MIO-mit Meeqqat Illersuisuannit tusarniaanermut akissuteqaat

MIO'p nuannaarutigaa inatsisissatut siunnersuummi katsorsaanerit akeqanngitsumik neqeroorutigineqartassammata, atonerluinnerimmi ilaqutariippasuit sunnertarpaat meeqqallu atugarisaannut sunniuteqartartorujussuullutik. Taamaammat pissusissamisoorpoq atonerluisunik katsorsaanerit kikkunnut tamanut, aningaasatigut atugarisat aallaaviginagit, periarfissiimmat kiisalu katsorsaanermullu aningaasaliissutit kommunit aningaasaqarnerat apequtaatinnagu aningaasaliisoqartassammata. Ilanngullugulu assut nuannaarutigineqarpoq atonerluinnerit assigiinngitsut katsorsartarnissaannut neqerooruteqartassammata, uanilu aamma ilaavoq Meeqqat Illersuisuata ilaqutariit meerartallit akornanni annertuumik ajornartorsiutitut tusartuartaqaa tassa aningaasanoornermik atonerluineq.

Siunnersuummi allassimavoq meeqqat inuusuttullu 18-init inorlugit ukiullit katsorsarnissaannut maleruagassat Naalakkersuisut aalajangersaavigisinnaagaat, tassanilu kommunit pisami nalunaarusiornerni peqataatinneqartassasut. MIO'p nuannaarutigivaa kommunit sulinnermi peqataatinneqartarnissaat, taakuummatami meeqqat inuusuttullu akornanni atonerluisut qanoq katsorsaannissamik tapersersuinissamillu annertuumik ilisimasaqartut. Nuannaarutigineqarportaaq katsorsaanerit sapinngisamik sumiiffimmi ingerlanniarneqarmata taamaalilluni isumaginninnikkut meeqqap inuuniarnikkut atugarisai qulakkeerneqarsinnaammata. Ilanngulluguttaaq Meeqqat Illersuisuata nuannaarutigaa inatsisissatut siunnersuummi § 17'imi ersersinneqarmat atonerluisup atugai ataatsimut

isiginiarneqartassammata, tassanilu eqqarsaatigineqarpoq katsorsaalinnginnermi pissutsit kiisalu katsorsaanerup kingorna periusissatut pilersaaruteqarnerata takutikkaa katsorsaanerup naatsorsuutigisatut kinguneqarnissaa taamaalilluni atornerluisoq ilaquataqarpallu taakkununga toqqissisimanermik patajaallisitsinermillu pilersitsissammat.

Siunnersuut malillugu atornerluinnermi inuttut qitiusut nassaarineqarlutik, kajumilersillugit katsorsaanerum innersuunneqartassasut. MIO'p pitsaasutut nalilerpaa taamaaliornikkut siusissumik atornerluisut nassaarineqartarnissaat, ajornartorsiutillu iliuseqarfigineqartarnissaat, atornerluinnermilu qitiusutut innuttaasut aallunnerini meeqqat inuusuttullu avatangiisit qanittuiniittut kiisalu atuartitaanerata aallunneqassammat.

MIO'p maluginiarpaa § 18 stk. 3 nr. 1 aallaavigalugu akeqanngitsumik katsorsaaneq pillugu oqaasertaritinneqartuni allaqqammat katsorsaanerup ingerlannera ilaatigut aningaasatigut atugassarititaasut qanoq inissisimaneri aalajangiisuusassasut. MIO-mit ingerlanera malittarineqartassasoq takuniarlugu katsorsaanerup ingerlanerani unitsitsisuusinnaanersoq, soorlu tamanna kommunini ataasiakkaani ullumikkut meeqqanut inuusuttunullu atornerluisunut neqeroorutinut tunngatillugu takuneqartartoq.

Naartusunut immigassamik atornerluisunut immikkut periuserineqartartussat Meeqqap pisariaqartitai allanut sanilliullugit salliutinneqartuaannassapput, taamaammallu Naalackersuisut naartusup katsorsarneqartarnissaannut periarfissaappallu tigummigallagassanngorsinnaanerannut siunnersuutaat ajorinnilaat. Siunnersuutip isikkuatut saqqummiunneqarnera aallaavigalugu naartusoq isumaqatigiissuteqarfigineqartassaaq. Tassani atornerluisoq pinngitsaaliissummik katsorsaaneq/pinngitsaaliissummik tigummigallagassanngortitsineq innersuussutigineqassappat eqqarsaaterpassuit isumaliuterpassuillu pisariaqartinneqassapput. Uanilu pingaartorujussuuvoq soorlu pinngitsaaliissummik katsorsaasoqarnissaanut aalajangiinnermi meeqqap suli inunngunngitsup pisariaqartitai aallaavigineqarneri erseqqarissumik takutinneqarsinnaasariaqarneri. Taamatulli pingaaruteqarpoq naartusup inatsisitigut, oqartussaassuseqarnera kiisalu inuttut pisinnaatitaaffeqarnera eqqarsaatigineqassasut. Katsorsartikkusunngippat arnaq aalajangiussaalu qanoq isigineqassappat? Isumaqarpunga naartusoq pingitsaaliissummik katsorsalinnginnerani atornerluinnerup kinguneru pillugit annertuumik oqaloqatigineqarlunilu paasissutissanik tunisariaqartoq.

MIO'p norskit periusaat ilisimaarivai, tassani periarfissaqarmat naartusoq akuersitinnikkaluarlugu tigummineqarsinnaaneranut (Aammattaaq § 23 'mi pissutsit pineqartut ilaannikkaluartut) atornerluinnerup takutippagu meeraq innarluuteqarluni inuusinnaanera ilimagineqarpat, ikiuiniarnermullu iliuserisat allat naammangippata. Periuseq taamaattoq ajunngitsortaqlunilu ajortortaqlarpoq, tassani annilaanngatigineqarsinnaammat naartusoq atornerluinnerminik isertuussilersinnaanera, taamaalillunilu naartoq/meeraq suli annerusumik innarlarsinnaallugu.

MIO taamatut oqaaseqaateqarluni inatsisissatut siunnersuut matumuuna taperserpaa.

Akissuteqaat

Naalackersuisoqarfimmit malugineqarpoq MIO inatsisissatut siunnersuummut assut iluarinnittoq. MIO oqaaseqaatimini allappoq atonerluisunik katsorsaannermut aningaasaliissutit, tassa inatsisip allanneqarnera tunngavigalugu, tassani ilaatigut apeqqutaassasut aningaasaqarnikkut isumallutit aamma sammisami ineriartorneq malinnaaffiginiarlugu, tassuuna takusinnaaniarlugu tamanna katsorsaannermut uniffiusinnaassanersoq, soorlu tamanna ullumikkut kommunini ataasiakkaani takuneqarsinnaasoq. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup iluarisimaarpaa ineriartornermik tamatuminnga MIO-p malinnaaffiginninniarnera.

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup tusaatissatut tiguaa MIO-mit nalilerneqarmat meeqqap pisariaqartitai allanut sanilliullugit salliutinneqartuaannarnissaat, tamatumalu saniatigut pingaaruteqartoq naartusup inatsisitigut, oqartussaassuseqarnera aamma inuttut pisinnaatitaaffeqarnera eqqarsaatigineqartariaqartut. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup Danmarkimi Justitsministeriet, Stats- og Menneskerettighedskontoret i Danmark, attaveqarfigisimavaa, tassanngaani ilisimatitsissutigineqarpoq inatsisissatut siunnersuummi naartusunut imigassamik atonerluisunut tunngasoq, Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (*Europami inuit pisinnaatitaaffinut aalajangersakkat*) artikel 5-iani, nammineersinnaatitaannermut isumannaatsuunissamullu tunngasumut naapertuutinngitsoq.

Tusarniaanermut akissutip naggataatigut MIO-mit oqaatigineqarpoq Norgemi periuserineqartoq naartusoo akuersitinnikkaluarlugu tigummineqarsinnaanera – aammattaaq tamanna pillugu naartusoo isumaqatigiissuteqarfiginnikkaluarlugu. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup ilisimasaqarfigaa Norgemi taamatullu Sverigemi maleruagassaqartoq taakkulu periarfissaqartitsisut akuersititseqqaarnani uninngatitsinissamut piumasaqaatit assigiinngitsut naammassineqarsimappata. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup periuseq danskit atugaat qanillattorpaat, tassani uninngatitsineq taamaallaat pisinnaavoq tamanna pillugu naartusoo isumaqatigiissuteqarfigineqarsimappat. Piffissamut tusarniaassuteqarfiusumut ataatillugu naalackersuisoqarfiup naartusunik imigassanik atonerluisunik uninngatitsisarnermut apeqqut eqqarsaatigeqqissimavaa. Tamanna tunngavigalugu naalackersuisoqarfiup aalajangerpaa inatsisissatut siunnersuummi matumani kapitali 5 peerniarlugu, sammisamullu tunngatillugu immikkut inatsimmik saqqummiussaqaarniarluni, tassani ilanngunneqassallutik naartusut 18-it inorlugit ukioqartut.

SIK-mit tusarniaanermut akissuteqaat

Atornerluineq pillugu Inatsisartut Inatsisaattut siunnersuummut tussarniaassutigineqarluni nassiunneqartumut SIK tusarniaassuteqarnermut akissuteqarnissaminut periarfissinneqarami qujavoq.

SIK isumaqarpoq tapersersornartoq atornerluinermik katsorsaaneermut ataatsimoortumik inatsimmik suliaqartoqarpat, tassa neriunartoqarmat piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu imigassamik aamma hashimik il.il atornerluinermik katsorsaaneq pitsaanerusoq kingunerissagaa, taamaalilluni innuttaasut akornanni atornerluinermik ajornartorsiuteqarneq annikinnerulissammat.

Atornerluinermik katsorsaasarneermut ataatsimoortumik inatsit pineqarmat SIK isumaqarpoq tulluartsuussasoq inatsimmi taamatuttaaq aalajangersakkanik aalajangersaasoqassasoq, nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik/politikkimit suliaqartoqassasoq atornerluisunik katsorsaasarneermut tunngatillugu. Taamattaq SIK-mit tulluartsutut isigineqarpoq inatsimmi ersisinneqarsinnaappat pisortat aamma namminersortut suliffeqarfiutaanni atornerluineq pillugu politikkiortoqarnissaa, tassani siunertarineqarluni sulisut atornerluinermik ajornartorsiuteqartut ikiorneqarnissaat aamma tapersersorneqarnissaat.

SIK taamatuttaaq siunnersuutigineqassaaq Naalakkersuisut akuersaartumik eqqarsaatigissagaat atornerluinermik katsorsaaneerup saniatigut inatsimmi ilanngunneqassanersoq atornerluinermik pinaveersaartitsinermut aalajangersakkat, tassami taamatuttaaq takuneqarsinnaammat imigassamik il.il. atornerluinermik pinaveersaartitsinermut ataqatigiissaarneqartumik annertunerusumik iliuuseqartoqarnissaa, tassami pinaveersaartitsineq aamma atornerluinermik katsorsaaneq imminnut qanimut ataqatigiittuummata.

SIK isumaqarpoq pingaaruteqartuusut siunnersuummi § 3, imm. 1-imi ersersinneqarmat katsorsartinneq akeqanngitsuusoq. Atornerluinermik katsorsartinnermi tunngavissatut pingaaruteqartuuvoq tamatuma akeqannginnera, taamaaliornikkut kikkut tamarmik naligiisinneqarlutik katsorsartinneq pisariaqartitartik pissarsiarisinnaammasuk, aningaasaqarnikkut qanoq annertutigisumik periarfissaqarnertik eqqarsaatigeqqaarnagu.

SIK-mit nutaamik pilersitsineq suliffeqarfinni ataasiakkaani atornerluinermut inunnik pingaaruteqartunik toqqaasarnissaaq aamma siunertarineqartoq naalagaaniarnertut isigineqarpoq. Siunnersuummi § 16, imm. 1-imi allanneqarpoq taakku inuit atornerluinermi pingaaruteqartuusut tassaasinnaasut inuit peqqinnissaqarfimmi sulisut, ilinniarfinni, atuarfinni aamma inuussutissarsiutinik ingerlatsisuni namminersortuni sulisut. Nangillugu ersersinneqarpoq Allorfiup aamma inuit atornerluinermi pingaaruteqartut sulisitsisuisa akornanni isumaqatigiissuteqartoqassasoq, taakku inuttut atornerluinermi pingaaruteqartut sulissallutik aamma atorfeqartitaaneranni atugassarititaasut atuutiinnassasut. SIK isumaqarpoq inunnik atornerluinermi pingaaruteqartunik toqqaaneq pinaveersaartitsinermut

imaluunniit piumassuseqalersitsinermut sunniuteqarnaviannngitsut, kisianni akerlianik suliffeqarfinni toqqissisimannginnermi pilersitsissasut tassami sulisut ataasiakkaat piviusumik marserneqartutut pissuseqarfigineqalissammat. Taamaattumik SIK-mit inassutigineqassaaq suliffeqarfiit atornerluineq pillugu politikkimi suliaqarnissamut pisussaaffilerneqassasut aamma inuit atornerluineri pingaaruteqartut suliffeqarfinnut atorneqarsinnaasunnngussasut, taamaaliornikkut suliffeqarfiit ataasiakkaat imaluunniit sulisut ataasiakkaat pikkorissarnissamik, siunnersorneqarnissamik il.il inunnut atornerluineri pingaaruteqartunut qinnuteqarsinnaallutik.

Taamaattumik siunnersuutigineqarpoq inatsimmi erseqqissaatigineqassasooq Allorfinnit sapinngisamik qitiutinneqassasooq inunnik atornerluineri pingaaruteqartunik toqqaanissaq, taakku pisortat aamma namminersortut suliffeqarfinit aallartinniagaannik tapersersuissasut aamma siunnersuisartuussasut, kiisalu taakku taamaallaat suliffeqarfinnut ornigussinnaassasut suliffeqarfiup imaluunniit sulisut tamanna qinnuteqaatigippassuk. Inuit atornerluineri pingaaruteqartut aaqqissuussineq taamaattoq aallartinneqassappat Allorfinnut attuumassuteqassapput aamma akissarsiaqartinneqarlutik.

Aaqqissuussineq iluatsissappat pingaaruteqarpoq inuit atornerluineri pingaaruteqartut toqqissisimanartumik avatangiiseqarnissamut pilersitseqataanissat, tassa sulisut kisiisa pinnagit kisianni innattaasullu inummut atornerluineri pingaaruteqartumut tatiginnillutik atornerluineri ajornartorsiutit pillugit saaffiginnissinnaallutik oqaloqateqarlutillu. Tassanilu sulisut ilisimassavaat inuk atornerluineri pingaaruteqartoq nipangiussisussaataitaasoq, inuttut atornerluineri pingaaruteqartutut sulinerminnut atatillugu paasisutissanut ilisimalersimasaminnut tunngatillugu. Aammattaaq tamanna patsisigalugu pingaaruteqarpoq inuit atornerluineri pingaaruteqartut taakku suliassaminnut tunngatillugu iluamik piareersarneqarnissat, tamatumunnga ilanngullugu imaqluuartumik pitsaasumik ilinniartinneqarnissaat inuttut atornerluineri pingaaruteqartutut atuutilerlutik aallartinninnerminni.

Taamatuttaaq SIK-p pitsaasutut isigaa inatsisissatut siunnersuummi erseqqissaatigineqarmat pisortaqrarfiit akimorlugit ingerlatsinerup pitsanngorsarneqarnissaa, tamatumunnga ilanngullugu najukkani Allorfiit, kommunit aamma najukkani peqqinnissaqarfiit akornanni, kiisalu tamatumunnga atatillugu anguniagassat pillugit aamma suleqatigiinnermut kiisalu akisussaassuseqarfiit agguarneqarnerannut tunngatillugu suleqatigiinnermut isumaqatigiissutinik suliaqartoqassasooq. SIK-mit taamatuttaaq naleqquttutut isigineqarpoq inatsisissatut siunnersuummi erseqqissaatigineqarmat suliaqarfinni illuatungeriit suleqatigiinnermi pingaaruteqartutut ilaasut imagassamik il.il. atornerluinerup annikillisinneqarnissaanut suleqatigiinnerup iluani.

SIK-mit meeqqat suli inunngunngitsut illersorneqarnissaannit siunertarinqartoq paasisinnarpoq, kisianni siunnersuummi § 24 arnat naartusut katsorsartinnerup nalaani uninngatinneqarsinnaanerannut tunngasooq akerlerineqarpoq. Naak siunniunneqaraluartoq

arnat allaganngorlugu katsorsartinnissaq sioqqullugu isumaqatigiissuteqarfigineqassasut, taamaattoq arnamik naartusumik uninngatitsineq nammineersinnaajunnaartitsinertut isigineqarsinnaammat. Aallaavigineqarsinnaagaluarpoq isumaqatigiissuteqarneq nammineq piomassuseqarneq tunngavigalugu ingerlanneqartoq, kisianni akutunngitsumik isumaqatigiissut isumaqatigiissutigineqarsimassaaq illuatungeriinnik naligiinningsunik, tassami katsorsartinnissamut akuersissutaasumi tunngavigineqartussaammat oqartussaasut aalajangersaasimanerat. Isumaqatigiissut pitsaanerpaamik nalilissagaanni nakorsat tunngavilersuuteqarnerannik tunngaveqartumik nammineq kajumissuseq tunngavigalugu niaqulaartut napparsimavianni unitsinneqarnermut sanilliussisoqarsinnaavoq, tassani nammineq piomassutsini tunngavigalugu unitsinneqartoq sukkulluunniit imminut anisisinnaavoq navianartorsiorsinnaanini nammineq akisussaassuseqarfigalugu. Taamaattumik SIK inatsisitigut illersugaanissamut patsiseqartumik tamanna assorsuaq eqqarsarnartoqartippaa, imaassappat inatsisissatut siunnersuummi pisinnaatitsisoqarluni katsorsaaviup aqutsisuata arnaq naartusooq nammineersinnaajunnaartissinnaallugu, taamaaliornikkut suliffeqarfiup pisortaa politiit pisinnaatitaaffiannik tunineqarluni. Taamatuttaaq siunnersuummi siunniunneqarpoq nammineersinnaajunnaartitsineq ullut 5-it angullugit sivisussuseqarsinnaasoq, tamatuma Allarfimmi nalilerneqarnissaata tungaanut. Sanilliunneqassaaq kikkut tamarmik politiinit tigusarineqartut pinerluttulerinermut inatsit tunngavigalugu eqqartuussisumut sassartinneqartussaapput, imaappat nammineersinnaajunnaartitsineq nal. akunnerinik 24-nik sivisunerusumik pinissaa kissaatigineqarpat. Taamaattumik inatsisissatut siunnersuutip kinguneraa naartusup inatsisitigut illersugaanissamut inissisimanagera inunnit allani ilaatigut sakkortooujussuarmik unioqutitsisimasunit malunnaateqarluartumik annikinninngortinneqarpoq.

Nammineersinnaajunnaartitsineq allamit isigalugu tassaavoq naartusumik uninngatitsinerup Allorfimmi sulisunit ingerlanneqarnissaat, taakkua politiit suliasamik tunineqarput tamatumunnga pisariaqartumik ilinniarsimasuunatik. Tamatumunnga assersuutigineqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanni Aalisarnermut Nakkutilliisoqarfimmi sulisunut, taakku inunnik uninngatitsinnaanngillat imaluunniit uppersaataissanik ujaasisinnaanngillat politiinit najuuttoqartinnagu.

Taamaattumik SIK-mit isumaqarpugut arnamut naartusumut tunngatillugu pisinnaatitsissummik misiliinissaq – apeqqutaatinnagu isumaqatigiissummik peqartoqarnerooq imaluunniit naamik – pissutsit tunngaviusut pissutigalugit immikkut inatsimmi matumani malittarisassaliuuttariaqanngitsoq, naak mianerinninneq meeqqami suli inunngorsimasumiikkaluartoq. Nunatsinni aalajangersakkanik taamaattunik atortitsisoqassappat taava tamakkut Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermut inatsimmi malittarisassaliunneqartariaqarput, tassani suliasanut taamaattunut tunngassuteqartut eqqartuussivinni aalajangiiffigineqartarmata.

Inatsisissatut siunnersuummi § 29, imm. 1 malillugu Naalakkersuisut nuna tamakkerlugu atonerluineq pillugu nalunaarsuiffimik pilersitsissapput, tamatumani siunertarineqarpoq

atornerluinermut tunngatillugu ataatsimoortumik iliuuserisat pillugit takussutissaqartitsisinnaaneq. SIK-mit pingaaruteqartut isigineqarpoq paasissutissat mianerisassat inunnut tunngasut pillugit sukumiinerusumik maleruaqqusanik suliaqartoqarnissaa, tassa paasissutissanik katersuiffimmi taamaattumi katersorneqartussat aamma atornerqartussat pillugit. Taamaattumik siunnersuutigineqassaaq siunnersuutip § 29-ani, imm. 2-mi iluarsineqassasoq tamatuma saqqummiullugu Naalackersuisut atornerluineq pillugu katersuiffik pillugu sukumiinerusumik aalajangersagaliussasut, tamatumunnga ilanngullugit paasissutissanik katersuineq aamma ingerlatsitseqqinneq.

SIK-mit inatsisissatut siunnersuummut atatillugu innersuussutigalugu eqqumaffigeqquaa Imigassaq Ikiaroorartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit atuutereersut, taakku imigassanik aalakoornartortalinnik sassaalliuteqartarnej pillugu inatsisartut inatsisaanni maleruagassaliorneqarput. Siunnersuisoqatigiinnut taakkununnga ilaagit siunertaavoq imigassamik, ikiaroorartumik assigisaannillu atuinerup ineriartorneranik malinnaanissat aammalu ukiumoortumik Naalackersuisunut nalunaarusiortartuullutik. Imaappat siunertarineqarluni siunnersuisoqatigiit taakku atatiinnarnissat taava tamatuma kingorna apeqqutinngorpoq Allorfiup Imigassaq Ikiaroorartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnut tunngatillugu suut suliaassarissanerai. Pitsaassaaq tamatuma inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatini erseqqissaatigineqarnissaa.

Akissuteqaat

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup aallaqqaasiutigalugu SIK-mut malugeqquaa atornerluinermik katsorsaaniissamut nuna tamakkerlugu pilersaarussiaq suliarineqareersimammat “Siunissami atornerluinermut katsorsaasarnermik nunatsinni pilersaarutissatut siunnersuut”, UPA 2015-imi saqqummiunneqartoq. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup toqqarpaa suliffeqarfinni ataasiakkaani atornerluinermut politikkimik inatsisitigut maleruagassiorniarnani tassa nalilerneqarmat, suliffeqarfiit ataasiakkaat tamanna namminneq aalajangissagaat taamaattumik suliaqarniarunik.

SIK-mit siunnersuutigineqarpoq inatsimmi ilanngunneqassasoq atornerluinermik pinaveersaartitsinermut aalajangersakkat, tassa pinaveersaartitsineq aamma atornerluinermik katsorsaaneq imminnut qanimut ataqatigiittuummata. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik tamatumunnga isumaqataavoq. Taamaattorli Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik maannangaaq immikkoortortaqarfeqareerpoq taamaallaat pinaveersaartitsinermik sammisaqartumik. Paasissutissat aamma ilisimasat tassani pigineqartut Allorfimmit atornerqartussaataapput.

Atornerluinerminni inunnut pingaaruteqartunut tunngatillugu SIK-mit tusarniaanermut akissuteqaammik oqaaseq “toqqaasarnissaq” atornerluinerminni inunnut pingaaruteqartunut atornerqarpoq, inatsisissatut siunnersuummi imaluunniit oqaaseqaatini taaguut taanna atornerqanngilaq. Atornerluinermut inuit pingaaruteqartut nammineq kajumissutsimik

aaqqissuussineruvoq tassa suliffeqarfiup pilersinniarlugu kissaatigisinnaasaatut, aammattaaq tamanna sulisunut nammineq piumassuseqarneq tunngaviussaaq taakkua kissaatiginaat inuttut atornerluinermut pingaaruteqartutut atuutissanerlutik. Taamaattumik toqqaanissaq pineqanngilaq.

Atornerluinermi inunnut pingaaruteqartunut tunngatillugu SIK-mit nangilluni oqaatigineqarpoq pingaaruteqartuusooq, taakku toqqissisimanartumik avatangiiseqarnissamut pilersitseqataanissat, tamannalu patsisigalugu pingaaruteqartoq taakku suliassaminnut tunngatillugu iluamik piareersarneqarnissat. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik tamatumunnga isumaqataalluinnarpoq taamaattumillu inunnut atornerluinermut pingaaruteqartunut iliniartitaanissaq pilersinneqarpoq. Atornerluinermut inunnik pingaaruteqartunik ilinniartitsinissamut siunertaavoq atornerluinermik pinaveersaartitsinerup pitsanngorsarneqarnissaa aamma qulakkeerneqarnissaa atornerluinermik katsorsartinnermut tunngatillugu suliffeqarfinni tapersersuisoqarnissaa aamma siunnersuisoqarnissaa. Inuit atornerluinermut pingaaruteqartut suleqatigisatik ajornartorsiornartumik inissisimasinnaanerat mianerissallugu ilinniassavaat aamma ilisimaarissallugu toqqissisimanermik kiisalu uppersassusermik namminneq inissisimanerminnut tunngatillugu pilersitsisussaallutik.

Taamatuttaaq SIK-mit taaneqarpoq inuit atornerluinermut pingaaruteqartut Allorfimmit aningaasarsiaqartinneqartariaqartut. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit inuit atornerluinermut pingaaruteqartut atorfeqartussatut aningaasarsiaqartinneqartussatut isiginngilai. Isumassarsiaq tassarpiarpoq taakku suliffeqarfimmi sulisunut ilaassasut, tassanilu inuttut atornerluinermut pingaaruteqartutut suliarfik sulinerminnut atatillugu ilaatillugulu suliarissagaat.

SIK-mit uparuarneqarpoq eqqarsarnartoqartillugu inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5, arnanut naartusunut tunngasoq, akerleralugulu arnat naartusut uninngatinneqarsinnaanerat. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup tamatumunnga tunngatillugu ilisimatitsissutigisinnaavaa Danmarkimi Justitsministeriet, Stats- og Menneskerettighedskontoret i Danmark ilisimatitsissutigisimagaa inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5, Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (*Europami inuit pisinnaatitaaffinut aalajangersakkat*) artikel 5-iani, nammineersinnaatitaanermit isumannaatsuunissamullu tunngasumut naapertuutinngitsoq. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup inatsisissatut siunnersuummi danskit atugaat qanillattorsimavaa.

Tusarniaanermut atatillugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup naartusunik imigassamik atornerluisunik uninngatitsisarnermut tunngasumut apeqqut eqqarsaatigeqqippaat. Tamanna tunngavigalugu Naalackersuisoqarfik aalajangerpoq matumani inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5 tamakkerlugu peerniarlugu sammisamullu tunngatillugu immikkut inatsisissamik saqqummiussaqaarniarluni.

Tamakku saniatigut SIK-mit taaneqarpoq pingaaruteqartuusoq paasissutissat mianerisassat inunnut tunngasut pillugit sukumiinerusumik maleruaqqusanik suliaqartoqarnissaa, tassa nuna tamakkerlugu paasissutissanik katersuiffimmi katersorneqartussanut tunngatillugu.

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit tamatumunnga tunngatillugu ilisimatitsissutigissavaa Inatsit nr. 429, 31. maaji 2000-imeersoq paasissutissat inunnut tunngasut suliarineqartarnerat pillugu, Kalaallit Nunaannut atuutilerseqartoq Kunngip peqqussutaa nr. 1238, 14. oktobari 2016-imeersoq tunngavigalugu (Inuk pillugu paasissutissanut inatsit), tassa tamakkuninnga passussinernik malittarisassiuisoq. Inuk pillugu paasissutissanut inatsit atuppoq. Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaannut, nr. 8, 13. juni 1994-imeersumut, Inatsisartut inatsisaat nr. 21, 30. oktober 1998-ikkut, Inatsisartut inatsisaat nr. 5, 31. maj 2001-ikkut aamma Inatsisartut inatsisaat nr. 19, 22. november 2011-ikkut allanngortinneqartumut (pisortat suliarinnittarnerat pillugu inatsit) sanilliullugu, inuit pillugit paasissutissanut mianerisassanut tunngatillugu pisortanut aamma namminersortunut tamanut atuuppoq.

Naggataatigut SIK-mit apeqqutigineqarpoq Allorfiup Imigassaq Ikiaroorartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnut tunngatillugu suut suliassarissanerai. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik Allorfiup aamma Imigassaq Ikiaroorartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnut pisortatigoortumik attaveqarnermik pilersitsiniarpoq.

Kalaallit Nunaanni Politiinit tusarniaanermut akissuteqaat

E-mailitut ilanngussami novembarip sisamaaneersumi 2016 Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup Atornerluineq pillugu Inatsisartut Inatsisissaattut siunnersuummut oqaaseqaatissannik qinnuigaannga.

Siunnersuummi katsorsaanermut suliap imarisaanut oqaaseqaatissaqanngilanga – tassunga ilanngullugit peqqissutsimut aamma inunnik sullissinermut mianerisassat nalilersuinerillu.

Inatsisissatut siunnersuummi kapitalimi 5-imi naartusut imigassamik aalakoornartortalimmik atornerluisut katsorsartittarnissaannut uninngatinneqartarnissaannut periarfissaq nangaanartoqartitsinissamut pissutissaqarnartoqarpoq.

Uninngatitsisarnissaq inatsisissatut siunnersuummi § 24-mi aamma § 27-mi, imm. 2-mi immikkoortumi siullermi uanga isumaga naapertorlugu pitsaaliuilluni uninngatitsisarnissamut assingusuusinnaavoq, taamaalillunilu Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (Europami inuit pisinnaatitaaffinut aalajangersakkat) artikel 5-imut akerliusinnaalluni kiffaangissuseqarnermut aamma isumannaatsuunissamut pisinnaatitaaffimmut tunngasumut. Uanga tamanna tunngavigalugu kajumissaarinissannut pisinnaatippunga inatsimmi siunnersuutip Europami inuit pisinnaatitaaffinut aalajangersakkanut assingusuunissaa sukumiisumik eqqarsaatigeqqara.

Akissuteqaat

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik kapitali 5-imi tamatumunnga tunngasunut danskit maleruuaqqusaanut assingutippaa, Naalackersuisoqarfiulli tusarniaanermut piffissarititaasumut atatillugu naartusut imigassamik aalakoornartortalimmik atornerluisuusut uninngatik kallarneqartarnissaannut apeqqut eqqarsaatersuutigisimallugu.

Naalackersuisoqarfik tamanna tunngavigalugu aalajangiivoq inatsisissatut siunnersuummi matumani kapitel 5 tunuartinniarlugu tamatumunngalu tunngatillugu immikkut inatsiseqalernissaanik saqqummiussaqaarniarluni.

Tamatumunnga ilanngullugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup ilisimatitsissutigisinnaavaa Justitsministeriet, Stats- og Menneskerettighedskontoret i Danmark ilisimatitsissutigisimagaa inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5 arnanut naartusunut imigassamik atornerluisunut tunngasoq, Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (*Europami inuit pisinnaatitaaffiinnut aalajangersakkat*) artikel 5-iani, nammineersinnaatitaanermut isumannaatsuunissamullu tunngasumut naapertuutinnitsoq.

KANUKOKA-mit tusarniaanermut akissuteqaat

KANUKOKA, Kommune Kujalleq, Qeqqata Kommunia aamma Qaasuitsup Kommunia tusarniaanermut akissuteqaateqarnissamut periarfissinneqarnertik qujassutigaat tullinnguuttunillu oqaaseqaateqarlutik.

KANUKOKA aallarniutigalugu oqaaseqaateqarpoq naammaginatinnagu tusarniaanermut piffissarititaasup ullua kingullerpaaq arfininngornermi naanissaa suli aalajangiusimaneqarmat. Nuna tamakkerlugu kattuffiup naatsorsuutigaa siunissami tusarniaanerit ima ingerlanneqartassasut tusarniaanermut akissuteqaat ulluinnarmi pisassasoq piffissarititaasut KANUKOKA-p aamma Naalackersuisut akornanni isumaqatigiissutaasut ataqqillugit.

KANUKOKA-p maluginiarpaa siunnersuummi makku tulluuttut siunertarineqartutut malunnartuusut:

- *atornerluinermik katsorsartittarnerup aaqqiiffigineqarnissaa aamma tamatumunnga tunngasunik killissarititaasunik aaqqissuussaannikkut aalajangersaasoqarnissaa.*
- *kommuninik aamma peqqinnissaqarfimmi oqartussaasunit toqqaasarnermut maleruagassat pillugit suleqatigineqarnissaannut aalajangersaaneq aamma katsorsartinnerup qanoq sunniuteqarneranik nalunaaruteqartarnissamut piimasaqaat pillugu suleqatigiinnisaaq*
- *atornerluinermut qitiusoqarfiup, Allorfiup, pilersinneqarnissaa, tassani atornerluinermut ataatsimoortumik iliuuserisat ataqatigiissaarneqartassallutik aamma atornerluinermut tunngasut ineriartortinneqarnerannut atatillugu nutaaliorfiussalluni.*

A) Siunnersuummut nalinginnaasumik oqaaseqaatit:

1) KANUKOKA-p maluginiarpaa inatsisissatut siunnersuummi § 35, imm. 5-imiit 7-imut malillugu kommunit aningaasartuutunik arlaqartunik aningaasaliissuteqarnissaat. Tamanna tapiissuteqarnissaanut isumaqatigiissummut naleqqiutissagaanni aningaasartuutit taakku sillimaffigineqarsimannigitsutut isikkoqarpoq, naak inatsisip 1. juulimi 2017-imi atuutilernissaa siunertarineqaraluartoq. KANUKOKA isumaqarpoq DUT-princip atuuttariaqartoq aamma kommunit aningaasartuuteqarnerunerat tapiissutitigut taarsiissuteqarfigineqassasut.

2) Inatsisissatut siunnersuummut siunertarineqarpoq atonerluinermik katsorsaaneq pillugu ingerlatseriaatsinik aqqiisoqarnissaa aamma atonerluinermik katsorsartinnermut killissarititaasunik aqqiissuussaanerup aalajangersaavigineqarnissaa. Inatsisissatut siunnersuut pisorta qarfiit akimorlugit suliaavoq aamma immikkut inatsisip ilisarnaataanik arlaqartut ilisarnaateqartoq. Akisussaaffinnut tunngasut killeqartinneqarpallaangillat, aamma inatsisissatut siunnersuut sutigut Kommune Kujallermi inunnik isumaginninnermi sulinnermut nanertuutaalluni kinguneqassanersoq allassimannigilaq, tassunga ilanngullugu sulisut atorfimminni qaffatsinneqarnissaannut pisariaqartitsineq.

3) Siunnersuummi kommunimik paasininnerup qanoq inissisimanissaa erseqqivissumik nassuiarneqarsimannigilaq, tassami inatsisissatut siunnersuummi kommunimi ilaqutariinnut qitiusoqarfiit aamma sulisoqarnermut tunngasut immikkut suliffeqarfittut isigineqannguatsiaramik. Kommunini suliffissarsiuussisarfiit qanittukkut piginnaasanik suliffeqarnermut, ilitersuinnermut aamma sulisunik qaffassaanermut qitiusoqarfittut aqqiissuussiffigineqarput. Toqqaasarnermut maleruagassat arlaqaaluttut aamma malitseqartitsisarnermut pilersaarutit suliarineqartarnissaannut piunasaqaat kommunip pingaarnertut suliaasaatut isikkoqarpoq. Aammattaaq kommuni akisussaavoq katsorsartinnermut malitseqartitsinnermut/katsorsartinnerup kingornatigut iluuseqarnissamut aamma katsorsaanerup sunniutai pillugit qaammatit 3-t aamma qaammatit 12-it qaangiuppata nalunaarutigineqarnissaannut.

4) Atonerluineq pillugu ilisimasanik qitiusoqarfimmik pilersitsisoqassaaq inuillu atonerluinnermut pingaaruteqartut toqqarneqassallutik katsorsaavik pillugu ilisimasanik pissarsinissamut pingaaruteqarnerpaasussat. Inuit atonerluinnermut pingaaruteqartut tassaasinnaassapput sullissisartut, ilaqutariinnut qitiusoqarfinni sulisut, peqqinnissaqarfimmi, ilinniarfinni aamma namminersorlutik inuussutissarsiortuni atorfillit. Inuit atonerluinnermut pingaaruteqartut sulinnerminni akissarsiaqassangillat, atonerluinnermullu tunngasuni inissisimassallutik sulisitsisuminnik isumaqatigiisuteqarneq aamma atorfeqarnermi atugassarititaasunik allannortitsinnginneq tunngavigalugit sulisassallutik. Ernummatigineqarsinnaavoq taamatut aqqiisoqarneratigut suli suliaasaqarnerulernermik kommunimi sulisunut tamanna kinguneqassasoq qangalili atorfigeriikkaminni sulinnerminnut pitsaanngitsumik kinguneqarluni.

5) Allorfik nutaaliorneruvoq atonerluinermullu tunngatillugu ataatsimut iliuuseqarnermik kiisalu tamatuma ineriartortinneqarneranut ataqatigiissaarisuussalluni. Suliassat allat najukkami Allorfinnit, kommunini tamani pilersinneqartussanit, ingerlanneqartassapput. Naak Allorfiup aqqissuussaaniqut peqqissutsimut naalackersuisoqarfimmiikkaluartoq inatsisissatut siunnersuummi maalaaruteqarfissaq pingaarneq tassaavoq Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik. Atonerluinermut inatsimmut malillugu aalajangiussanut maalaarutit sularineqartarnerannut isumaginninnermik ingerlatsiviup akuliutsinneqarneranik tamanna kinguneqarsinnaavoq.

6) Naartusut imigassamik aalakoornartortalimmik atonerluisut katsorsartissinnaasassapput uninngatitsisarnissamut periarfissaqarluni. Tamanna neqeroorut naartusup imigassamik aalakoornartortalimmik atonerluisuusup aamma Allorfiup akornanni katsorsartinnissamut isumaqatigiissummik tunngaveqassaaq imigassamik aalakoornartortalimmik atonerluinermut katsorsartinnissaq pillugu uninngatitsisarnissamut periarfissartaqarluni. Erseqqinnigilaq tamanna neqeroorut ("Ulysses-pagt") imigassamik aalakoornartortalimmik atonerluisunut taamaallaat atuutissanersooq allanullu atonerluisunut atuunnani, aamma piviusumik qanoq pitsaatigisumik atuutissanersooq.

7) KANUKOKA isumaqarpoq inunnut kajuminnarpallaassanngitsooq, tassa inuttut atonerluinermut pingaaruteqartutut ilinniarsimasuusutut suliaqartussatut eqqarsaatteqartunut, suliassaq tamanna pisarioqisoq akissaasersorneqanngippat.

B) Siunnersuummi inatsisissatut aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatigineqartut:

1) Siunnersuut taaguuteqarpoq "Atonerluineq pillugu Inatsisartut inatsisaat", atonerluinermilli katsorsartinneq pineqarluni. Immaqa eqqarsaatigineqarsinnaavoq taaguutaata allanngortinnissaa "Atonerluinermik katsorsartinneq pillugu Inatsisartut inatsisaat"-nik taallugu?

3) Inatsimmi aalajangersakkami § 2, imm. 2-mi erseqqissarneqarpoq inuit aalajangersimasumik najugaqarfeqanngitsut aamma inuit allattorsimaffiannut ilanngutitissimannngitsut atonerluinermikk akeqanngitsumik katsorsartinnissamut pisinnaatitaassasut ikinnerpaamik qaammatini arfinilinni ataannartumik Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqarfeqarsimagunik. Siunnersuummi sulisartut nunami allameersut piffissami sivikitsuinnarmi atorfinitsinneqarnermut isumaqatigiissuteqartut ilaatigut ilanngunneqartussatut isikkoqarpoq.

4) Siunnersuummi § 3-mi, imm. 1 erseqqissarneqarpoq atonerluinermik katsorsartinneq Naalackersuisunit akeqanngitsumik neqeroorutigineqassasoq. Immaqa pitsaassaaq katsorsartinneq katsorsartittumut akeqanngitsuunera erseqqissassallugu, imaannngitsooq pisortanut imaluunniit kalaallinut inuiaqatigiinnut akeqanngitsuusoq. Tamanna ingerlaannaq takuneqarsinnaavoq siunnersuummi § 3, imm. 3-mi.

5) Suli erseqqinnerusumik allassimasariaqarpoq § 3, imm. 3-mi isumaqatigiissutit sorliit aamma atsiornikkut isumaqatigiissutit sorliit innersuussutigineqarnersut.

6) § 3, imm. 4-mi erseqqissumik allassimannngilaq suliffiit sorliit innersuussutigineqarnersut.

7) Siunnersuummi § 4, imm. 4 imatut paasineqarsinnaavoq atonerluinermik katsorsartinnissamut qassinik ukioqarneq killeqartinneqanngitsoq. Immaqa pissusissamisoorinnaassaaq massakkut aalajangissallugu atonerluinermik katsorsartinnissaq ukiukinnerusunut akuersiteqqaartinnagit qanoq neqeroorutigineqarsinnaanissaa.

10) § 12-mi erseqqinnerusinnaavoq qitiusoqarfiup aqutsisua siulersuisunit atorfinitsinneqarnissaa.

12) Oqaaseqatigiit § 17, imm. 1-imi aamma 2-mi paatsiveqanngillat, tassami oqartussaasut sorliit katsorsartinnissamut neqeroorummik aaqqissuussissanersut aamma innuttaasup pisariaqartitaanik nalilersuisuussanersut pisullu ataatsimut nassuiaasiornissaa ingerlatissaneraat. Pasinarsinnaavoq suliassap taassuma kommunimit ingerlanneqarnissaa.

14) § 17, imm. 6-imi ilisimatitsissutigineqarpoq ”kommuni katsorsartinnerup kingornatigut pilersaarusiussaaq iliuusissanut katsorsartinnerup kingornatigut aallartinneqartussanut tunngatillugu.” Oqaaseqatigiinni taakkunani erseqqinngilaq kommunip taaneqarnerani tamanna qanoq paasineqassanersoq aamma oqaatsip siornatigut atorneqartartup oqaaseq tassaasoq ”kommunalbestyrelsi” atorneqartarneranut sanilliunneqarsinnaanersoq taamatuttaarlu ilanngullugit kommunip ingerlatai ilaqutariinnut qitiusoqarfiit, suliffeqarnermut, ilitersuinermut aamma sulisunik qaffasaanermut neqeroorutit imaluunniit immikkoortut allat aamma immikkoortortaqaarfiit.

15) Siunnersuummi taaneqarput arlaqartut oqaatsit uku ”pisortaqaarfiit akimorlugit iliuuserisaq” taaneqarput, immaqalu tulluartausinnaavoq aalajangissallugu tamanna suliat suuneri apeqqutaatinnagit iliuuserisamut qanoq attuumassuteqassanersoq, tassunga ilanngullugu kommunit Allorfiullu akornanni suleqatigiinnermut anguniagassat pillugit suleqatigiinnermut isumaqatigiissutit aamma akisussaaffiit agguataarnerisigut § 19-imi taaneqartumi suliatigut ingerlatsinerit akimorlugit suliarineqarsinnaassapput, tassunga ilanngullugit kommunit aamma peqqinnissaqarfimmi oqartussaasut ukiup affakkaarlugit ataatsimiittarneri suliatigut ingerlatsinerit akimorlugit suleqatigiikkuutaat/ataatsimiittaliat tunngavigalugit qanoq ingerlanneqartarsinnaanersut.

16) § 19-imut imm. 2-mut aamma 3-mut KANUKOKA-p oqaaseqaatigaa akisussaaffiit agguataarnerat pillugit isumaqatigiissuteqartoqartoqartariaqanngitsoq ingerlatsiffiit akisussaaffiinut akerliusumik, oqartussaasut akornanni piginnaaneri agguataarnerinut nalinginnaasunut attuumassuteqartuusunut.

17) *Kapitali 5-imut KANUKOKA oqaaseqaateqarpoq isumaqatigiissuteqarnermik oqaaseq atussallugu eqqunngitsuusorinarpoq. Katsorsartinnissamut neqeroorut uninngatinneqarnissamut periarfissaq ilanngullugu tassani piviusumik pineqarpoq, katsorsartittussap akuersinermigut aallartitassaa.*

18) § 22 kukkulluinnarpoq §§ 23 – 27 malillugit isumaqatigiissummut innersuussisoqarmat. § 24 malillugu uninngatinneqarneq tassarpiaavoq allaffissornikkut pinngitsaaliilluni iliuuseqarneq isumaqatigiissummik tunngaveqanngitsoq.

19) § 29 pillugu KANUKOKA isumaqarpoq oqaaseqaatigineqartuni erseqqissumik allassimasariaqartoq kisitsisitigut paasisutissat – database – inunnut tunngatillugu paasisutissat pillugit inatsimmi ilanngunneqassanngitsoq.

Akissuteqaat

Normulersuinerit ilaat KANUKOKA-p tusarniaanermut akissuteqaataani ilanngunneqannginnerannut pissutaavoq, normulersuinerit taakkua oqaatsitigut imaluunniit inatsisip teknikkianut tunngasunik iluarsineqarsimanerat, taakkua ilanngunneqarput oqaaseqaasernagit.

KANUKOKA aallarniuteqarpoq taallugu naammaginartuunngitsoq tusarniaanermut piffissaq kingullerpaaq tassaammat arfininngorneq. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup KANUKOKA-mut erseqqissaatigerusuppaa piffissarititaasoq sapaatit akunneri tallimaasut eqquutsinneqartoq, tamanna piffissarititaasoq kingullerpaaq tallimanngornermi ullormi decembarip qulingiluanaani naammatt, tassa tusarniaanermut piffissarititaasup killiffiata nalunaarutigineqartup ullormik ataatsimik sioqqullugu.

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup maluginiarpaa KANUKOKA-p kissaatigigaa kommunit tapiissutit aqputigalugit taarsiiffigineqarnissaat inatsisissatut siunnersuummut atatillugu aningaasartuuteqarsimagunik. Aningaasartuutit katsorsartinnerup siornatigut aamma kingornatigut pisunut pilersaarutinut tunngasut aamma suliarisassat kiisalu aningaasartuutit tassaapput maannakkut kommunineereersut. Taamatuttaaq innuttaasunut katsorsartittussanut nunami namminerimi angalanermut aamma najugaqarnermut aningaasartuutaasut. Tassani pineqarpoq maannakkumut periutsip ingerlateqqinneqarnerat.

KANUKOKA-p uparuarpaa oqaaseq suliffissarsiuussisarfik atorneqarsinnaajunnaartoq, kisianni maannakkut suliffeqarnermut, ilitsersuinerimut aamma sulisunik qaffassaanermut qitiusoqarfittut taaguuteqarlutik. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup tamanna tusaatissatut tiguaa.

KANUKOKA-mit annilaanngatigineqarpoq inuit atonerluinerimut pingaaruteqartunik aaqqiinerup kommunimut immikkut suliaqartitsinerulernissaa kissaatigalugulu inuit atonerluinerimut pingaaruteqartut akilerneqarnissaat. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup

uani taarusuppaa inuit atornerluinermut pingaaruteqartut aaqiineq nammineq kajumissuseq tunngavigalugu sulinertut aaqiinerusoq. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik isumaqarpoq inuit atornerluinermut pingaaruteqartut akilerneqartassanngitsut. Isumarmi unarpiaavoq taakku suliffeqarfimmi atorfillit ilagissagaat, tamanna inuup atornerluinermut pingaaruteqartup suliassami ilaatut suliassarissallugu.

KANUKOKA-p aarleqqutigaa kommunimi Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik atornerluinermut inatsimmut atatillugu aalajangiisernerinut suliassanut inunnik isumaginninnermik ingerlatsiviit akuleruttarnissaat. Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik taamaallaat suliassani aalajangiisinnaavoq atornerluinermi katsorsartinnissamut itigartitsisoqarsimagaangat, aamma itigartitsineq atornerluinermut inatsimmi maleruaqqusanut atatillugu itigartitsissutigineqarsimagaangat, taakkuupput maleruaqqusat Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik isummerfigisartagassai.

KANUKOKA-p siunnersuutigaa inatsisip aqqata allanngortinneqarnissaa imaalillugu ”Atornerluinermik katsorsartinnermut Inatsisartut Inatsisaat”. Inatsisip aqqa sapinngisamik naatsuusussaavoq, tamannali ilutigalugu inatsisip qanoq imaqarneranut tamarmiusumik naleqquttuussalluni Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup nalilerpaa KANUKOKA-p siunnersuutaa imakippallaartoq, inatsisissatut siunnersuummimi aammattaaq pineqarmat ilisimasaqarfittut qitiusoqarfiup pilersinneqarnissaa, atornerluinermut kisitsisitigut paasissutissat, toqqaasarnermut aamma suleqatigiinnermut maleruagassat il.il.

KANUKOKA-mit naalackersuisoqarfimmut maluginiaqquneqarpoq aalajangersagaq § 2, imm. 2-miittoq periarfissiisoq sulisartut nunanit allaneersut sivikitsuinnarmik isumaqatigiissuteqarlutik sulisuusut atorluinermut katsorsartinnissamut neqerooruteqarfineqarsinnaanerat. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup tamatumunnga tunngatillugu ilisimatitsissutiginiarpaa, tassa aalajangersakkap § 2-mi imm. 2-mi siunertaa tassaasoq angerlarsimaffeqanngitsut ineqanngitsullu qulakkeerunneqarnissaat, tak. aalajangersakkamut oqaaseqaatigineqartut.

KANUKOKA-p oqaaseqataa, tassa atornerluinermik katsorsartinneq innuttaasunut ataasiakkaanut akeqanngitsuusoq erseqqissaavigineqartariaqartoq, taamaattorli pisortanut imaluunniit kalaallinut inuiaqatigiinnut akeqanngitsuunngitsoq tunngavigalugu, taava Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup ”innuttaasunut ataasiakkaanut” § 3-mi imm. 1-imi ilannguppai.

KANUKOKA-p aammattaaq qularnartoqartippaa isumaqatigiissutit aamma atorfinitsinneqarnermut isumaqatigiissutit sorliit § 3-mi imm. 3-mi innersuussutigineqarnersut aamma suliffeqarfiit sorliit § 3-mi imm. 4-mi pineqarnersut. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup ilisimatitsissutigisinnaavaa isumaqatigiissutit § 3-mi imm. 3-mi taaneqartut tassaasut Allorfiup neqerooruteqartunut assigiinngitsunut isumaqatigiissutaanut tunngasut. Imm. 4 tassaavoq suliffeqarfinnut imm. 2-mi taaneqartunut tunngatillugu

nalunaarusiorsinnaanermut piginnaatitsissut. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik innersuussissumik ilanngussivoq imm. 2-mut, taamaalilluni erseqqinnerulerpoq tassani suliffeqarfinnut atatillugu allanik aalajangersagaliortoqarsinnaanera.

KANUKOKA-p § 4-mi imm. 4-mi atorneerluinermik katsorsartinnermut qassinik ukioqarneq apeqqutaatinneqarsorinngilaa. § 4-mi imm. 4 piginnaatitsivoq Naalackersuisut tamatumunnga nalunaarutiliorsinnaasut, meeqqanut aamma inuusuttunut atatillugu aamma ilaatigut atorneerluisunut immikkut katsorsartinnissamut pisariaqartitsisunut. Qanoq ilineratigulluunniit meeqqat aamma inuusuttut atorneerluinermut katsorsartinnissamut ikiorneqarnissaat pillugu nalunaarusiortoqassappat ilaqutariinnut inatsisitigut maleruaqqusat aamma meeqqanut inuusuttunullu maleruaqqusat qimerloorneqarumaarput.

KANUKOKA-p uparuarpai oqaaseqatigiit arlaqartut iluatsippallaarsorisimanngisani. Qitiusoqarfiup aqutsisua siulersuisunit atorfinitsinneqarnissaa pillugu § 12-imi erseqqissarneqartariaqarsoraa aamma § 17-imi imm. 1-imi aamma 2-mi oqaaseqatigiiliorneq paatsiveqanngitsut, tassami tassani oqartussaasut sorliit katsorsartinnermut neqeroorutiniq, innuttaasumik nalilersuinermik aamma pisup ataatsimut nassuiaasiornissaanut aaqqissuussisassanersut erseqqinngimmat. Naalackersuisoqarfiup tamatumani ilisimatitsissutigisinnaavaa siulersuisut inassuteqartassasut kina qitiusoqarfiup aqutsisuatut kissaatigineritsik kingornatigullu Naalackersuisunit tamanna akuersissutigineqassasoq. Naalackersuisoqarfiup nalilerpaa tamanna inatsisissatut siunnersuummi erseqqissumik allassimanera naammattoq. Allat KANUKOKA-p oqaaseqaatai tusaatissatut tiguneqarput.

§ 17-imi KANUKOKA oqaaseq kommuni apeqqutigaa. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik ilisimatitsisinnaavoq oqaatsimi kommunimi pisortatut oqartussaasusut isigineqartoq, politikikkkuunngitsaq.

§ 19-imut KANUKOKA oqaaseqaateqarpoq akisussaaffiup agguataarnissaanut isumaqatigiissuteqartoqartariaqanngitsaq ingerlatsiviup akisussaaffianut oqartussaasut akornanni piginnaanerit nalinginnaasut agguataarnerannut attuumassuteqartumut akerliusumik. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup naatsorsuutigaa Allorfik pisortani oqartussaasutut kommunit aamma Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat akornanni akisussaaffiup agguataarnissaanik ilisimannittuusooq, soorlu aamma taamatut kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat suleqatigiinnermut isumaqatigiissutaanni aalajangersagaqareersoq soqutigisaminnik isumaginnittarsinnaanerat pillugu.

§ 19-imi aammattaaq qularnartoqarpoq suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut pillugu ukiup affakkaartumik ataatsimiittarnissat suliatigut ingerlatsinerit akimorlugit suleqatigiinnermut ataatsimiittarnerni isumaqatigiissutigineqartarsinnaanersut. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup uani oqaatigissavaa tassani ataatsimiittarnerit assigiinngitsut marluk pineqarmata. Suleqatigiinnermut isumaqatigiissutit pillugit ataatsimiittarnerit pisassapput Allorfiup aamma kommunini oqartussaasut aamma peqqissutsimut oqartussaasut akornanni.

Suliatigut ingerlatsinerit akimorlugit ataatsimiinnerit najukkami pisarput suliatigullu ingerlatsinerit akimorlugit taamaapput, pissutigalugu immikkoortortap iluani suliatigut ingerlatsisut arlaqartuusinnaasarmata. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup nalilerpaa inatsimmi oqaaseqatigiinni tamanna naammaginantumik erseqqittoq allanngortitsisoqanngilarlu.

KANUKOKA-mit kapitali 5-imi oqariaaseq atorpeqartoq eqqarsarnartoqartinneqarpoq. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik kapitali 5-imi danskit maleruaqqusaannut assingutitsivoq, kisianni tusarniaanermut piffissarititaasumut atatillugu naartusunik imigassamik aalakoornartortalimmik atornerluisunik uninngatitsisarnermut apeqqut pillugu Naalackersuisoqarfik eqqarsaatersuuteqarsimavoq. Naalackersuisoqarfik tamanna tunngavigalugu aalajangiivoq kapitel 5 inatsimmi pineqartumi peerneqassasoq tamatumunngalu tunngasumut immikkut inatsimmik saqqummiussissalluni, tassani naartusut 18-it inorlugit ukiullit ilanngunneqassallutik.

Pissusissamisoortutut Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup maluginiaqqussavaa Justitsministeriami, Stats- og Menneskerettighedskontoret i Danmark ilisimatitsissutigisimagaa inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5 arnanut naartusunut imigassamik atornerluisunut tunngasoq, Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (*Europami inuit pisinnaatitaaffinut aalajangersakkat*) artikel 5-iani, nammineersinnaatitaanermut isumannaatsuunissamullu tunngasumut naapertuutinngitsoq.

Naggasiullugu KANUKOKA-mit allaaserineqarpoq oqaaseqaatini erseqqissumik takusinnaaneqartariaqartoq atornerluisut pillugu nalunaarsuiffik inunnik paasissutissanik suliarinnittarneq pillugu inatsimmit ilanngunneqassanngitsoq. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup ilisimatitsissutigissavaa inuk pillugu paasissutissanut inatsit atornerluineq pillugu nalunaarsuiffimmi paasissutissanut nalunaarsorneqartunut tunngatillugu atuutissasoq aamma paasissutissanik nalunaarsuineq ingerlatitseqqinnerillu tamakku tamaasa eqqarsaatigalugit.

Atuisartoqarnermut Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqarfimmit tusarniaanermut akissuteqaat

Ataatsimut isigalugu:

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq pitsaasoq atornerluinermut tunngasumik inatsisissatut siunnersuummik suliaqartoqarnera.

Tunngavissaqarsinnaaneq, soorlu oqaaseqaatini taamatut allaaserineqartoq, siornatigut ajornakusoortarsimavoq. Taamatuttaaq Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq aammattaaq pitsaasuusoq atornerluinermut katsorsartinneq innuttaasunut ataasiakkaanut akeqartinneqassanngimmat.

Ataatsimut isiginnilluni Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq siunnersuummi “kommunit” allanngortitaariaqartoq “kommunalbestyrelsinut”.

Taamatutaaq Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq tulluartuussasoq taaguutit uani: Kommunit akunnerminni akiliiffiqatigiittarnissamut pisussaaffii pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 2, 12. juni 1995-imeersoq, atorneqartut siunnersuummi atorneqarpata.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq naammaannartoq taaguutit "Allorfik" aamma "Allorfii" ingerlatsivinnut assigiinnigitsunut atorneqarnerat, tassani pineqarmat oqaaseq ataaseq ataasersiutitut/qasseersiutitut atorneqartoq.

Aalajangersakkat ataasiakkaat oqaaseqaatillu:

§ 2, imm. 1 aamma 2-mut:

Inatsisissatut siunnersuummi § 2, imm. 1-imi allassimavoq inuit, Kalaallit Nunaanni inuit allattorsimaffianni nalunaarsorneqarsimasut aamma aalajangersimasumik najugaqartut, ikiorneqarnissamut pisinnaatitaasut. Taamatut oqaaseqatigiiliorneq paatsoornernik kinguneqarsinnaasorinarpoq. Imatut oqaaseqatigiiliortoqarsinnaasorinarpoq: "Inuit, Kalaallit Nunaanni inuit allattorsimaffianni nalunaarsorneqarsimasut aamma aalajangersimasumik nunami maani najugaqartut, inatsit manna malillugu ikiorneqarnissaminnut neqeroorfigineqarsinnaapput."

Taamatut aamma ippeq § 2, imm. 2:

Meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukioqartut pineqartillugu oqaaseqaatini erseqqissaatigineqartariaqarpoq, angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq/-tut suliap sularineqarnerani peqaataatinneqartussaannersut, tamatumunnga ilanngullugu qanoq pisoqassanersoq inuk 18-it inorlugit ukioqartoq naartuppat. Maluginiarneqarpoq inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqarsimammat Naalakkersuisut periarfissinneqartut tamatumunnga tunngatillugu erseqqinnerusumik maleruagassaliornissaminnut. Takuuk Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia siunnersuummi § 4, imm. 4-mut oqaaseqaataat.

§ 3, imm. 3-mut:

I § 3, imm. 3 siunersuutigineqarpoq ilanngunneqassasoq nakkutilliineq qanoq ittoq atorneqassanersoq.

§ 3, imm. 4-mut:

"..sinnaapput" allannortinneqartariaqarpoq "..sapput"-mut taamaaliornikkut tamatumunnga tunngatillugu nalornisoqaqqunagu. Tamatumunnga atatillugu sillimaffigineqartariaqarpoq imatut pisoqarsinnaanerat, Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup nakkutilliinerminut atatillugu katsorsaaneermik neqerooruteqarneq unitsinneqartussatut nalileraa.

§ 4, imm. 3-mut:

Aalajangersakkami immikkut ersersinneqartariaqarpoq innuttaasunut ataasiakkaanut katsorsartinnissamik neqeroorummik sorlermik kikkut aalajangiisuussanersut.

§ 4, imm. 4-mut:

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq meeqqanik inuusuttunillu 18-it inorlugit ukioqartunik atornerluinermik katsorsaaneq ima pingaaruteqartigisoq tamanna Inatsisartut Inatsisaanni ilaasariaqarluni nalunaarutitut suliarineqarnani. Imaassappat maleruaqqusat nalunaarutitut suliarineqarnissaat aalajangiuisimaneqarluni siunnersuutigineqarpoq, tamatuma aalajangersakkap allanngortinneqarnissaa Naalakkersuisut sukumiinerusumik maleruaqqusaliussallutik.

Taamatutaaq Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq § 4, imm. 4-p oqaasiliorneqarnera allanngortinneqartariaqartoq. Kommunit isumaqatigiissuteqarfigineqarsinnaanngillat meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukioqartut pillugit qanoq sukumiinerusumik maleruaqqusaliortoqarnissaanut ataatillugu.

Naggataatigut malugeqquneqarpoq maleruaqqusat suliarineqassammata Angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarnera pillugu peqqussut nr. 680 2016-06-06-imeersumi maleruaqqusat malillugit.

§ 8-mut:

Atortunut elektroniskiusunut atorneqartunut tunngatillugu isumannaatsuunissaq pillugu piumasqaateqartoqartariaqarpoq.

§ 11, imm. 1-imut:

Siunnersuutigineqarpoq ukiumoortumik nalunaarusiaq tamanut saqqummiunneqartassasoq.

§ 12-imut:

Paatsiveeruttoqaqqunagu siunnersuutigineqarpoq “qitiusumik aqutsisoq” allanngortinneqassasoq imatut Allorfimmi Aqutsisoq. Sulisussarsiortarnermi pissutsit ajornartut atuuttut innersuussutigalugit naleqquttuusorinangilaq masteritut qaffasissusilimmik ilinniagaqarsimanissamik tulluartuusutut piumasqaateqarneq.

§ 14, imm. 1, nr. 8-mut:

Eqqarsarnartutut ippoq Allorfik katsorsartinnissamut neqeroorutunik aammattaaq tassaassoq nakkutilliisuusoq. Erseqqissarluarneqartariaqarpoq nakkutilliineq tamanna Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup nakkutilliisuuneranit, siunnersuummi § 32-mut tunngatillugu, qanoq immikkooruteqarnera.

§ 16, imm. 1-imut:

Oqaaseqatigiit § 16, imm. 1-imiittut allanngortinneqartariaqarput taamaaliornikkut oqaatsit “pingaarnertut inissisimasut” atorneqarnatik.

§ 17, imm. 3 aamma § 17, imm. 6-imut:

Erseqqissumik taaneqartariaqarpoq kommuni sorleq iliuusissanut tamakkuninnga aammattaaq katsorsartinnerup kingornatigut suliaqarnerseq.

§ 18, imm. 1-imut:

Siunnersuutigineqarpoq § 18, imm. 1 kapitali 4-imi aalajangersakkatut siullertut inissinneqassasoq.

§ 18, imm. 2 aamma imm. 3-mut:

Aalajangersakkami erserpoq tassani pineqartoq aalajangiineq, kisianni oqaaseqaatini ersersinneqarpoq tamanna aalajangersaasoqartoq.

Oqaaseqaatini ersersinneqartariaqarpoq aalajangiineq aalajangiinermi taamaattumi pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni maleruaqqusat malinneqartariaqartut.

§ 19, imm. 1 aamma 2-mut:

Siunnersuutigineqarpoq qaqugu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarnissamut kingusinnerpaamik piffissaliineq ilanngunneqassasoq.

Kapitali 5:

Tassani erserpoq tamatumani imigassamik atornerluineq kisimi pineqarluni naartusumik uninngatitsisinnaanermik periarfissiisoqartoq. Aalajangersakkani atornerluineqartariaqarpoq naartusut allamik atornerluinerannut tunngassuteqartut. Innersuussutigalugit atugassarititaasunut akuliunnerit annertuujunerat pingaartinneqarpoq naartusooq 18-it inorlugit ukioqartillugu, tamatumani inatsisit tamatumunnga tunngasut isummerfigineqartariaqartut, tamatumunnga tunngatillugu maleruaqqusat suussanersut soorlu assersuutigalugu angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq/-tut akuersitinneqassanersut, kisianni tamatumani naartusooq nammineq akuersiumanani.

§ 22-mut

Ajornartorsiutitut isigineqarpoq Naalakkersuisut aalajangersaassappata Allorfiup imigassamik atornerluisumik katsorsaanissaq pillugu neqerooruteqarsinnaaneranut §§ 23 – 27 tunngavigalugit tamatumalu kingornatigut uninngatitsinissamik periarfissaqartumik.

§ 23, imm. 4-mut:

Aalajangersagaqarpat imigassamik atornerluisup naartusup kisimi katsorsartinnissamut isumaqatigiissut uninngatitsinissamik periarfissaqartitsisoq atorunnaartissinnaagaa, § 24 tunngavigalugu uninngatitsinissamut piunasaqaatit naammassineqarsimannippata, taava taamaappat neqeroorutaanera ilumut atuukkunnaassaaq.

§ 23, imm. 5-imut:

Ajornartorsiutitut isigineqarpoq itigartitsinerit allat naammagittaalliutigineqarsinnaanerit, kisiannili § 23 imm. 1 tunngavigalugu neqeroorummik itigartitsineq allaffissornermi oqartussaasunut allanut naammagittaalliutigineqarsinnaannginnera.

§ 26, imm. 2-mut:

“isumaqatigiissuteqarnermut...” taanna taarsertariaqarpoq uuminnga katsorsartinnissamut isumaqatigiissut, taamaalilluni oqaatsit assigiit siunnersuut tamakkerlugu atorineqassapput.

§ 28-mut:

“..sinnaapput” allanngortittariaqarpoq imatut “..sapput”, taamaalilluni tamatumunnga tunngatillugu nalornisoqassanngimmat.

§ 29-mut:

“..sinnaapput” allanngortittariaqarpoq imatut “..sapput”, taamaalilluni tamatumunnga tunngatillugu nalornisoqassanngimmat.

§ 30, imm. 1 aamma 2-mut:

Erseqqissumik taaneqartariaqarpoq kinaassutsimik ilisarnarunnaarsitsilluni imaluunniit inunnut paasissutissat ilanngullugit nalunaarsuisoqassanersoq.

§ 30, imm. 3-mut:

Inatsimmi ersinneqartariaqarpoq ingerlatitseqqinnermi isumaqataalluni akuersissuteqarneq piunasaqaataasoq.

§ 32-mut:

Inatsimmi erseqqinnerusariaqarpoq Nunatsinni Nakorsaaneqarfik sunik nakkutilliinersoq aamma Allorfiup nakkutilliinera sunarpiaanersoq.

§ 33, imm. 1-imut:

Aalajangersagaq isumaqalersitsivoq inuttaasut isumaqassallutik Ombudsmandimut maalaaruteqarnissamut pisinnaatitaaneq peerneqartoq. Piunasaqaatigineqartariaqanngilaq maalaarut allaganngorlugu ingerlanneqassasoq.

§ 33, imm. 2-mut:

Tulluartuursorinannilaq naalackersuisoqarfik aammattaaq tassaasoq qullersatut akisussaaffeqartoq tunngaviusumik apeqqtinut tunngasunik suliaqartussaana, tamatumunnga ilanngullugu apeqqtut suut tunngaviusumik apeqqutaanersut isummerfigissallugit.

§ 34-mut:

Aalajangersakkami erseqqittariaqarpoq aalajangiinerit suut maalaarutigineqarsinnaassanersut tamatumunnga ilanngullugu aalajangersakkat pineqartut

allattorlugit. Piumasaqaataasariaqanngilaq maalaarutip allaganngorlugu tunniunneqarnissaa.

*§ 37-imut oqaaseqaatinut qupperneq 4-miittunut sanilliullugu:
Inatsisip atuutilerneranut atatillugu kommunini tamani najukkami Allorfinnik pilersitsisimasoqartariaqarpoq.*

Akissuteqaat

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup maluginiarpa Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq pitsaasoq atonerluinermut tunngasumik inatsisissatut siunnersuummik suliaqartoqarnera aamma pitsaasuusoq atonerluinermut katsorsartinneq innuttaasunut ataasiakkaanut akeqartinneqassanngimmat.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia siunnersuutigaa oqaaseq "kommunit" allannortitaariaqartoq "kommunalbestyrelsinit". Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup oqaaseq kommunit imaluunniit kommunit oqartussaassui atorpai siunnersuummi pineqarmat kommunit pisortatigoortumik oqartussaasutut imaangitsoq politikikkut.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarpoq naammaannartoq taaguutit "Allorfik" aamma "Allorfiit" ingerlatsivinnut assigiinngitsunut atorneqarnerat, tassani pineqarmat oqaaseq ataaseq ataasersiutitut/qasseersiutitut atorneqartoq. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup tamanna tusaatissatut tiguaa aamma allannortillugu imaalillugu, oqaaseq Allorfiit atorneqarunnaassaaq, akerlianilli taaguut najukkani atonerluinermut qitiusoqarfiit. Allorfik taamaallaat atorneqassaaq Atorneqluineq Pillugu Ilisimasanik Qitiusoqarfimmut tunngatillugu.

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup, Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfiata siunnersuutaa "pisinnaatitaasut" allannortinneqassammat "neqeroorfigineqarsinnaapput", § 2, imm. 1-imi aamma 2-mi tusaatissatut tiguaa.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfiata inassuteqaatigaa oqaaseq (oqaatsimi naggat) "..sinnaapput" allannortinneqassasoq uunga "..sapput" § 3, imm. 4, tassani pineqarput ingerlatsivinnut tunngatillugu nalunaarummik suliaqarnissamut piginnaatinneqarneq, tassa atonerluinermut katsorsaanermut pilersinneqartussat. Naalackersuisoqarfiup aalajangiusimavaa oqaaseq (oqaatsimi naggat) "..sinnaapput" atuinnassallugu, tassa imaattariaqanngimmat maleruaqqusanik allanik pisariaqartitsisoqalernissaa.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfiata oqaaseqarfigaa erseqqissaatigineqartariaqartoq angajoqqaatut oqartussaassuseqartut qanoq peqataatinneqarsinnaanersut meeqqat aamma inuusuttut 18-it inorlugit ukioqartut pineqartillugit. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqatigaa pingaaruteqartuusooq eqqumaffigissallugu angajoqqaatut oqartussaassuseqartut peqataatinneqartartussaasut inuit

18-it inorlugit ukioqartut pineqartillugit. Maleruagassat tamakku nalunaarutinngorlugit suliarineqassapput tamannalumi aammattaaq aalajangersakkamut oqaaseqaatini takuneqarsinnaavoq. Taamatuttaaq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik isumaqataavoq Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup allatseqarfia isumaqarmat meeqqanik inuusuttunillu 18-it inorlugit ukioqartunik atonerluinermik katsorsaanermik pingaaruteqarluinnarneraammat. Taamaattorli Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup attatiinnarniarppaa aalajangersakkat nalunaarutiliornikkut ingerlanneqarnissaat. Nalunaarummik taamaattumik suliaqarnerup tamanna nallerpat meeqqanut inuusuttunullu tunngasunut ilaqutariinnerup iluani inatsisitigut pisinnaatitaaffinnut naleqqutissaq.

Aalajangersakkap ilanngunneqarnissaanut tunngatillugu, tassa nakkutilliineq qanoq ingerlanneqassanersoq, taava Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik inatsisip § 25-nut (siornatigut § 32) innersuussuteqarpoq tassani Nunatsinni Nakorsaaneqarfik pillugu nalunaarut ersippoq, tassa Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup inunnik peqqissutsimut tunngasunik suliaqartunik nakkutilliinera attuumassuteqarmat.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup sianigeqquaa atortunut elektroniskiusunut atorneqartunut tunngatillugu isumannaatsuunissaq. Sammisami maleruagassat atuuttut ingammik inuk pillugu paasissutissanut inatsit isiginiarneqassapput.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup siunnersuutigaa ukiumoortumik nalunaarusiap tamanut saqqummiunneqartarnissaa. Pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsit malillugu tamanna tamanut saqqummiunneqassaaq, imaangippat paasissutissanik inunntu ataasiakkaanut tunngasunik ilaqarluni, tamakku paasitinneqarsinnaatitaanermi ilaatinneqanngimmata. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup inassutiginiarpaa Allorfiup nittartagaani pissarsiarineqarsinnaanissaa.

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup eqqarsaatigisimavaa oqaatsip Qitiusumik Aqutsisoq allanngortinneqarnissaa, kisiannili toqqarlugu atuinarniarlugu aamma masteritut ilinniagaqarsimanissamut piumasaqaat attatiinnarniarlugu.

Naalackersuisoqarfiup §§ 16, imm. 1, § 17, imm. 3 aamma 6 kiisalu § 18, imm. 1, 2 aamma 3-mut tunngatillugit Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup inassutigisai tusaatissatut tiguaat.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup siunnersuutigaa § 19, imm. 1 aamma 2-mi suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarnissamut tunngatillugu kingusinnerpaamik piffissaliineq ilanngunneqassasoq. Naalackersuisoqarfik isumaqarpoq inatsit aqqutigalugu kingusinnerpaamik piffissaliineq tulluurtuunngitsoq.

Naartusunut atonerluisunut tunngatillugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup kapitali 5-imi danskit inatsisaannut qanillattorsimavoq. Tusarniaanermut atatillugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup naartusunik imigassamik atonerluisunik uninngatitsisarnermut tunngasumut apeqqut eqqarsaatigeqqippaat. Tamanna tunngavigalugu Naalackersuisoqarfik aalajangerpoq matumani inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5 tamakkerlugu peerniarlugu

sammisamullu tunngatillugu immikkut inatsisissamik saqqummiussaqaarniarluni, tassanilu eqqarsaatigineqassapputtaaq naartusut atonerluisut 18-it inorlugit ukioqartut.

Pissusissamisoortutut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup maluginiaqqussavaa Justitsministeriami, Stats- og Menneskerettighedskontoret i Danmark ilisimatitsissutigisimagaa inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5 arnanut naartusunut imigassamik atonerluisunut tunngasoq, Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (*Europami inuit pisinnaatitaaffiunut aalajangersakkat*) artikel 5-iani, nammineersinnaatitaanermut isumannaatsuunissamullu tunngasumut naapertuutinngitsoq.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik paasissutissanut inunntut tunngasunut aamma tamatumunnga atatillugu isumaqataalluni akuersissuteqarnissamut tunngatillugu maleruaqqusanut arlalinnik oqaaseqaateqarpoq. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik isumaqarpoq tamakkununnga tunngasunut maleruaqqusaqareersoq ukunani Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi aamma inuk pillugu paasissutissanut inatsimmi kissaatigineqanngilarlu maleruaqqusat taakku inatsisissatut siunnersuummi uteqqinneqarnissaat, taamatutaaq naalakkersuisoqarfiup kissaatiginngilaa inatsisissatut siunnersuummut ilanngullugu Ombudsmandimut naammagittaalliortoqarsinnaaneranik paasissutissiinissaq.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup kissaatigaa inatsimmi ersersinneqassasoq aalajangiinerit suut naammagittaalliutigineqarsinnaassanersut. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup inatsimmi erseqqissaatigineruaa taamaallaat atonerluinermik katsorsartinnissamut akuersissummik pisinnaanermut itigartinneqarneq Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfimmut naammagittaalliutigineqarsinnaasoq. Aalajangiinerit allat ingerlatsivimmi suliassanut ilaapput tassani Allorfik naammagittaalliorfigineqassaaq, tulliatut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, tamatumani pineqarpata tunngaviusumik apeqqutinut tunngassuteqartut.

Suliassanik suliarinninneq ingerlatsivinni suliassanut ilaavissutut taaneqarsinnaasoq nalinginnaasumik najukkani katsorsaanermut qitiusoqarfinni aalajangersarneqartassaaq, tassani Allorfik naammagittaalliorarfiusutut sulissamik suliarinninneq nalilersoqqissinnaavaa. Pineqarpat Allorfimmi ingerlatsivinni suliassanut ilaavissoq, taava taamatutaaq namminneq suliamik suliarinninneq nalilersoqqissinnaavaat, kisianni aammattaaq toqqarsinnaallugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik ajornartorsiumik naammagittaalliutigineqartumik nalilersuisissallugu, tamatumani pineqarpata naammagittaalliutit apeqqutinut tunngaviusunut sammisut. Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup tamatumani tikkuarpaa tulluartaunngitsoq naalakkersuisoqarfiup akisussaassuseqarnerpaallunilu aamma suliassanut tunngaviusunut aalajangiisussartussasoq. Allorfik siulersuisunut akisussaassuseqarpoq tamannalu tunngavigalugu naalakkersuisoqarfimmut tunngatillugu ilaatigut nammineq ingerlasuulluni. Taamaattumik Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik isumaqarpoq tamanna aarleqqutissaanngitsuusoq imaluunniit tulluartaunngitsuusoq, tassa tunngaviusumik

apeqqutinut aalajangiisartuunermut tunngatillugu tamanna ingerlatsinermi sullissinerusoq, (sullissineq pillugu naammagittaalliuteqartoqarpat).

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup oqaatigaa inatsimmi erseqqissumik saqqummiunneqartariaqartoq Nunatsinni Nakorsaaneqarfik sunik nakkutilliisuussanersoq, kiisalu Allorfiup nakkutilliinera sunik imaqarnersoq. Nunatsinni Nakorsaaneqarfik peqqissutsimut suliatigut ingerlatsineq aamma inuit peqqissutsimut tunngasunik suliaqartut nakkutilliisuuffigai. Nakkutilliineq tamanna inunik peqqissutsimut tunngasunik suliaqartunut pisortat ingerlataanni aamma namminersortut ingerlataanni sulisunut tunngavoq. Inut atorneerluinermik katsorsaasutut ilinniarsimasoq taava taanna peqqissutsimut tunngasunik suliaqartuussaaq. Akerlianik Allorfik qullersaasutut katsorsaaneermut neqeroorutinik aamma inunnik katsorsaasutut suliaqartuunngitsunik nakkutilliisuvoq, tak. § 14, nr. 3 aamma nr. 8.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik isumaqarpoq innuttaasup maalaaruteqarnerani allaganngorlugu tunniussinissaq piumasqaataasariaqanngitsaq. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup tamanna tusaatissatut tiguaa.

Naggasiullu Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup oqaatigaa inatsisip atuutileraneranut atatillugu kommunini tamani najukkami Allorfinnik pilersitsisimasoqartariaqartoq. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup tamanna pitsaanerpaajusutut isigaa, kisianni Allorfik pilersinneqareerpoq aamma Allorfiup ingerlatsinerata iluani atorneerluinermik katsorsaasarneq aallartinneqareerluni, tamanna pissutigalugu inatsisissatut siunnersuut saqqummiunneqarpoq, naak najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfiit suli tamarmik pilersinneqanngikkaluartut.

Imigassaq ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiinnit tusarniaanermut akissuteqaat

Imigassaq ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit nuannaarutigaa atorneerluineq pillugu inatsimmik suliaqartoqarnera siunnersuummullu matuma kingulianiittunik oqaaseqaateqarput, siullermik Inatsisartut Inatsisissaannut taavalu oqaaseqaatinut.

Ataatsimut isigalugu Imigassaq ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit isumaqarput hashimik atorneerluineq aamma aningaasanoorajunneq imigassamik atorneerluinermut sanilliunneqassasut. Isumaqarnarpoq inatsit imigassamik atorneerluinermut samminerusoq atorneerluinernut allanut marlunnut sanilliullugu.

§ 4, imm. 1:

Pineqartoq imm. 5: Inunnik ataasiakkaanik, aappariinnik aamma ilaqutariinnik oqaloqatiginnittarnikkut katsorsaaneq, ilanngunneqartariaqarpoq “aammattaaq qanigisat”.

Pineqartoq imm. 9: Neqeroorutit allat atorneerluinerup katsorsarneqarnissaanut siunertaqartut, ilanngunneqartariaqarpoq “atornerluinermut uteqqinnissamut pinaveersaartitsisinnaasut”.

Kapitali 3:

Oqaaseqaat uunga "siulersuisut". Suliamut attuumassuteqarpallaannginnissamut apeqqut pingaaruteqarpoq tassami atornerluinermik katsorsaannermi aningaasat amerlammata. Siulersuisuni ilaasortat sammisamut tunngatillugu inuttut imaluunniit aningaasaqarnikkut soqutigisaqartuussanngillat.

§ 12, imm. 2:

Ilaneqassaaq uannga: Qitiusumik aqutsisoq tulluurtumik ilinniagaqarsimasuussaaq masteritut qaffasissusilimmik aamma Allorfiup atornerluisunik katsorsaasutut ilinniartitaanermik neqeroorutaa naammassisimassavaa, "tamanna atuagarsornikkut aamma katsorsaalluni oqaloqatiginnittarsinnaanermik pisariaqartinneqartumik tunngavissaqartitsilissaaq (takuuk oqaaseqaatit)".

§ 14, imm. 1:

Ilaneqartariaqarpat immikkoortumik nutaamik: 2) "Atornerluinermik katsorsartinnissamik neqeroorummut Allorfiup ataaniittunut akisussaassuseqarneq tassaassaaq qaqugukkulluunniit ingerlatseriaatsini ilisimasat nutaanerpaat aamma suliatigut periutsit atorneqartussaatisallugit." Tamatumunnga tunngaviuvoq katsorsaannermut akisussaaffeqarnerup annikippallaartumik ilanngunneqarsimanera aamma neqeroorutit suliatigut ilisimasaqarnermik tunngaveqartariaqarnerat."

§ 15:

Kommuninit aaqqissusseqinnerup uterteqqinneqannginnissaa mianerineqassaaq siunertaqanngilarmi illoqarfinni tamani qitiusoqarfinnik pilersitsinissaaq. Ikinnerpaamik Qitiusoqarfimmuut ataatsimut innuttaasut tunngaviusussat 7.000-iusariaqarput. Taamaattumik immikkoortoq ilanngunneqartariaqarpoq: "Allorfik Qitiusoqarfimmik pilersitsissaaq kommunimi illoqarfimmi innuttaasoqarnerpaami."

§ 16, imm. 2:

Oqaaseqatigiit allanngortittariaqarput aamma ilanngullugu: "Atornerluinermi inuit pingaaruteqartut namminneq suliffimmi atornerluinermik pinaveersaartitsinnermut pegataassapput aamma katsorsartinnissamut kajumilersitsillutik, aammattaaq katsorsartinnerup naammassereernerata kingornatigut malitseqartitsissallutik. Allorfiup aamma sulisartut kattuffiisa akornanni isumaqatigiissuteqartoqassaaq, tassa inuit toqqakkat atornerluinermi inuttut pingaaruteqartutut suliaqarnissaat pillugu aamma atorfeqartitaanermi atugassarititaasut piginnassagaat." Taamaaliornissaaq pisariaqarpoq Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit tamaasa immikkut isumaqatigiissuteqarfiginiaraanni suliaq tamanna oqimaappallaassammat.

§ 18, imm. 1:

Allanngortittariaqarpoq imatut: "Katsorsartinnissamut qinnuteqaat Allorfimmuut tunniunneqassaaq tassangaanniit neqeroorummut tulluurtumik innersuussineq ingerlateqqinneqassaaq." Pitsaanerpaajussaaq katsorsartinnissamut innersuussinerit Allorfimmit tiguneqartarpara, tassami Allorfik tassaammat Nuna Tamakkerlugu

Atornerluinermik Nalunaarsuiffimmut nalunaarutigineqartunik misissuisinnaasoq taamaaliornikkullu nalunaarneqarnissaannik qulakkeerinnilluni.

§ 18, imm. 2:

Tassani ilanngunneqartariaqarpoq: “Sullitat namminneq Allorfinnut saaffiginnittut najukkami nalilersorneqassapput Allorfiillu ataasiakkaat Allorfinnut nalunaaruteqartassallutik.”

§ 19:

Iliuusissatut pilersaarut eqqortuuvoq tassa atornerluisunik katsorsaaneermik suliaqarneq susassaqarfiit akimorlugit ingerlanneqarnissaa, kisianni katsorsaaneermik nakkutilliinermut tunngatillugu (sulianut peqqissutsimut, pædagogiskiusumut, innuttut atugarisatigit) tamanna Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit taamaallaat suliarineqarsinnaanerluni.

Kapitali 5:

Inatsisissatut siunnersuutip kapitalia 5 imigassamik atornerluisut naartusut katsorsartinneranni uninngatitsisinnaanermut tunngasoq Imigassaq ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit eqqarsarnartoqartippaat. Taamaalluni uninngatitsisinnaaneq § 24 aamma § 27, imm. 2-mi immikkoortoq siulleq uanga isumaga malillugu pinaveersaartitsilluni tigumminnikkallarnermut assersuunneqarsinnaalluni, tamatumalu kingunerisaanik pissutsit taamaannerat pissutaalluni Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (Europami inuit pisinnaatitaaffiinut aalajangersakkat) artikel 5-imut akerliusinnaalluni kiffaangissuseqarnermut aamma isumannaatsuunissamut pisinnaatitaaffimmut tunngasumut. Tamanna misissorneqareertinnagu Imigassaq ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit kapitalimut tassunga isumaqataasinnaangillat.

Naartusunik uninngatitsineq Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (Europami inuit pisinnaatitaaffiinut aalajangersakkat) artikel 5-imut akerliunngippat kiffaangissuseqarnermut aamma isumannaatsuunissamut pisinnaatitaaffimmut tunngasumut, taava Imigassaq ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit immikkoortumik tamarmiusumi “imigassamik atornerluineq” taarserneqassasoq uannga “atornerluineq”. Imigassaq ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit isumaqarput imigassamik atornerluinerinnaangitsumi uninngatitsisinnaaneq periarfissaasariaqartoq kisianni aammattaaq hashimik atornerluinerimi, kiisalu atornerluinermut inatsit siunissami atuutiinnarnissaa qulakkeerniarlugu siulliusinnaavugut atornerluineq kisiat allallugu, aangajaarniutit sakkortuut aamma nutaat ilumiumik akornusiisinnaasut inatsimmut tassunga ilanngunneqarsinnaallutik siunissami taamatut pisoqassappat.

§ 23, imm. 1:

Tassani ilanngunneqartariaqarpoq: “Atornerluisunut tapersersuinissamik neqerooruteqarnermut atatillugu ulloq unnuarlu ineqarnissamik Allorfinnut neqeroorutigineqarsinnaavoq naartusunut atornerluisunut, annertuumik atornerluisuusunut naartumik ajoqusiisinnaanermik kinguneqarsinnaasumik, katsorsartinnissamut isumaqatigiissusiornissaq.....”

Kapitali 6:

§ 30, imm. 1:

Tassani ilanngunneqartariaqarpoq: “aammattaaq qaammatini 6-ini katsorsartinnerup kingornatigut.” Minnerpaajuvoq aallartinneq, naammassineq aamma katsorsartinnerup pingaarnersaani naammassereernermi qaammatit 6-it kingornatigut tamatumani ingerlatsivik katsorsaarnermik ingerlatsisoq akisussaassuseqarpoq. Qaammatit 3-t aamma 12-it toqqarneqarnermi ingerlatsisup akisussaassuseqarfigai. Qaammatit 3-t tassaasariaqarput pinngitsoorneqartussaannngitsutut kiisalu qaammatit 12-it nammineq toqqarneqarsinnaapput – tamanna DK-mi katsorsaasartut aamma ilisimatusarnermik tunngaveqarlutik suliaqartut sivisuumik oqallisereernerisa kingornatigut. Taakku isumaqarput qaammatini 12-ni nalunaarsuineq piviusunnorsinnaannngitsaq.

§ 31, imm. 2:

Oqaaseqatigiinni kingullerni ilanngunneqartariaqarpoq “.....aamma assinganik imaqartillugu.”

Kapitali 8:

§ 33

Inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqarpoq maalaarutit sullissinnermut tunngasut Allorfimmut ingerlateqqinneqartassasut, tamanna Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit isumaqatigivaat. Nakkutilliinerit inunnik isumaginninnermut aamma pædagogiskiusumut pissutsinut tunngasut Allorfimmut imaluunniit kommunini oqartussaasunut attuumasariaqarput.

§ 34, imm. 1 aamma 2:

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit isumaqarput Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik peqqissutsimut sulianut tunngasunik maalaarutit nalilersussallugit piginnaasaqannngitsut. Maalaaruteqartarfik immikkut ittuusariaqarpoq Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik imaluunniit Nunatsinni Nakorsaaneqarfik.

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatit:

1. Aallaqqaasiut qupperneq 1, titarnertaat tallimaanni:

Oqaaseqatigiit siulliit kingornatigut ilanngunneqartariaqarpoq: “Taamaalilluni misissueqqissaarneq atornerluinerup qanoq annertutigisumik aningaasartuutaaneramik misissueqqissaarnermik ilanegarpoq Kalaallit Nunaanni kisitsit aallaavigalugit. Tamanna februaari 2015-imi saqqummersinneqarpoq.”

Immikkoortumi oqaaseqatigiit kingulliit kingornatigut ilanngunneqartariaqarpoq: “Hashimik pujortartarneq nunani allani misissuinerni inunngornermi oqimaassutsip appasinnerusarneranut aamma siusinaarluni meerartaartarnermut attuumassuteqartoq paasineqarpoq. Naartunerup nalaani aamma milutsitsinerup nalaani hashimik pujortartarnerup paasinnittarnerup aamma timip aalaasiata ineriartornerannut attuumassuteqartoq paasineqarpoq, taamatutaaq inuusuttut hashimik pujortartarnerat

aaqqinneqarsinnaanngitsumik kinguneqarsinnaasoq, tamatumunnga ilanngullugu ilikkariatortarnermut, paasineqarluni.”

Qupperneq 2, titarnertaat pingajuat:

Tamanna killilertariaqarpoq tassami 1. januaari 2016 aallartiffigalugu Namminersorlutik Oqartussat atornerluinermut katsorsartinnermut akiliisartussanngormata. Siunissaq eqqarsaatigalugu naleqquppallaanngilaq.

Qupperneq 5, titarnertaat pingajuanni:

Oqaaseqatigiinnut ukununnga ilanngunneqartariaqarpoq: Allorfiup suliassai ilaatigut tassaassapput atornerluinermut iliuuserineqartut tamarmiusut ataqatigiissaarneqartarnissaat “aamma katsorsaanimik iliuuserisassanik qulakkeerinninnissaq, tassa nutaanerpaamik ilisimasanut aamma atornerluisunik katsorsaanimi suliatigut ingerlatsinermut sukkulluunniit naleqquttumik.”

Qupperneq 5, titarnertaat pingajuat:

Una peertariaqarpoq “atornerluinermullu tunngasunik ineriartortitsineq” tassani oqaaseqatigiit: Allorfiutaaq akisussaaffigissavai atornerluinermut iliuuserineqartunik kisitsisitigut paasissutissanik katersineq, nakkutillineq nalilersuinerlu.

Qupperneq 4, titarnertaaq 5:

Tassani ilanngunneqarsinnaavoq: “Tamakku saniatigut piunasaqaataavoq Allorfinit aamma namminersortunit ingerlatsisartunit sullinneqartunut tamanut katsorsartereernerup sivikinnerpaamik qaammatit 6-it kingornatigut katsorsartereernermi iliuuseqarfigineqarnissamut neqerooruteqartarnissaat. Iliuuserisassarli tamanna allanit ingerlanneqarsinnaavoq soorlu kommuninit.”

Qupperneq 7, titarnertaaq 2:

Oqaaseqatigiit uku ilanngunneqartariaqarput: Inatsisissatut siunnersuut imaqarpoq piunasaqaatinik makkununnga “uppernarsaasersukkanik tunngaveqartumik aamma katsorsaanimik ilinniakkatigut pitsaassuseqartumik aammattaaq”.....

Qupperneq 7, titarnertaaq 3:

Oqaaseqatigiit uku ilanngunneqartariaqarput: Katsorsartinnerup inernerli.... tamakkiisumik qulakkeerniarlugit “aaqqissuulluakkamik nakkutillinissamut periarfissaqarluni aamma taakkuninnga nalilersuinissamut”

Oqaaseqatigiit uku peertariaqarput:....”taamaaliornikkullu atornerluinermut siunissami katsorsaasernerup ineriartortitseqqinnissanut periarfissaqarniarluni.”

Kapitali 1:

§ 1 imm. 2-mut:

Oqaaseqatigiinnut kingullernut ilanngunneqartariaqarput: “kisianni ingammik timimut, tarnikkut imaluunniit inuttut inuunermut kinguneqarsimasut.”

§ 1, imm. 2-mi immikkoortumut kingullermut oqaaseqaatit: Atornerluineq aamma pinngitsuuisinnaajunnaarneq imminnut annertuumik ataqatigiipput. Pinngitsuuisinnaajunnaarnermut WHO-mit nassuiaassutigineqartoq tassaavoq, matuma kinguliani immikkoortut pingasut imaluunniit amerlanerusut ukiup kingulliup iluani malugineqarsinnaasimappata:

- A. Imigassamik aalakoornartortalimmik imernissamik annertuumik perusussuseqarneq
- B. Imernermik, unissinnaanermik imaluunniit atuineramik annikillisisinnaanermik aqutsisinnaanerup annikillisisanera
- C. Imigassamik kingunerlutsitsineq imaluunniit imigassamik kingunerlutsitsineq qaangiutsinniarlugu imigassamik imerneq
- D. Akiuussinnaanermik annertusiartortitsineq taamaalilluni imigassaq aalakoornartortalik annertunerusoq pisariaqartinneqarluni sunniutaa siusinnerusumut naleqqiullugu anguneqassappat. Ilungersunartumik imigassamik pinngitsuuisinnaajunnaartut ima annertutigisumik imersinnaapput, tamanna allanut toqussutaasinnaalluni
- E. Nuannersunut imaluunniit soqutigisanut akulikilliartuinnartumik imigassamik aalakoornartortalimmik imernermik pissuteqartumik agginngitsoortarneq. Imigassamik aalakoornartortalimmik pissarsinissamut imernissamulluunniit imaluunniit kingunipiluunik qaangiiniarnermut piffissaq atorneqartoq sivitsoriartuinnarluni
- F. Imerneq ingerlatiinnarneqarluni naak sunniutai ajoqutaasut erseqqikkaluartut, soorlu assersuutigalugu imigassartorpallaarnermik pissuteqartumik tingukkut ajoquteqalerneq.

Akissuteqaat

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit siunnersuutigaat § 4, imm. 1-imi nr. 5-imi aamma nr. 9-mi ilanngussisoqarnissaa. Ilaatigut nr. 5-imut ilanngunneqassasoq "aammattaq qanigisat" aamma nr. 9-mut ilanngunneqassasoq "atornerluineranut uteqqinnissamut pinaveersaartitsisinnaasut", Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik naliliivoq tamanna pisariaqanngitsoq. Pisariaqassappat ilaquuttat qanigisat katsorsartinnermut peqataatinneqarnissaat, tassa katsorsartinneq siuarsarniarlugu, maannakut oqaaseqatigiit tamatuminnga periarfissiipput. Taamaattorli Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup tamanna oqaaseqaatini erseqqinnerulersippaa. Taamatuttaaq Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmit nalilerneqarpoq katsorsartinnermik ingerlatsineq tamatigut atornerluineranut uteqqinnissamut pinaveersaartitsineramik ilaqartarnissaa.

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiinnit oqaaseqarfigineqarpoq pingaaruteqartuusoq siulersuisunut ilaasortanut tunngatillugu suliamut attuumassuteqannginnissamut apeqqu. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik tamatumunnga isumaqataavoq, kisianni suliamut attuumassuteqannginnissamut maleruaqqusat inatsimmi ilanngunniarnagit, tamakku pisortat ingerlatsineranni suliasat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi taaneqareermata, taanna pisortat ingerlatsinerannut tamanut atuummat aamma aammattaq siulersuisunut ilaasortanut tunngatillugu.

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit Qitiusumik Aqutsisumut tunngatillugu ilinniagaqarsimanermut suli ilanngussisoqarnissaa kissaatigaat. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit nalilerneqarpoq inatsimmi allanik ilanngussisoqartariaqanngitsaq. Qitiusoqarfimmi Aqutsisumik atorfinitsitsinernut atatillugu ilisarnaataasussamik suliaqartoqarsinnaavoq taaneqartut kissaatigineqarlutik.

§ 14, imm. 1-imi kissaatigineqarpoq oqaaseqatigiit ilanngunneqarnissat tassani pineqarluni Allorfik atornerluinermik katsorsartinneqarnissamut neqeroorutinut akisussaassuseqartoq, taakku tassaassallutik qaqugukkulluunniit ingerlatseriaatsini ilisimasat nutaanerpaat aamma suliatigut periutsit atorneqartussaatsallugit. Naalackersuisoqarfik tamatumunnga tunngatillugu isumaqarpoq taamaattoqarnissaa pissusissamisoortuusariaqartoq. Taakku oqaaseqaatinut ilanngunneqarput.

Tamatuma saniatigut Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiinnit kissaatigineqarpoq § 15-imi ilanngunneqartariaqartoq qitiusoqarfiit kommunimi illoqarfimmi innuttaasoqarnerpaami. Naalackersuisoqarfimmit tamatumunnga tunngatillugu inatsisiliornissaq tulluarpallaanngitsutut isigineqarpoq. Taamatuttaaq nalunaarusiornissamut piginnaatitsissummik ilanngussisoqarpoq ilaatigut tassani najukkani Allorfiit nunami sumi inissinneqarnissaannik maleruagassiorneqarsinnaapput.

Tamatuma kingornatigut Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit atornerluinermi inunnut pingaaruteqartunut tunngatillugu siunnersuutigaat suliassaqarfiaq annertusineqassasoq ilanngunneqarlunilu katsorsartinnerup naammassereernerata kingornatigut malitseqartitsisarnissamik. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup tamanna tusaatissatut tiguaa § 16-imilu ilanngussilluni, tassa Inuit atornerluisunut pingaaruteqartut katsorsartinnerup naammassereernerata kingornatigut atornerluinermut uteqqinnissamut pinaveersaartitsinermut peqataasinnaanerannut tunngatillugu. Taamaattorli Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup nalilerpaa tamanna sulisitsisut ataasiakkaat aamma Allorfiup suleqatigiinnerisigut isummerfigineqartassasoq, tassa Inuit atornerluisunut pingaaruteqartut qanoq annertutigisumik katsorsartinnerup naammassereernerata kingornatigut malitseqartitsisarnissamut peqataasassanersut. Taamaattorli Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup aalajangiusimaniarpaa atornerluinermut inuit pingaaruteqartut pingaarnertut suliassaat tassaassasoq katsorsartinnissamut kajumilersitsineq aamma katsorsartinnissamut periarfissanik ilitsersuinissaq.

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit tulliullugu siunnersuutaat Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup itigartinniarpaa, tassa sulisartut kattuffii aqutugalugu ataatsimoortumik isumaqatigiissutinik suliaqarnissamut tunngasoq. Atornerluinermut inuit pingaaruteqartunut aqqissuussinermi pineqarmat nammineq piumassusermik tunngaveqarnissaa, ilaatigut suliffeqarfinnut ataasiakkaanut aamma inunnut atornerluinermut inuttut pingaaruteqartutut eqqarsaatigineqarsinnaasunut, taakku assigiinngitsumik ingerlatsiniarsinnaapput apeqqutaatillugu suliffeqarfimmi isumalluutit il.il..

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit siunnersuuteqarpoq § 18-imi allannguuteqarnissaanik taamaalilluni qinnuteqaatit Allorfimmut tunniunneqartussanngorlugit imaangitsoq najukkami atornerluinermut qitiusoqarfinni. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup qanittunut attaveqarnissap atatiinnarneqartussatut isigaa. Taamaattorli akornutaasinnaangilaq Allorfik maleruagassanik suliaqarpat taamaaliornikkut najukkani atornerluinermut qitiusoqarfiit qinnuteqaatit assilinerinik ingerlatitseqqittarlutik.

Naartusunut imigassamik atornerluisunut tunngatillugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik kapitali 5-imi danskit maleruagqusaanut assingutippaa, Naalackersuisoqarfiulli tusarniaanermut piffissarititaasumut atatillugu naartusut imigassamik aalakoornartortalimmik atornerluisuusut uninngatikkallarneqartarnissaannut apeqqut eqqarsaatersuutigisimallugu. Naalackersuisoqarfik tamanna tunngavigalugu aalajangiivoq inatsisissatut siunnersuummi matumani kapitali 5 tunuarniarlugu tamatumunngalu tunngatillugu immikkut inatsiseqalernissaanik saqqummiussaqaarniarluni.

Pissusissamisoortutut Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup maluginiaqqussavaa Justitsministeriami, Stats- og Menneskerettighedskontoret i Danmark ilisimatitsissutigisimagaa inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5 arnanut naartusunut imigassamik atornerluisunut tunngasoq, Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (*Europami inuit pisinnaatitaaffinut aalajangersakkat*) artikel 5-iani, nammineersinnaatitaanermut isumannaatsuunissamullu tunngasumut naapertuutinngitsoq.

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit § 30-mi (maannakut § 23) ilassuteqarput, tamanna Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup ilaannakortumik akuerisinnaavaa. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup ilanguppa katsorsaanermik suliaqartuniit qaammatit 6-it qaangiunneranni nalunaaruteqartoqartassasoq, kisianni aalajangiusimallugu kommunit pisussaaffiat qammatinik 12-inik sivisussuseqartoq, tamanna sammisamut tunngatillugu siunissami ilisimatusarnikkut suliaqarnermut pingaaruteqartuummat.

Nangillutik Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit tikkuarpat Nunatsinni Nakorsaaneqarfik sulisunik suleqatigiikkuutaanik tamanik nakkutilliisuusinnaangitsoq. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup taamaallaat nakkutilliivigisussaavai inuit peqqissutsimut tunngasunik ilinniagaqarsimasuullutik sulisut, tak. pineqartumut nalunaarut. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup oqaatigissavaa tamanna inatsisissatut siunnersuummi § 25-mi takuneqarsinnaammat.

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit isumaqarput Isumaginninnermi Naammagittaalliteqartarfik peqqissutsimut sulianut tunngasunik maalaarutit nalilersussallugit piginnaasaqanngitsut. Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkat tunngavigalugit apeqqutit peqqissutsimut tunngasunik ilinniagaqarsimasuullutik sulisunut tunngasut Nunatsinnik Nakorsaaneqarfimmut attuumassuteqarput. Isumaginninnermi Naammagittaalliteqartarfik katsorsartinnissamut qinnuteqaateqarnermi

itigartinneqarsimanermut maalaaruteqartarfiuvoq. Itigartitsinermut tunngaviussapput aalajangiinermi tunngavissat inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqartut aamma aalajangiinermi tunngavissat taakku tunngavigalugit Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik naammagittaalliutaasumik nalilersuisassaaq.

Pinerluttunik Isumaginnittoqarfimmit tusarniaanermut akissuteqaat

Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiup tamakkiisumik tapersorsorpaa inatsimmi siunniunneqartoq atornerluinermik katsorsaanermut malittarisassaliornissaq aamma atornerluisunik katsorsaanermi aqqissussaannikkut killiliussanik aalajangersaanissaq. Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik Namminersorlutik Oqartussatulli isumaqarpoq innuttaasut akornanni atornerluineq assigiinnigissuteqartumik aggulussimasoq, kiisalu pineqaatissinneqarsimasut akornanni atornerluisuusut arlaqartut. Inatsisissatut siunnersuummut makkuninnga oqaaseqaatissaqarpugut:

Atornerluinermik katsorsartinnissamut periarfissaqartitsineq pillugu Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiup nuannaarutigaa § 2, imm. 2-mut oqaaseqaatinik erseqqissaassutigineqarmat, inuit eqqartuunneqarnermi pinerani atornerluinermik katsorsartillutik aallartissimasut, atornerluinerminnut katsorsartinneq naammassisinnaassagaat. Taamatuttaaq iluarilluinnarparput aamma tulluartillugu erseqqissaassutigineqarmat angerlarsimaffeqanngitsut ineqanngitsullu aammattaaq aqqissuussinermut ilaatinneqarmata.

Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiup kissaatigilluinnarpaa aammattaaq eqqartuunneqarsimasut eqqartuunneqarsimanerminnik naammassinnilersut atornerluinermut katsorsartinnissamik periarfissinneqarsinnaappata. Inatsisit tunngavigalugit tamanna akornutissaqanngilaq, tassami Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsit nr. 306, 30. aprili 2008-meersoq, allanngortinneqartorlu Inatsit nr. 735, 25. juuni 2014 aamma Inatsit nr. 103, 3. februaari 2016 aqqutigalugit (pinerluttulerinermi inatsit) § 209-imi oqaatigineqarpoq, inissitaq innuttaasutut allatulli peqqissutsimigut ikiorneqarnissaminut periarfissaqartitaasoq.

Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiup ilisimava katsorsartinnermut aningaasaliissuteqartarnissamut tunngatillugu suli paasinarsinngitsoq tamanna kommunit imaluunniit danskit naalagaaffiata pissusaaffigissaneraa. Ajornartorsiutip taassuma qanoq aaqinneqarnissaata 2017-ip ingerlanerani paasinarsinissaa naatsorsuutigigatsigu, isumaqarpugut qanoq inerreqarsinnaanera inatsimmi sillimaffigineqartariaqartut. Taamaaliornikkut inatsimmi periarfissaasinnaammat pineqaatissinneqarsimasunik atornerluinermut katsorsartinnissaq innersuussinissaq periarfissaassammat, apequtaatinngu oqartussaasut sorliit akiliinissamut pissusaaffeqassanersut.

Taamaattumik siunnersuutigaarput aammattaaq pineqaatissinneqarsimasut eqqartuussaannerminnik naammassinnilersut atornerluinermut katsorsartinneqarnissamut periarfissinneqartunut ilanngunneqassasut, kisianni aningaasalersuinissamut tunngasut

sillimaffigineqassasut tassani innersuussutigineqarluni aningaasalersuinissamut pisussaaffiit aaqqinneqarnissaat ingerlanneqartoq. Periarfissaasinnaavoq nassuiaassutigalugu Allorfimmi inissanik pisisoqarsinnaasoq atornerluinermut katsorsartinnissamut innuttaasunut akeqanngitsumik peqataatinneqarnissaminut periarfissaqartinneqanngitsunut.

Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik isumaqarpoq pissusissamisoorluinnartoq siunissaq eqqarsaatigalugu Allorfiiit qanimut suleqatigilissallugit atornerluinermik katsorsaaneermut tunngatillugu, tassani apeqqutaatinnagu aningaasalersuinissamut pisussaaffik pillugu maannakkut oqaluuserineqartup qanoq inerreqarsinnaanera. Tamatumunnga pissutaatipparput uagut isumarput malillugu pineqaatissinneqarsimasut § 4, imm. 4-mut ilaatinneqartariaqarput, tassani taaneqartunut "atornerluisunut immikkut ittumik katsorsartinnissamik pisariaqartitsisunut", taamatutaaq § 16-imi taaneqartut Inuit atornerluisunut pingaaruteqartut pitsaasumik suleqatigiinnissamik periarfissatut isigaarput. Pineqaatissinneqarsimasut inuttut atugarisaat akuttunngitsumik ilungersunartuupput tamatumanilu piumasaqaataavoq kommunit aamma pinerluttunik isumaginnittoqarfiup qanimut suleqatigiinnissaat.

Atornerluinermi inuit pingaaruteqartut pillugit Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik qinnuiginnippoq inatsimmi aammattaq nunami maani isertitsivinni aamma Pinerluttunik Isumaginnittut Ammasuniittut (KiF) atornerluinermut inuit pingaaruteqartut eqqarsaatigineqassasut. Tamatumunnga pissutaavoq pineqaatissinneqarsimasut kajumilersinneqarnissaat immikkut suliassartaqarmat, taakkua suliffeqarfimmi sulisutut taaneqarsinnaanatik. kisianni taamaakkaluartoq ataatsimooqatigiittut isigineqarsinnaallutik taakku immikkut pisinnaallutik atornerluinermut katsorsartinnissamut kaammattuinnissamut. Pissutsit immikkut ittuunerat tunngavigalugu eqqartuunneqarsimanermik naammassinnilerup nalaani pissutsit, tamakku tassaasariaqarput pinerluttunik isumaginnittoqarfimmi sulisut aamma imaanngitsoq avataaneersuussasut eqqartuunneqarsimasunut atornerluinermi inuttut pingaaruteqartutut inissinneqartussat.

Akissuteqaat

Atornerluinermik katsorsartinnissamut periarfissaqartitsineq pillugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik isumaqatigivaa pineqaatissinneqarsimasut atornerluinermiinnut katsorsartinnissamut periarfissaqartariaqartut. Taamatutaaq pinerluttulerinermut isumaginnittoqarfiup, kommunit aamma peqqinnissaqarfiup akoranni inuit katsorsartittut pillugit suleqatigiittoqartariaqartoq. Taamaattumik Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik inatsisissatut siunnersuummi paragrafimik nutaamik ilanngussippit § 29 (siornatigut § 36), tassani periarfissiissutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermut Isumaginnittoqarfiup katsorsartinnissamut pisinnaanera, pineqaatissinneqarsimasunut katsorsartinnissamik pisariaqartitsilersunut pineqaatissiissutiminnik atuilerlutik aallartinnermik kingornatigut. Maannakkut inatsisissatut siunnersuummi oqaaseqaatini ilaareerpoq eqqartuunneqarsimasut eqqartuunneqarnermik pinerani atornerluinermiinnut katsorsartittut katsorsartinnertik naammassisinnaagaat. Maannakkut tamanna inatsisissatut siunnersuummik ilanngunekarpoq.

Erseqqissaatiginiarlugu pinerluttulerinermut isumaginnittoqarfiup suleqatigineqarnissaa, tassa susassaarfiit akimorlugit suleqatigiinnermi, oqaatsit pinerluttunik isumaginnittoqarfik § 20, imm. 2-mi ilanngunneqarpoq.

Atornerluinermi inuit pingaaruteqartut pillugit

Inatsisissatut siunnersuutip atornerluinermi inunnut pingaaruteqartunut tunngatillugu tassani pineqarput suliffeqarfiit tamarmik aammattaaq Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik

Isumaginnittoqarfik aamma Pinerluttunik isumaginnittut Ammasumiittut (KiF). Tamanna erseqinnerulersinniarlugu oqaatsit: “pisortat suliffeqarfiini allani sulisut” § 16, imm. 1-imi, ilanngunneqassapput. Atornerluinermi inuit pingaaruteqartut pingaarnertut suliarisassaraat suleqatiminnik kaammattuinnissaq aamma katsorsartinnermut ilitersuinissaq. Taakku suleqatiminnut atornerluinermit inuttut pingaaruteqartuupput, eqqartuunneqarsimasunullu tunngatillugu katsorsartinnissamut kajumilersitsinissaq pinerluttunik isumaginnittoqarfimmi sulisut pædagogiskiusumik suliaqarnerminnut ilanngullugu ingerlattariaqarpaat.

Atornerluinermi inuit pingaaruteqartut pillugit aqqissuussineq kajumissutsimik aqqissuussineruvoq tassani suliffeqarfiup nammineq aalajangissavaa atornerluinermi inummik pingaaruteqartumik kissaateqarnertik, kiisalu sulisup nammineq toqqassavaa atornerluinermi inuttut pingaaruteqartut atornerlusunnerlutik.

Kommuneqarfik Sermersuumit tusarniaanermut akissuteqaat

Pitsaasutut isigaarput maannakkut atornerluinermit katsorsaaneq pillugu aamma tamatuma aqqissuussaananissanut killiussat pillugit inatsimmik pilersitsisoqassammat, tassami manna tikillugu inatsisitigut tunngavigisassat erseqqittuunngilluinnarsimmamata.

Taamatuttaaq pitsaasutut isigaarput eqqumaffigineqarmata innuttaasut 18-it inorlugit ukioqartut atornerluinermi ajornartorsiutaat, kiisalu anguniagaqarfisassanut taakkununnga iliuusissat kommunit suleqatigalugit ingerlanneqassammat.

Kommuneqarfik Sermersooq ullumikkut atornerluinermit inunnik pingaaruteqartunik peqareerpoq aamma taakku atornerluinermit inuit pingaaruteqartut inuttut isumalluutigisartut iluarisimaarlugit. Taamatuttaaq pitsaasutut isigaarput atornerluinermit inuit pingaaruteqartut atuuttuusinnaasut annertusineqarmata aamma amerlassutsimikkut, kisianni taamaakkaluartoq pissutissaqarpugut tikkuussissalluta inuit taakku isumalluutaasut atorussukkatsigit ilitersuisutut aamma siunnersuisartutut innuttaasoq imaluunniit suleqataasoq atornerluinermit ajornartorsiuteqarluni nassuerutiginnereernerani. Ugut isumaqarpugut tulluurtuunngitsoq atornerluinermit inuit pingaaruteqartut suliassarissappassuk suliffeqarfimmi aamma suleqatiminnut atatillugu ujarlertuuneq nassaarsiortuunerlu, tamannami misissuinertut aamma nakkutilliinertut isigineqarsinnaammat taamaattumillu assortugassaannigsumik aqutsisunit suliassaasariaqarluni.

Siunnersuutigaarput katsorsaanissamut anguniagaqarfiginiakkat erseqqissaatigineqassasut inuit pinerluttunik isumaginnittoqarfiup ataaniittut pineqartillugit. Inatsisissatut siunnersuummi ersersinneqarpoq katsorsartinnissamut neqeroorut inunnut tamanut inuit

allattorsimaffianni nalunaarsorneqarsimasunut atuuttusoq. Kisianni oqaaseqaatit takugaanni § 2, imm. 2-imi takuneqarsinnaavoq inuit eqqartuunneqarnermi pinerani atonerluinermik katsorsartillutik aallartissimasut, atonerluinerminnut katsorsartinneq naammassisinnaassagaat. Inatsisip allassimanerani erseqqinnerusumik killiliisoqartariaqarpoq inuit pinerluttunik isumaginnittoqarfiup ataaniittut pineqartillugit, taakku qaqugu inatsimmut tunngatillugu sullinneqarsinnaassanersut, tamanna pillugu sumilluunniit nalornisoqannginniassammat.

Qularnaarlugu ilisimagatsigu aningaasanoorajuttuuneq annertuumik ajornartorsiutaareersoq, taava maannangaaq eqqarsaatigineqartariaqareertariaqarpoq qanoq iliuuseqartoqarnissaa.

Kommunimit malugineqarpoq inatsisissatut siunnersuummi iliuuserineqarniartooq naartusunik uninngatitsisarnissaaq. Neriutigaarput Naalackersuisoqarfimmit uppersaasersuutit aamma misilittakkat nunanit uninngatitsisarnermik iliuuseqartartunik pissarsiarineqarsimasut, kiisalu kissaatigalutigu innuttaasoq pitsaanerpaamik tapersorneqassasoq taamatut akulerulluni ingerlatsinerup siornatigut aamma tamatuma atuunnerani inatsisitigut isumannaatsuunissaaq mianerineqartussaammat.

Oqaaseqaatini § 24, imm. 1-imut tunngasuni ersersinneqarpoq tunngavissaqartumik ilimagineqassaaq naartusup imigassamik atonerluisup katsorsartinnissamut isumaqatigiissummik unitsitsiniarnera aatsaat uninngatitsisoqarsinnaassasoq. Taamaattumik naammangilaq ataatsimut isiginnilluni ilimasunneq, misilittakkat tunngavigalugit piffissami aalajangersimasumi arnap katsorsartinnerup ingerlanneqarneranik unitsitsiniarneranik pasitsaassaqarneq. Oqaaseqaatini § 25, imm. 1-imut tunngasuni ersersinneqarpoq uninngatitsinissamik aalajangiineq katsorsaavimmi aqutsisumit aalajangerneqassaaq. Tamanna missingiinertut naliliineruvoq tunngavigineqarlutik katsorsaasarfiup suliatigut ilisimasai aamma naartusumik imigassamik atonerluisumik ilisimanninnera ileqquinut tunngatillugu. Isumaqarpugut tamanna tunngavigalugu killiliussaritinneqarsinnaasunut tunngatillugu ajornartorsiutit annertuut pilersinnaasut, tassa uninngatitsigallannerup inatsisitigut akuerineqarsinnaaneranut tunngatillugu piumasaqaatit erseqqissarneqassapput nalunaarusiornikkut aamma ilitersuusiornikkut. Taamatuttaaq erseqqissarneqartariaqarpoq inatsisissatut siunnersuutip kapitaliisa tallimaanni katsorsartinnermi nammineq piumassuseq tunngaviusoq.

Inatsisissatut siunnersuutip § 15-iani takuneqarsinnaavoq Naalackersuisut najukkami atonerluinermut qitiusoqarfinnik (Allorfinni) kommunini tamani pilersitsissasut. Maluginiarparput siunertaasoq kommunini ataasiakkaani Allorfiit pilersinneqassasut. Paasisinnaavarput suliatigut avatangiisit qulakkearniarneqarnerat, kisianni inassutigissavarput soorlu assersuutigalugu Kommuneqarfik Sermersuumi ungasissutsit isorartunerujussuat pissutigalugit, eqqarsaatigineqartariaqartoq Tasiilami Allorfimmi pilersitsisoqarnissaa Nuup saniatigut.

Nuna tamakkerlugu atornerluinermik nalunaarsuiffimmik pilersitsinissamut tunngatillugu naatsorsuutigaarput tamatumani inunnik paasisstissanik suliarinnittarneq pillugu inatsimmi piumasagaatit malinneqassasut, kiisalu inuit ataasiakkaat kinaassutsimik ilisarnarunnaarsinneqarnissaannut kissaatigisaat.

Siunnersuutigaarput kommunit, peqqissutsimut oqartussaasut aamma Allorfiup akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarnissat pillugit ataatsimoortumik pitsaasumik ilusilikkamik suliaqartoqarnissaa.

Siunnersuummi § 35, imm. 5-imi takuneqarsinnaavoq angalanermut aamma ineqarnermut aningaasartuutit, innuttaasunut Allorfiimmit nammineq kommunimi katsorsartinnissamut innersuunneqarsimasunut, kommunimit aningaasartuutigineqassasut. Siunnersuutigaarput tamakkununga aningaasartuutit tapiissutitigut ersersinneqassasut.

Inatsisissatut siunnersuummi § 35, imm. 7-imi takuneqarsinnaavoq aningaasartuutit katsorsartereernerup kingornatigut pilersaarummut attuumassuteqartut kommunimit aningaasartuutigineqartussaasut, § 35, imm. 8-mili aalajangersarneqarpoq katsorsartinnermut aningaasartuutit toqqaannartumik katsorsartinnerup ingerlanneqarneranut attuumassuteqartut, Namminersorlutik Oqartussanit aningaasartuutigineqassasut. § 35, imm. 8-mut oqaaseqaatini takuneqarsinnaavoq, pineqartut tassaasinnaasut soorlu assersuutigalugu innuttaasoq katsorsartereernermini piffissami sivikitsumi nangillugu katsorsartilluni oqaloqateqartassappat. Isumaqarpugut killissarititaasinnaasutigut ajornartorsiut pilersinneqarsinnaasoq taakkunani marlunni tamani ilumut pineqarmat katsorsartereernerup kingornatigut iliuuserineqartut.

Naalackersuisunut pisinnaatitsissutit amerlapput nalunaarutit aqutigalugu sukumiinerusumik maleruaqqusaliorinissamut tunngasunik, taakkunani sammisami ineriartornerup takussutissaqartinneqarnissaanut periarfissaqassalluni, Naalackersuisoqarfimmut sakkortuumik inassutigissavarput sukumiinerusumik maleruaqqusanik aalajangersaanissamut kommuninit peqataatitsinissaanut.

Siunnersuutigaarput inatsimmut maleruagassamik suliaqartoqassasoq taanna aammattaaq ineriartornermut malinnaatillugu nutarterneqartartussanngorlugu.

Politikkikkut oqaluuserinninnissaq sillimaffigineqassaaq.

Akissuteqaat

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup maluginiarpaa Kommuneqarfik Sermersuup atornerluinermi inunnik pingaaruteqartunik aaqqissuussineq iluarisimaaraa annertusitinneqarsinnaasutullu isigalugu. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit Kommuneqarfik Sermersooq isumaqatigineqarpoq atornerluinermut inuit pingaaruteqartut atuunnerat misissuinertut aamma nakkutilliinertut isigineqassanngimmat. Tamanna eqqartaasimanngisannarpoq inatsisissatullu siunnersuummik imaluunniit oqaaseqaatini

ersersinneqanngilaq atornerluinermi inuit pingaaruteqartut suleqatiminnik misissuisuussasut imaluunniit nakkutilliisuussasut, kisianni akerlianik siunnersuisuusassasut aamma ilitsersuisuusarlutik tassa soorlu taamatorpiaq Kommuneqarfik Sermersuumi atorneqartut, kiisalu sianigissavaat toqqissisimanermik aamma tatigeqatigiinnermik pilersitsinissartik.

Eqqartuunneqarsimasuut tunngatillugu tamanna inatsisissatut siunnersuummi erseqqissarneqassaaq tassa taakkua inatsisissatut siunnersuummi ilaatinneqartut, taamaattorli akeqartinneqartumik imaangippat eqqartuunneqannginnerminni katsorsartinnerminnik aallartitsereersimallutik.

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup tusaatissatut tiguaa Kommuneqarfik Sermersuumik qularnaarsimammagu aningaasanoorajunneq annertuumik ajornartorsiutaasoq, tamannalu siunissami maleruaqqusanik suliaqarnissamut ilanngutissallugu.

Naartusunut atornerluisunut tunngatillugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup inatsisissatut siunnersuummi danskit sinaakkusiussaat malissimavaa, uninngatitsineq taamaallaat pisinnaalluni tamatuma sionatigut tamanna pillugu naartusumik isumaqatigiissuteqarsimaneq, kisianni tusarniaanermut atatillugu naalackersuisoqarfiup naartusunik imigassamik atornerluisunik uninngatitsisarnermut tunngasumut apeqqut eqqarsaatigeqqippaa. Tamanna tunngavigalugu naalackersuisoqarfik aalajangerpoq matumani inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5 tamakkerlugu peerniarlugu sammisamullu tunngatillugu immikkut inatsisissamik saqqummiussaqaarniarluni, tassanilu eqqarsaatigineqassapputtaaq naartusut atornerluisut 18-it inorlugit ukioqartut.

Pissusissamisoortutut Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup maluginiaqqussavaa Justitsministeriami, Stats- og Menneskerettighedskontoret i Danmark ilisimatitsissutigisimagaa inatsisissatut siunnersuummi kapitali 5 arnanut naartusunut imigassamik atornerluisunut tunngasoq, Den Europæiske Menneskerettighedskonventionip (*Europami inuit pisinnaatitaaffinut aalajangersakkat*) artikel 5-iani, nammineersinnaatitaanermut isumannaatsuunissamullu tunngasumut naapertuutinngitsoq.

Kommuneqarfik Sermersuumit kissaatigineqarpoq najukkami Allorfeqarnissaa Nuummi aamma Tasiilami. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup siumoortumik itigartinngilaa kingusinnerusukkut Tasiilami najukkami Allorfimmik pilersitsisoqarsinnaanera.

Nuna Tamakkerlugu Atornerluinermik Nalunaarsuiffimmik pilersitsinissamut tunngatillugu inunnik paasissutissanik suliarinnittarneq pillugu inatsit aamma maleruaqqusat atuutsinneqassapput tamatumalu kingunerisaanik inuit ataasiakkaat kinaassutsimik ilisarnarunnaarsinneqarnissaannut kissaataat qulakkeerneqassallutik.

Kommuneqarfik Sermersuup siunnersuutigaa suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarnissat pillugit ilusilikkamik suliaqartoqarnissaa. Allorfik tassaavoq suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutinik suliaqarnissamut aallartitsisussaq. Peqqissutsimut

Naalakkersuisoqarfimmit kissaatigineqangilaq isumaqatigiissuteqarnissamut aamma tamakku ilusilersorneqarnissaannut inatsisiliornissaq.

Kommuneqarfik Sermersuumit kissaatigineqarpoq angalanermut aamma ineqarnermut aningaasartuutit kommunit inatsisissatut siunnersuut naapertorlugu atugassaat, tassa innuttaasut kommunimi namminermi katsorsartikkiartornissaannut, tamakkununga aningaasartuutit tapiissutitigut ersersinneqassasut. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup ilisimatitsissutigisinnaavaa sammisami manna tikillugu ileqquusut aallaavigalugit inatsisiliortoqartoq.

Taamatuttaaq Kommuneqarfik Sermersuumit tikkuunneqarpoq killissarititaasinnaasutigut ajornartorsiut pilersinneqarsinnaasoq maleruaqqusaq malillugu Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutit akilerpatigit katsorsartinnermut, tassa katsorsartinnerup sivitsorneqarneranut aamma kingornatigit iliuuseqarnermi pilersaarummut atatillugu aningaasartuutit.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup ajornartorsiutaasinnaasoq paasisinnaavaa kisianni isumaqarluni, tamanna suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi takuneqarsinnaassasoq, § 19 tunngavigalugu isumaqatigiissutigineqartussami. Namminersorlutik Oqartussat taamaallaat akiligassarivaat katsorsaannermi iliuuserineqartut katsorsaannerup ingerlatseqqinnerata kinguinnguutigut iliuuserineqartut. Tassani pineqarsinnaapput oqaloqatigiittarnerit innuttaasumit immaqa immikkut pisariaqartinneqarlutik ingerlanneqartut.

Katsorsartereernerup kingornatigit pilersaarutit tassaapput iliuusissat kommunip nassuiaasersoreersimasai katsorsartinnerup aallartinnnginnerani, tassanilu nalinginnaasumik pineqarsinnaapput pissutsit allanut tunngasut, soorlu assersuutigalugit peqqissartinneq, ineqarneq il.il.. Tamakku tassaapput ikiuinermi iliuusissat kommunit susassaqarfisai aamma immaqa innuttaasumut tunngatillugu ingerlanneqartussaareersimasut.

Naggataatigit Kommuneqarfik Sermersuup taavaa kissaatigigitsik kommuni aggersarneqartarnissaat sammisanut assigiinnngitsunut nalunaarutininik suliaqartoqarnissaanut atatillugu aamma kissaatigaat inatsisissatut siunnersuummut ilitsersuusiortoqarnissaa.

Tamatumunnga atatillugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup oqaatigissavaa nalinginnaasusooq nalunaarutininik suliaqartoqartillugu kommunit peqataatinneqartarnerat, tassa imarisaani kommunit attuumassuteqartinneqarpata soorlu matumani. Nalunaarutit suliarineqarpata naatsorsuutigineqarpoq ilitsersuut pisariaarutissasoq.

Aalajangersakkanut ataasiakkanut oqaaseqaatigineqartut

Kapitali 1

Atuutsinneqarfia aamma inuit pineqartut

§ 1

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami nassuiaassutigineqarpoq inatsisissatut siunnersuutip atuutsinneqarfia. Inatsisissatut siunnersuummi pingaarnertut siunertarineqarpoq atorneerluinermik katsorsaanissaq. Taamaattumik inatsisissatut siunnersuummi aallarniutaavoq katsorsaanerup sunik imaqarnissaa. Tamatuma kingorna immikkoortumik sammineqarpoq atorneerluinermi katsorsaanermi aaqqissuussaaniikkut killiussat tassani Allorfik qitiusumik inissisimalluni.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, inatsisissatut siunnersuummi oqariaaseq atorneerluineq atorneqartoq imigassamik atorneerluinermut, hashimik atorneerluinermut, aanngajaarniutinik allanik atorneerluinermut aamma aningaasanoorajunnermut taakkunungalu tamanut tunngatillugu. Ilangunneqarput “sammisaqarfiit qanittut” inatsisip siunissamut qulakkeerneqarnissaa pissutigalugu. Assersuutigalugu tamakku tassaasinnaapput nakorsaatinik imaluunniit aanngajaarniutinik nutaanik atorneerluineq, suli Kalaallit Nunaanni atorneerlunneqanngitsunik. Aalajangersakkami aalajangersagaavoq tamatumani atorneerluinerit tassaasinnaasut pinngitsuuisinnaajunnaarnermik kinguneqarsimasut aamma atorneerluineq suli pinngitsuuisinnaajunnaarnermik kinguneqarsimanngitsoq, kisianni ingammik timimut, tarnikkut imaluunniit inuttut inuunermut kinguneqarsimasut.

WHO-mit atorneerluineq imatut nassuiaaserneqarpoq: Aangajaarniutinik atuineq ima annertussuseqartoq imalu ingerlanneqartoq tamatuma kingunerisaanik atorneerluisumik taassumalu avatangiisiinik tarnikkut aamma/imaluunniit inuuniarnikkut atugarisatigut ajoqusiilluni.. Atorneerluineq pinngitsuuisinnaajunnaarnermik kinguneqarsinnaavoq. Pinngitsuuisinnaajunnaarnermik tarnikkut aamma timikkut pissusiusinnaavoq.

Pinngitsuuisinnaajunnaarnermut WHO-mit nassuiaassutigineqartoq tassaavoq, matuma kinguliani immikkoortut pingasut imaluunniit amerlanerusut ukiup kingulliup iluani malugineqarsinnaasimappata:

- A. Imigassamik aalakoornartortalimmik imernissamik annertuumik perusussuseqarneq
- B. Imernermik, unissinnaanermik imaluunniit atuinermik annikillisitsisinnaanermik aqutsisinnaanerup annikillisimanera
- C. Imigassamik kingunerlutsitsineq imaluunniit imigassamik kingunerlutsitsineq qaangiutsinniarlugu imigassamik imernej
- D. Akiuussinnaanermik annertusiartortitsineq taamaalilluni imigassaq aalakoornartortalik annertunerusoq pisariaqartinneqarluni sunniutaa siusinnerusumut naleqqiullugu

- anguneqassappat. Ilungersunartumik imigassamik pinngitsuuisinnaajunnaartut ima annertutigisumik imersinnaapput, tamanna allanut toqussutaasinnaalluni
- E. Nuannersunut imaluunniit soqutigisanut akulikilliartuinnartumik imigassamik aalakoornartortalimmik imerneramik pissuteqartumik agginngitsoortarnej. Imigassamik aalakoornartortalimmik pissarsinissamut imernissamulluunniit imaluunniit kingunipiluunik qaangiiniarnermut piffissaq atornejartoq sivitsoriartuinnarluni
- F. Imernej ingerlatiinnarneqarluni naak sunniutai ajoqutaasut erseqqikkaluartut, soorlu assersuutigalugu imigassartorpallaarnermik pissuteqartumik tingukkut ajoquteqalernej.

§ 2

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarput inatsisissatut siunnersuummi inuit pineqartut. Atornerluinnermut katsorsartinnissamik neqeroorut innuttaasunut tamanut tunngavoq, Kalaallit Nunaanni inuit allattorsimaffianni nalunaarsimasut aamma aalajangersimasumik najugaqartut. Tamanna pingaarnertut maleruaqqusaavoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami ilaavoq pingaarnertut maleruaqqusamit saneqqutsineq tassani oqaatigineqarpoq, inuit aalajangersimasumik najugaqarfeqanngitsut aamma inuit allattorsimaffianni nalunaarsimanngitsut inatsit tunngavigalugu ikiornejarnissaminnut neqeroorfigineqarsinnaapput, taakkua piffissap qinnuteqaateqarfiusup siuninguatigut piffissami atasuinnarmi ikinnerpaamik qaammatini arfinilinni sivilissuseqartumi aalajangersimasumik Kalaallit Nunaanniissimagunik. Saneqqutsinerup taassuma ilanngunneqarneranut pissutaavoq Kalaallit Nunaanni arlaqartunik angerlarsimaffeqanngitsoqarmat aamma inissaqanngitsoqarmat. Inuit taakku aammattaaq amerlasuutigut atornerluisuupput taamaattumillu inatsimmi aalajangersakkat avataaniitineqartariaqarnatik. Pineqartut tassaapput aalajangersimasumik najugaqarfeqanngitsut.

Qitiusumik Inunnik Nalunaarsuiffik (Det Centrale Personregister) pillugu inatsimmi § 12 tunngavigalugu, Inatsit pillugu nalunaarut nr. 1134, 20. novembari 2006-imeersoq, Kalaallit Nunaannut atortussanngortinneqartoq Kunngip peqqussutaatigut nr. 1198, 29. novembari 2006-imeersukkut, allanngortinneqartoq Inatsit nr. 1251, 18. decemberi 2012-imeersoq aqutigalugu, Inatsit nr. 311, 29. marsi 2014-imeersoq aammattaaq Inatsit nr. 752, 25. juuni 2014-imeersoq aqutigalugu, Kalaallit Nunaannut atortussanngortinneqartoq Kunngip peqqussutaatigut nr. 449, 23. maj 2016-imeersukkut, sulilu allanngorteqqinneqartoq Inatsit nr. 545, 29. april 2015-imeersukkut, atortussanngortinneqartoq Kunngip peqqussutaatigut nr. 681, 6. juuni 2016-imeersukkut, kikkut tamarmik pisussaaffigaat nooreernermi ullut tallimat qaangiutsinnagit tamatuminnga kommunitum nuuffigisamut nalunaaruteqartarnissaq. Taamaattorli inatsimmi tassani § 6-imi ersersinneqarpoq nalunaarsorneqassagaanni

aalajangersimasumik najugaqarfeqarnissaq piumasaqaataasoq. Najukkamik oqarnermi pineqarpoq sumiiffik (inigisaq), inuup amerlanertigut sulinnigiffeqarneq, suliamut atasumik angalaneq, napparsimaneq assigisaalluunniit pissutigalugu qimagusimagallassanngikkaangami, siniffigisagaa aamma pigisaqarfigisaa. Aalajangersagaq taanna ineqanngitsunut aalajangersimasumik najugaqarfeqanngitsunut ajornartorsiortitsisarsimavoq kiisalu angerlarsimaffeqanngitsunut piviusumik najugaqarfeqanngitsuusunut. Tassami piumasaqaataavoq inuit allattorsimaffiannut nalunaarsimasuunissaq ilaatigut pisortat ikiorsiissutaannik pisartagaqassangaanni, taava inuit taakkua piviusuunngitsumik adressilernerneqaannartarput, kisianni tamatuma taakkua aalajangersimasumik najugaqalersittanngilai.

Inuk aalajangersimasumik ineqarluni najugaqanngippat, inuup taassuma aalajangersimanerusumik uninngavigisartagaa, kommunitut angerlarsimaffigisaatut isigineqassaaq, tak. § 3, imm. 4, Kommunit akunnerminni akiliiffigeqatigiittarnissamut pisussaaffii pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 2, 12. juni 1995-imeersoq. Aalajangersimasumik uninngavigisatut isigineqarsinnaasoq inatsisartut peqqussutaanni tassani § 2-mi allassimasoq. Kommunip angerlarsimaffigisap tamatigunqajalluinnaq assigisarpaa kommuni akiliisartoq aamma taamaassaaq inatsisissatut siunnersuummut tunngatillugu.

Inerniliineq tassaavoq inuk inuit allattorsimaffianni nalunaarsimasutut piumasaqaatinik naammassinninngitsoq aamma aalajangersimasumik najugaqarfeqanngitsoq, kommunimi uninngavigisamini angerlarsimaffeqarpoq kiisalu kommuni taanna kommuniussaaq akiliisussaaq, tassa inatsit manna tunngavigalugu sullissinerujunnartunut. Aalajangersimasumik Kalaallit Nunaanniissimanissaq qaammatinik 6-inik sivisunerusumik ataavartuusimassaaq, kiisalu atornerluinermik katsorsartinnissamut ikiorneqarnissamik qinnuteqaateqarnerup siuninnguani tamanna pissalluni.

Taamaattorli matumani oqaatigineqassaaq pinerluttunik isumaginnittoqarfiup isertitsiviiniittut kommunit angerlarsimaffigisatit attuumassuteqarfigiinnassagaat, najugaqarfigisimasatik aamma kommuni taanna tassaassasoq akiliisussaaq. Inuk atornerluinerminik katsorsartilluni aallartissimasoq eqqartuunneqarnermini pinerani, taassuma atornerluinerminut katsorsartinnini naammassisinnaassavaa. Kommuni pineqartup aalajangersimasumik najugaqarfigisimasaa pinerluttunik isumaginnittoqarfiup isertitsivianiilinniginnerani tassaassaaq kommuni akiliisussaaq.

Erseqqinngippat kommuni sorleq pisut allat pineqartillugit tasaanersoq kommuni akiliisussaaq, tamattutaaq innersuussutigineqarpoq Inatsisartut peqqussutaat kommunit akunnerminni akiliiffigeqatigiittarnissamut pisussaaffii pillugit imaluunniit kommunit akunnerminni akiliiffigeqatigiittarnissamut pisussaaffii pillugit aalajangersakkat sukkulluunniit atuuttut.

Qaammatini 6-inik killiliineq ilanngunneqarpoq inatsisip atuutsinneqarfiani eqqarsaatigineqanngimmata nunani allani innuttaasut piffissami sivikinnerusumi Kalaallit Nunaanniittut. Aalajangersagaq taanna peqqinnissaqarfimmi sullissinernut allanut naapertuuppoq, tak. Peqqinnissaqarfiup sullissineri il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 6. november 1997-imeersoq, allanngortinneqartoq Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 14 november 2004-imeersoq aqputigalugu aamma Inatsisartut peqqussutaat nr. 16, 20. november 2006-imeersoq aqputigalugu, tassani § 2, imm. 2 aamma Peqqinnissaqarfimmi sullissinerit atuisullu akiliuteqartarnerat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 5, 15. februar 2006-imeersoq, § 1, imm. 2.

Naatsorsuutigineqarpoq inatsisinik unioqputitsinngitsumik uninngasoqartoq. Tamatuma saniatigut inatsisissatut siunnersuutip atuutsinneqarfiani naatsorsuutigineqarpoq inuit pineqartut tassaangitsut nunami allami inuit allattorsimaffianni nalunaarsimasut tassaniilu aalajangersimasumik najugaqartuullutik, kisiannili taamaakkaluartoq Kalaallit Nunaanniittut piffissami qaammatini 6-inik sivisunerusumi.

Inuk Kalaallit Nunaanni kommuni assigiinngitsut akornanni nuttarpat aamma inuit allattorsimaffiannut nalunaarsorneqarnissaminut suli periarfissaqarnani, tamatumani qulartoqalersinnaavoq inuk pineqartoq kommunimi sorlermi angerlarsimaffeqarneraq. Tassani inatsisartut peqqussutaat kommunit akunnerminni akiliiffigeqatigiittarnissamut pisussaaffii pillugit atorneqaqqissinnaavoq, tassami § 3, imm. 5 imatut paasineqarsinnaammat, inuk kommunimi qaammatit pingasut sinnerlugit najugaqarsimappat, taamatullu najugaqarneq ilinniarnermik, sulinngiffeqarnermik, napparsimanermik assigisaannilluunniit pissuteqanngippat kommuni uninngavigisaq inuup pineqartup kommunitut najugarivitaatut isigineqassaaq, tamatumalu kingunerisaanik kommunitut najugarisaatut aamma kommunitut akiliisussatut.

Kapitali 2

Atornerluinermik katsorsaaneq

§3

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, atornerluinermut katsorsartinneq immini innuttaasunut ataasiakkaanut akiliutitaqanngitsoq. Atornerluinermik katsorsartinnerup akeqarunnaarsinneratigut inatsisissatut siunnersuut inuiaqatigiinni katsorsartinnermut tunngatillugu assigiimmik atugassaqartitaanermik pilersitseqataavoq.

Akeqanngitsumik katsorsartinnermut ilaatinneqarput taamaallaat katsorsartinneq aamma katsorsartinnermut atatillugu angalajunnarnermut aamma ineqarunnarnermut aningaasartuutit, imaangitsoq sulineri annaasaqaatit imaluunniit aningaasartuutit allat katsorsartinnermut atatillugu pilersinnaasut, § 28-ip imarisaanut sanillinneqassapput.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami oqaatigineqarpoq, Naalakkersuisut nammineq neqeroorummik pilersitsisinnaanerat kisianni aammattaaq kommunit, pisortat oqartussaasui allat imaluunniit neqerooruteqartut namminersortut suleqatigalugit taamaaliorsinnaasut. Aalajangersagaq periarfissiivoq neqeroorutigineqareersut namminersortunit ingerlanneqartut atorineqarnissaannut periarfissiivoq, aamma nammineq neqeroorutit kisimiilluni imaluunniit kommunit aamma pisortat oqartussaasui allat imaluunniit namminersortut neqerooruteqartut suleqatigalugit pilersitsisinnaasoqarluni.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Naalakkersuisut toqqarpasuk katsorsartinnermut neqeroorummik kommunit, oqartussaasut allat imaluunniit neqerooruteqartut namminersortut suleqatigalugit pilersitsinissaq, taava isumaqatigiisummik suliaqartoqassasoq. Isumaqatigiisummi aalajangersarneqassappat sukumiisumik sullissinerit piviusut aamma atugassarititaasut taakkununga tunngassuteqartut. Allorfik isumaqatigiisutit imarsissaannut tunngaviusumik maleruagassalorsinnaavoq kisianni tamatumunnga ilutigitillugu immikkut atugassarititaasunut inissaqartitsissaaq neqeroorutip qanoq ittuunera apeqqutaatillugu.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami Naalakkersuisut pisussaatinneqarput sammisamut tunngatillugu maleruagassanik sukumiinerusunik aalajangersaanissaminnut.

§ 4

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami oqaatigineqarput katsorsartinnissamut neqeroorutit *aallartinneqarsinnaasut*. Katsorsartinnissamut neqeroorutit assigiinngitsut taakku assersuutaapput, kisianni siunniunneqarpoq katsorsartinnissamut neqeroorutit taaneqartut tamarmik periarfissartinneqassasut. Tullerriiarlugit allattukkat tamanit ilanngussinngillat aamma eqqarsaatigineqarsinnaavoq piffissap ingerlanerani allanngornissaat, tassani apeqqutaalluni katsorsaasarnermi periutsit suut ilisimatusarneq tunngavigalugu pitsaanerpaamik angusaqarfiusimanersut, taamatutaaq normu 9 periarfissiivoq katsorsartinnissamut neqeroorutinik allanik pilersitsisoqarsinnaanerani. Katsorsartinnissamut neqeroorutinut assigiinngitsunut tullerriiarlugit allatorneqartunut tunngatillugu paasinnittaatsit annertusineqassapput. Assersuutigalugu nr. 5 tassani taaneqarput inunnik ataasiakkaanik, aappariinnik aamma ilaqutariinnik oqaloqatigiittarnikkut katsorsaannissamut periarfissaq. Tassani oqaaseq ilaqutariit ilaneqarsinaassaaq aammattaaq qanigisat ilanngullugit, katsorsartinnermi angusarissannut pisariaqarpat qanigisat ilaasa aamma peqataatinneqarnissaat.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami periarfissiissutigineqarpoq katsorsartinneq orniguttarnikkut, ullormut neqeroorutitut imaluunniit ulloq unnuarlu neqeroorutitut ingerlanneqarsinnaalluni. Orniguttarnikkut katsorsaannermi iliuutsit assigiinngitsorpasuuinnaapput neqeroorutit sivikinnerusinnaapput qaammammik sivilissuseqarsinnaapput, apequtaalluni pisariaqartitsineq aamma periarfissat piviusut. Katsorsaaneq najukkami ingerlanneqarsinnaavoq, najukkani atorneerluinermit qitiusoqarfinni neqeroorutigineqarsinnaavoq imaluunniit internet aqqutigalugu neqeroorutigineqarsinnaalluni. Ullormut neqeroorutit aamma assigiinngiaarsinnaapput apequtaalluni atorneerluinerup suunera aamma katsorsaannermi periuserineqartoq. Ullormut neqeroorutit piffissap ingerlanerani allannortinneqarsinnaapput pisariaqartitsinernut assigiinngitsunut naleqqiussilluni. Soorlu assersuutigalugu inuup taasuma ajornartorsiutigiguniuk aningaasanoorluni pinnguaatinik pinngitsuuisinnaajunnaarneq neqeroorummik allaanerumik pisariaqartitsissaaq, inummut imigassamik pinngitsuuisinnaanngitsumut naleqqiullugu. Ulloq unnuarlu uninngasarfiit pilersinneqarsinnaapput atorneerluisut annertuumik atorneerluisuusut katsorsarneqarnerannut, taakkulu artorsaatigippasuk katsorsartinnermik naammassinnissinnaaneq imaanngippat ulloq unnuarlu uninngasinnaanermik periarfissaqarlutik.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami oqaatigineqarpoq innuttaasoq aalajangersimasumik katsorsartinnissaminut piunasaqaateqarsinnaanngitsaq. Naak siunertaagaluartoq katsorsartinnissamut neqeroorutit tamarmik periarfissaassasut taava tamanna tamatigut periarfissaasinnaanngilaq. Tamatuma saniatigut katsorsartinnissamut neqeroorummi apequtaassaaq innuttaasup pisariaqartitaa aamma isumalluutit pissarsiarineqarsinnaasut. Tamatuma saniatigut § 17, imm. 3-mi oqaaseqaatit innersuussutigineqarput.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkap immikkoortua siullem Naalackersuisunut pisussaatsivoq meeqqanik inuusuttunillu 18-it inorlugit ukioqartunik katsorsaannissamut aalajangersaanissaannik. Tamatumunnga tunngatillugu aalajangersagaq nalunaarutikkut maleruagassiuunneqassaaq, tassani ilanngunneqassapput angajoqqaat peqataatinneqarnissaat aamma ilaqutariit inatsisitigut pisinnaatitaaffii pillugi aalajangersakkat isiginiarneqassallutik. Meeqqanut aamma inuusuttunut inatsimmut killiliussat erseqqissarneqassapput, tassami pingaaruteqarmat erseqqissassallugu nalunaarummi taamaattumi maleruagassatigut, meeqqanut inuusuttunullu inatsimmiittut sammisamut tamatumunnga tunngasut qaangiinnarneqannginnissaat, kisianni immikkut katsorsartinnissamut periarfissiissutaammata. Pædagogiskiusumik aamma katsorsaannerup tungaanit isiginnilluni taava siunertaqarluassaaq neqeroorutip sapinngisamik najukkami neqeroorutigineqarnissaa, taamaaliornikkut tamatumunnga ilutigitillugu qulakkeerneqassamat isumagininnikkut soorlu assersuutigalugu atuarfik, ilinniarnermik imaluunniit sulinermit ingerlatsineq aamma ilaqutariinnik katsorsaaneq ingiaqatigiisillugit ingerlanneqarnissaat qulakkeerneqassammata.

Aalajangersakkap immikkoortua kingulleq Naalackersuisunut pisussaatitsivoq atornerluisunut immikkut ittumik katsorsartinnissamik pisariaqartitsisunut sukumiinerusumik maleruaqqusaliornissaannik. Immikkut katsorsartinnissamik pisariaqartitsinerit tassaasinnaapput tarnimikkut napparsimasunik, tarnimikkut erniartorsimanermikkut kinguarsimasunut katsorsaanerit imaluunniit allanut immikkut ittumik neqerooruteqarfigineqarnissamut pisariaqartitsisunik. Annertuumik tarnimikkut nappaateqartut ilaat tamatuma saniatigut atornerluisuupput. Akuttunngitsumik atornerluinerup nappaateqarnermi ilisarnaatit ajornerulersissinnaavai aamma atornerluisoq pineqartoq navianartorsiornerulersinnaavoq nakorsaatilik nakorsarneqarnerminik unitsitsiguni nappaateqarnermi ajornerulerneranik kinguneqartumik.

§ 5

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq pisussaatitsivoq sukumiinerusumik maleruaqqusaliornissamut sammisat § 1, imm. 2-mi taaneqartut pillugit. Tassani pineqarput atornerluinerit assigiinngitsut. Inatsimmi ilanngunneqarput aangajaarniutinik sakkortuunik taaneqartartunik atornerluineq, naak tamakkuninnga atornerluineq piffissami matumani maani nunami ajornartorsiutaasutut nalilerneqanngikkaluartoq. Tamanna ilanngunneqarpoq taamaaliornikkut inatsisissatut siunnersuummi sillimaffigineqarmat katsorsaannissamut neqerooruteqarsinnaaneq, tamanna kingusinnerusukkat pisussanngussagaluarpas. Aningaasanoorajunneq maannakkut maani nunami ajornartorsiutinngoreersimavoq, kiisalu pisariaqartitsisoqalersinnaavoq tamatumunnga neqeroorummut ilassutitut maleruaqqusaliornissaq nalunaarutiliornikkut.

Kapitali 3

*Atornerluinerimik katsorsaanerup aaqqissuussaanerani killiliussat
Allorfik*

§ 6

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Naalackersuisut Allorfik pilersissagaat, taannalu immikkoortuusoq aaqqissuussaanerimik Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup ataaniittoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Allorfik siulersuisunit aqunneqassasoq aamma qitiusumik aqutsisumik. Aalajangersakkami anguniarneqarpoq Allorfiup nammineernerusutut inissisimatinnegarnissaa Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmi immikkoortortatut inissinneranut sanilliussilluni.

Siulersuisut

§ 7

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Naalackersuisut tassaasut Allorfimmi siulersuisunik pilersitsisussat. Siulersuisut inuttaasa katitigaanerat imaassaaq taakku immikkut tapertaassasut aaqqissuussaannikkut aamma suliatigut ilisimasaminnik, kiisalu namminneq sammisamik iluani paasisimasaqartuussallutik. Taamaattumik Allorfiup siulersuisuini inuit toqqarneqassapput sinniisuutitaasut atonerluinerup iluani ilisimasaqarnermikkut, kiisalu susassaarfiit akimorlugit suleqatigiinnermut katsorsaanerup sunniunneqarnissaanut tapertaasinnaassallutik. Siulersuisuni ilaasortat ukiuni sisamani atuuttussatut toqqarneqartassapput, taamatutaaq toqqarneqaqqissinnaallutik.

Imm. 2-mut

Kommunini ataasiakkaani kommunalbestyrelsi siulersuisunut ilaasortaaitassamik ataatsimik toqqaassapput. Kommuninik allanit pilersitsisoqartillugu siulersuisuni ilaasortaaitat amerlassusiisa naligiisinneqarnissaat qulakkeerneqassaaq. Amerlassusiisa naligiisinneqarnissaannut piumasaqaammi isuma tassaavoq ilaasortaaitat kommunalbestyrelsinit toqqaneqartut amerlanerussanngimmata, Namminersorlutik Oqartussani naalackersuisoqarfinit ilaasortaaitatut toqqarneqarneqartunut sanilliussilluni.

Allorfimmi suliassanut apeqqutaanngilaq naalackersuisoqarfimmi sumi inissisimaneq taamaattumillu siulersuisut iluaqutissaraat ilaasortaaitat naalackersuisoqarfinit innersuussutigineqarsimappata ukuninnga: Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik, Isumaginninnermut Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut, Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut Akileraaruteqarnermullu Naalackersuisoqarfik aamma Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik. Naalackersuisut ilaasortanit toqqaassapput naalackersuisoqarfinit innersuussinerup kingornatigut.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq ilaasortaq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit innersuussutigineqartoq atorfini tunngavigalugu siulersuisuni siulittaasuussasoq.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Naalackersuisut siulersuisunut ileqqoreqqusanik aalajangersaasussaasut. Ileqqoreqqusani ilanngunneqassapput siulersuisut pillugit aalajangersakkat sukumiinerusut.

Imm. 5-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siulersuisut namminneq suleriaasissatik aalajangersassagaat. Suleriaasissami nalinginnaasumik ilanngunneqassapput maleruaqqusat allattorneqarsimasut siulersuisut sulinerannut atuuttussat. Suleriaasissat inatsisissatut siunnersuutip aalajangersagaanut imaluunniit maleruaqqusanut aalajangersarneqartunut akerliussanngillat.

§ 8

Imm. 1-imut

Inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqarput siulersuisut ukiumut qasseriartutik ataatsimiittarnissaat. Ataatsimiinnerit taakku ilaat 3-t attaveqaatit elektroniskiusut atorlugit ingerlanneqarsinnaapput. Attaveqaatit elektroniskiusut atorlugit ataatsimiinnerni inuk pillugu paasissutissanut inatsimmi maleruaqqusat atuutsinneqarput.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami ilaavoq siulersuisut qanoq aalajangersaasinnaatitaanerat. Imaattoqarpat siulersuisut ilaat peqataasinnaanngitsut, taava siulersuisut aalajangersaasinnaatitaapput siulittaasoq aamma ilaasortat ilaat ikinnerpaamik tallimat peqataappata. Taasinerit naligiippata siulittaasup taasinerat aalajangiisuussaaq.

§ 9

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami oqaatigineqarpoq siulersuisuni ilaasortat angalanerminut najugaqarnerminnullu atatillugu ajunngitsorsiassaqqartinneqassasut, ullormusiaqqartinneqarlutillu sammisami maleruaqqusat sukkulluunniit atuuttut tunngavigalugit. Maleruaqqusat Namminersorlutik Oqartussat nerisaqarneq ineqarnerlu pillugit kaajallaasitaanni maannakkut taaneqarput.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siulersuisuni siulitaasumut ukiumoortumik aningaasanik atugassaqqartitsisoqassasoq, taakku assigaat aningaasartuuteqarnermi matusissutissatut Inatsisartuni ilaasortanut ilaasortaanermi tunniunneqartut affaat, Inatsisartuni Naalackersuisunilu ilaasortat aningaasarsiaqqartitaanerat il. il. pillugit Inatsisartut Inatsisissaanni aalajangersakkat sukkulluunniit atuuttut tunngavigalugit. Aalajangersakkat maannakkut aalajangersagaapput Inatsisartuni Naalackersuisunilu il. il. ilaasortat aningaasarsiaqqartitaanerat il. il. pillugit Inatsisartut inatsisissaat nr. 22, 18. december 2003-meersumi § 1, imm. 2-mi, taanna allanngortinneqarpoq Inatsisartut inatsisissaat nr. 1, 27 marts 2006-imeersoq, Inatsisartut inatsisissaat nr. 8, 1. juni 2006-imeersoq, Inatsisartut inatsisissaat nr. 2, 15. april 2011-imeersoq, Inatsisartut inatsisissaat nr. 3, 3. juni 2015-imeersoq aamma Inatsisartut inatsisissaat nr. 10, 6. juni 2016-imeersoq aqqutigalugit.

Siulersuisut suliassa qarfi

§ 10

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siulersuisut tassaasut Allorfiup aqunneqarneranut akisussaassuseqartuusut aamma Allorfiup maleruaqqusat, inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkat aamma anguniagassat Naalackersuisunit najoqqutassatut aalajangersagaat atorlugit sulinissaanut.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Allorfik siulersuisunut allatseqarfittut atuuttoq. Tamatuma ilaatigut kinguneraa nalinginnaasumik siulersuisut Allorfik suleqatigalugu ukiumoortumik nalunaarusiamut, § 11-mi taaneqartumut, siunnersuummik suliqaartarnissaat imaluunniit Allorfik siulersuisut nalunaarusiamik allannissaanut paasissutissanik tunniussisassalluni.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siulersuisut tassaasut Allorfiup ukiumoortumik qitiutitassaanik aamma iliuuseqarfigisassaanik sulinerminilu tunngavigisassaanik aalajangersaasartut.

§ 11

Imm. 1-imut

Aalajangersakkamik aalajangersarneqarpoq siulersuisut ukiumoortumik Naalackersuisunut nalunaarusiortassasut. Nalunaarusiamik ilanngunneqarsinnaapput siulersuisut ukiumi qaangiuttumik sularisimasaat. Allaaserineqarsinnaapput Allorfiup sularisimasai aamma ukiumi qaangiuttumi angusarisimasai, taamatuttaaq qitiutinneqarsimasut aamma iliuuseqarfigineqarsimasut taaneqarsinnaallutik. Nalunaarusiaq takutitsissaaq angusani aamma ineriartornernik atornerluinermit tunngasunik, assersuutigineqarsinnaapput katsorsaanermit neqeroorutit nutaat, qitiusoqarfinnik nutaanik il. il. pilersitsinerit. Naatsorsuutigineqarpoq ukiumoortumik nalunaarusiap tamanut saqqummiunneqartarnissaa.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siulersuisut periarfissaqartinneqartut oqaaseqaammik tunniussinissaminnut aamma Naalackersuisunut siunnersuuteqarsinnaasut siulersuisuni suliatic pillugit. Siunertarineqarpoq siulersuisut ataatsimut isiginnilluni aamma piviusumik Allorfimmi siunnersuinerup saniatigut taamatuttaaq namminneq piumassusertik tunngavigalugu aallartinneqartussanik siunnersuuteqarsinnaanerit imaluunniit oqaaseqaateqarsinnaanerit.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siulersuisut Naalackersuisunut oqaaseqaammik tunniussisassasut, taamatut Naalackersuisunit piunaffigineqarnermikkut.

Imm. 4-mut

Aalajangersagaq pisussaatisivoq Naalackersuisut siulersuisut suliaasai pillugu sukumiinerusumik maleruaqqusaliorissaannik.

Qitiusumik aqutsisoq

§ 12

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siulersuisut tassaasut Naalackersuisunut inassuteqartussat, Allorfimmi ulluinnarni aqutsisutut kiap atorfinitsinneqarnissaanut. Tamatuma kingornatigut Naalackersuisut akuersissuteqarnermut oqartussaasuussapput. Inatsisip atuuttussanngortinneqarnerata nalaani Allorfik pilersinneqareerpoq najukkamilu atornerluinermit qitiusoqarfik siulleq pilersinneqareerpoq Kommuni Kujallermi misiligutaasumik suliniutitut. Allorfimmik aamma misiligummik suliniummik pilersitsinermit tunngavigineqarpoq “Siunissami atornerluinermit katsorsaasarnermik nunatsinni pilersaarutissatut siunnersuut” aamma 2016-imi Aningaasaqarnermut Inatsimmi ilaavoq. Taamaattumik Allorfimmi ulluinnarni aqutsisumik, ukiuni aalajangersimasumik killilikkani atorfeqartussamik, atorfinitsitsisoqareerpoq, taamaalilluni siulersuisut ulluinnarni aqutsisumik atorfinitsitsissapput ukiuni aalajangersimasumik killilikkani atorfeqartitsineq naareerpat. Siulersuisut atuutileranni ukiuni aalajangersimasumik killilikkani atorfeqartitsinerup naanissaa sioqqullugu, taava ulluinnarni aqutsisup atorfeqartitaanerani atugassarititaasut allannguuteqassagaluarpata tamanna ingerlanneqassaaq siulersuisut Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmi naalackersuisoqarfimmi pisortamut inassuteqaateqarneratigut. Allorfiup siulersuisuisa atuutilinnginneranni Allorfimmi ulluinnarni aqutsisoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmi naalackersuisoqarfimmi pisortamut akisussaassuseqarpoq.

Imm. 2-mut

Qitiusumik aqutsisumut piunasaqaataasoq tassaavoq pineqartup tulluurtumik ilinniarsimasuunissaa masteritut qaffasissusilimmik aamma atornerluisunik katsorsaasartutut ilinniartitaanermik naammassisaqarsimasuussalluni. Ilinniartitaaneq taanna Allorfimmit neqeroortigineqarpoq. Atornerluisunik katsorsaasutut ilinniarneq atorfinitsinneqarnerup kingornatigut ingerlanneqarsinnaavoq. Nakorsatut imaluunniit tarnip nakorsaatut ilinniagaqareersimasutut tunngaviusinnaavoq tulluortoq, kisianni aamma bacheloritut qaffasissusilimmik ilinniarsimasut assersuutigalugu isumaginninnermi siunnersortitut, sygeplejerskitut imaluunniit pædagogitut ilinniaqarsimanerit pineqarsinnaapput masteritut qaffasissusilimmik ilinniaqqiffiusimasut.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq qitiusumik aqutsisoq siulersuisunut akisussaassuseqartuusoq. Taamaalilluni qitiusumik aqutsisup ulluinnarni aqutsisuunermini siulersuisut ukiumut tulliuuttumut qitiutitaat aamma iliuuseqarfissatut sammeqqusaat piviusunngortissavai. Tamatuma saniatigut matuma siuliani imm. 1-imut oqaaseqaatit innersuussutigineqarput.

§ 13

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq qitiusumik aqutsisoq tassaasoq Allorfimmi ulluinnarni aqutsinermik isumaginnittuusoq. Qitiusumik aqutsisup qullersatut qulakkiissavaa Allorfiup suliarisassai § 14-imi taaneqartut naammassineqarnissaat, tamatumunnga ilanngullugu qulakkiissallugu najukkani atornerluinermut qitiusoqarfiit suliassaat naammaginatumik isumagineqarnissaat.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq qitiusumik aqutsisoq tassaasoq Allorfimmi sulisussanik atorfinitsitsinissamut akisussaassuseqartuusoq. Taamatuttaaq qitiusumik aqutsisup akisussaassuseqarfigaa najukkani atornerluinermut qitiusoqarfinni sulisunik atorfinitsitsisarneq.

Imm. 3-mut

Aalajangersagaq pisussaatsivoq Naalakkersuisut qitiusumik aqutsisup suliassai pillugit sukumiinerusumik maleruaqqusaliornissaannut.

§ 14

Imm. 1-imut

Uani: “Siunissami atornerluinermut katsorsaasarnermik pilersaarutissatut siunnersuut”, UPA 2015, ersersinneqarpoq Allorfik tassaassasoq aqutsinermi pingaaruteqartutut inissisimasusaaq, tassa siunissami katsorsaarnermik pilersaarutip piviusunngortinneqarnissaanut. Taamaattumik Allorfik piviusunik suliassaqartussaavoq najukkani atornerluinermut qitiusoqarfinnut sammisumik aamma sammisami iliuusissanut tamarmiusunut tunngatillugu. Tamatuma saniatigut Allorfimmut siunertaavoq suliatigut aamma ilisimatusarneq aqutugalugu tunngavissat nunami tamarmi iliuusissanut tamarmiusunut tunngaviusunik ataqatigiissarinissamut. Aalajangersakkami suliassat tamarmik allattorneqarput Allorfimmut isumagittinneqartussat. Allorfimmit sammisaqarfiit allat ilanngunneqarsinnaapput atornerluinermik katsorsaarnermut pingaaruteqartuit, tak. normu 12.

Imm. 2-mut

Aalajangersagaq pisussaatitsivoq Naalakkersuisut najukkami atorneerluinermut qitiusoqarfiit sammisaannik allanngortitsisinnaanerannik siunissami tamanna pisariaqalissappat, taamatuttaaq sammisanut ataasiakkaanut imaluunniit sammisanut tamarmiusunut sukumiinerusumik maleruaqqusaliornissamut.

Najukkami atorneerluinermut qitiusoqarfiit

§ 15

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq kommunini ataasiakkaani najukkami atorneerluinermut qitiusoqarfimmik pilersitsisoqarnissaa. Najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfiit angissusiat naammattuusariaqarpoq katsorsaaneermut piginnaaneqarluartunik sulisulimmik atortoqarluartumillu pilersitsisoqassappat. Taamaattumik illoqarfinni tamani najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfeqanngilaq, kommuninili tamani. Najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfiit kommunini nunap immikkoortuini inissinneqartariasaqarput taamaalillutik qitiusoqarfiit qanitaminni sapinngisamik innuttaasunik amerlasuunik katsorsartinnissamik neqerooruteqarsinnaallutik.

Imm. 2-mut

Aalajangersagaq ilanngunneqarpoq erseqqissaatiginiarlugu najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfiit Allorfimmu ilaasut, kisianni nunami najukkani assigiinngitsunik inissisimallutik. Taamaattumik taakku suliatik suliarisarpaat Allorfik sinnerlugu. Allorfik tassaavoq najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfinnut suliassanik agguaassisartoq, taamatullu pisinnaanermigut suliassarititat uterteqqissinnaallugit imaluunniit suliassatigut sammisassaat allanngortissinnaallugit. Soorlu § 17, imm. 2-mi ersersinneqartoq Allorfik atorneerluinermut katsorsartinnissamut akuersissummik imaluunniit itigartitsinermik aalajangiinissamut pisinnaatitaasoq. Aalajangiinerit taakkua najukkami katsorsaaneermut qitiusoqarfimmi nalinginnaasumik aalajangerneqartassaput, kisianni Allorfik sinnerlugu.

Imm. 3-mut

Tamatuma saniatigut najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfinni sulisut taakkuupput toqqaannartumik innuttaasunik attaveqartartut taamaattumillu kajumissaarineq sulinerminni suliassaraat pingaaruteqartoq. Najukkani katsorsaaneermut qitiusoqarfiit aammattaaq katsorsaaneerup ilaa isumagisussaavaat. Det er selve behandlingsarbejdet der udføres i de lokale misbrugscentre, dog ud fra de retningslinjer Allorfik har fastlagt. Katsorsaaneermik suliqaarnivik najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfinni ingerlanneqarpoq, taamaattoli maleruaqqusat Allorfiup aalajangersarsimasai aallaavigalugit.

Susasaqarfiit akimorlugit suleqatigiinni atonerluisunik katsorsaannermut tamarmiusumut pingaaruteqarpoq minnerunngitsumillu katsorsartereernermi pilersaarutip suliarineqarneranut atatillugu. Taamaattumillu tamanna najukkani atonerluineranut qitiusoqarfiit sulinerminni sammisassaasa pingaaruteqartut ilagaat iliuseqarnermik taassuminnga kommunit suleqatigalugit ilanngussinissaat.

Imm. 4-mut

Inunnik atonerluisunik katsorsaaneq imm. 3-mi taaneqartut pisortat oqartussaasui allat imaluunniit neqerooruteqartut namminersortut suleqatigalugit ingerlanneqarsinnaapput. Tassani pingaarnertut eqqarsaatigineqarput kommuni aamma najukkani peqqinnissaqarfik peqatigisallu tulluurtut allat. Neqerooruteqartut namminersortut nalinginnaasumik tassaapput namminersoq katsorsaannermik suliaqartarnernik ingerlatsisut.

Imm. 5-mut

Najukkani atonerluineranut qitiusoqarfiit suliassaat pingaarnertit inatsisissatut siunnersuummi allaaserineqarput. Taamaattumik aalajangersakkami ilaavoq sukumiinerusumik maleruaqqusaliornissaq najukkani atonerluineranut qitiusoqarfiit suliassai aalajangersarniarlugit. Periuseq taanna toqqarneqarpoq tassa soorlu eqqarsaatigineqarsinnaasoq Allorfiup suliassai allanngorsinnaasut, taamatutaaq pisariaqalersinnaavoq najukkani atonerluineranut qitiusoqarfiit sammisami ineriartorneq malillugu suliassaat allanngorsinnaasut. Pisinnaatitsissummi taamattaq periarfissiisoqarpoq nunap immikkoortuani sumi inissiisoqarnissaanik maleruaqqusanik aalajangersaanissaq.

Inuit atonerluisunut pingaaruteqartut

§ 16

Imm. 1-mut

Inuit atonerluisunut pingaaruteqartut namminneq suliffeqarfimmi peqataapput atonerluinermik pinaveersaartitsineranut aamma katsorsartinnissamut kaammattuisutut. Tamakku saniatigut inuit atonerluisunut pingaaruteqartut kaatsorsartinnerup naammassineqareernerata kingornatigut atonerluineranut uteqqinnissamut pinaveersaartitseqataassapput. Atonerluineranut inuit pingaaruteqartut suliarisassaat pingaarneq tassaavoq pinaveersaartitsineq katsorsartinnissamullu kajumissarineq , taamaattumik aalajangersagaq katsorsartereernerup kingornatigut peqataasarnissaannut tunngasoq periarfissatut eqaarsaataavoq, suliffigisaq taamatullu atonerluinermi inuup pingaaruteqartut tamanna akuersaarpasut. Inuit atonerluisunut pingaaruteqartut Allorffimmi sulisuunngillat kisianni inuit atonerluisunut pingaaruteqartut ataasiakkaat sulisitsisui isumaqatigiissuteqarfigineqassapput, inuit taakku atonerluinermi inuttut pingaaruteqartut sulinertik sulinerminni ingerlatissagaat aamma atorfeqartitaanermi atugassarititaasut attatiinnarlugit.

Imm. 2-mut

Inuit atornerluisunut pingaaruteqartut oqariaasiuvoq nutaaq. Eqqarsaatigineqartoq tassaavoq inuit atornerluisunut pingaaruteqartut kajumissaarissasut, ilitsersuissallutik aamma katsorsaannermut innersuussisuussallutik. Kissaatigineqarpoq piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu inuit atornerluisunut pingaaruteqartut nuna tamakkerlugu atuutilernissaat. Inuit atornerluisunut pingaaruteqartut tassaasinnaapput atuarfinni sulisut, meeqqat ornittagaanni allani sulisut, peqqinnissaqarfimmi sulisut, kommunit ingerlatsiviini sulisut, oqartussaasut suliffeqarfiini allani sulisut aammattaaq namminersortuni sulisuuusinnaapput.

Imm. 3-mut

Najukkani atornerluinermut qitiusoqarfiit inunnut atornerluisunut pingaaruteqartunut attaveqartassapput tapersorsorlugit ilitsersorlugillu. Tamanna ataatsimeeqatigiinnikkut najukkami atornerluinermut qitiusoqarfinni ingerlanneqarsinnaavoq imaluunniit elektroniskiusumik attaveqaatit atorlugit.

Imm. 4-mut

Inuit atornerluisunut pingaaruteqartut pisortat suliffeqarfiutaanni atorfeqartuusariaqanngimmata tamatumalu kinguneranik Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi tamanna pillugu maleruaqqusat tunngavigalugit nipangiussisussaataaannimmata, taakku nipangiussisussaataaannissamik pisussaaffilerneqassapput. Taamaattumik inatsisissatut siunnersuummi aalajangersagaq ilanngunneqarpoq inuit atornerluisunut pingaaruteqartut nipangiussisussaataaannissaat paasissutissanut tunngatillugu, tassa inuttut atornerluisunut pingaaruteqartut suliaqarnerminut atatillugu ilisimalersimasatik pillugit. Inuk nipangiussisussaataanermik pisussaaffilerneqarpat pinerluttulerinermi inatsimmi § 50 taamatut atuutilissaaq, tak. Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 27, imm. 4, matuma ataaniittoq takuuk.

Pinerluttulerinermi inatsimmi § 50-imi aalajangersagaq matumani issuarneqarpoq:

“Atorfimmi paasisanik nipangiussisussaananermik unioqqutitsisutut eqqartuunneqassaaq kinaluunniit pisortani kiffartuummik imaluunniit suliamik suliaqarluni suliaqarsimallunuunniit paasisanik isertuutassanik tamatumunnga atatillugu ilisimalersimasaminik taamaaliortussaananani allanut ingerlatitseqqiisoq imaluunniit atornerluisoq.” aamma § 51 taamatutaaq issuarneqarpoq: *“Aalajangersagaq § 50-imiittoq assinganik atuutissaaq kimulluunniit suliassanik, pisortat isumaqatigiissuteqarfigalugit suliarineqartunik, suliaqartumut imaluunniit sulisimasumut. Tamannarpiaq atuuppoq kimulluunniit oqarasuaatitigut attaveqaatinik imaluunniit oqarasuaatitigut kiffartuussinernik, pisortanit akuerisanik, tuniniaasartumi sulisumut imaluunniit sulisimasumut.”*

Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 27, matumani pinerluttulerinermi inatsimmi § 50-imi aalajangersakkanut innersuussivoq.

Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsit assersuuteqarpoq, paasissutissat suut nipangiussisussaannermit ilaatinneqartunut tunngatillugu. Paasissutissat inunnut atornerluinermik ajornartorsiuteqartunut imaluunniit inuttut atugarisanut allanut tunngasut, inuup atornerluisumut pingaaruteqartup suliiani inuttut atornerluisumut pingaaruteqartutut aqqutigalugu pissarsiarisai nipangiussisussaataannermit ilaapput. Nipangiussisussaataaneq imatut paasineqassaaq paasissutissat nipangiussisussaataannermit ilaasut allanut ingerlatseqqissallugit inatsisinik unioqquitsineruvoq. Inuup, atornerluinermik ajornartorsiuteqarnini pissutigalugu inummut atornerluisumut pingaaruteqartumut saaffiginnittup, tatigisinnaasariaqarpaa paasissutissat tamakku ingerlateqqinneqannginnissaat. Taamaattumik inuit atornerluisumut pingaaruteqartut paasissutissat nipangiussisussaataannermit ilaasut ingerlateqqissanngilaat suleqatiminnulluunniit imaluunniit pisortaminnut.

Taamaattorli paasissutissat nipangiussisussaataannermit ilaasut ingerlateqqinneqarsinnaapput, inuk nammineeeluni tamatumunnga akuersissuseqarpat. Maleruaqqusat tamakku pissutsinik maleruagassaliortut, tassa ingerlatitseqqinneq pissappat akuersissuteqarsimaneq avaqqullugu, pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 28-imi aamma inuk pillugu paasissutissanut inatsimmi §§ 7-imi aamma 8-mi. Tamatumani pineqartut ilagisinnaavaat soqutigisat nalilersornerisigut, tamanna naatumik imatut nassuiaaserneqarsinnaavoq ingerlatitseqqinneq periarfissaavoq, inuinnartut imaluunniit pisortaqaarfittut soqutigisat inummut pineqartumut paasissutissat pillugu mianerinninnissamut erseqqilluinnartumik annertunerujussuuppata. Tamatuma saniatigut inatsisit tunngavigalugit ingerlatitseqqiinissamut pisussaaffeqartoqarpoq, soorlu assersuutigalugu meeqqat inuusuttullu pillugit inatsimmi nalunaaruteqarnissamut pisussaataannermit maleruaqqusat. Kisianni tamanna atorneqartariaqanngilaq inuk isumaginninnermi oqartussaasunut nammineq saaffiginninnissaanut periarfissaqarteqqaarnagu. Pingaarnertut maleruaqqusatut atuuppoq ingerlatsitseqqinneq pisariaqanngilaq tamannalu pissappat, taava atornerluisup akuersissuteqareerneratigut pissaaq.

Imm. 5-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq inuit atornerluisunut pingaaruteqartut ilinniartitaanermik ingerlatsisimanissaat Allorfimmit neqeroorutigineqartumit. Ilinniartitaanerup taassuma assigaa maannakkut atuuttumik immikkoortoq (modul) 1 aamma 2 sundhedsstyrelsip imigassanik ajornartorsiuteqartunik katsorsaasartutut ilinniartitaaneq ingerlataa, atornerluinernut sammisanut allanut aamma maani nunami pissutsinut immikkut ittunut naleqqussagaq. Allorfik akisussaassuseqarpoq ilinniartitaanerup ingerlaavartumik nutarterneqartarnissaanut aamma maani nunami pissutsinut naleqqussarneqarnissaanut.

Kapitali 4

Innersuussinermut maleruaqqusat aamma susassaqrfiit akimorlugit suleqatiginneq Katsorsartinnissamut toqqaanermi suleriaatsit

§ 17

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami pineqarput sumut qinnuteqartoqassanersoq. Katsorsartinnissamut qinnuteqaat najukkami atorneerluinermut qitiusoqarfimmut tunniunneqassaaq pineqartup kommunitut angerlarsimaffigisaani. Taanna amerlanerpaanut tassaassaaq kommuni pineqartup inuit allattorsimaffianni nalunaarsorneqarfigisaa aamma aalajangersimasumik najugaqarfigisaa. Ataasiakkaat aalajangersimasumik najugaqarfeqanngitsuusinnaapput. Inunnut taakkununga tunngatillugu qinnuteqaat kommunimut uninngaffigisaannut ingerlatinneqassaaq. Kommunimut uninngaffigisamut tunngatillugu illuatungaani kommunimut angerlarsimaffigisamut tunngatillugu innersuussutigineqarpoq § 2, imm. 2.

Inuit kommunit aggornerisa iluanni najugaqanngitsut qinnuteqaatertik Allorfimmut nassiutissavaat.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Allorfik tassaasoq aalajangersaasusaaq, tassa pineqartup katsorsartinnissamut neqeroorfigineqarsinnaaneranut aalajangerneqartunut tunngatillugu. Taamaattorli nalinginnaasuusaaq najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfinni sulisui, Allorfik sinnerlugu aamma malittarisassat Allorfimmit suliarineqarsimasut tunngavigalugit, aalajangiisuusut. Atorneerluinermut katsorsartinnissamut itigartitsinermi itigartitsinermut pissutaasoq tunngavilersorneqassaaq. Itigartitsineq tunngavilersuutigisarlu oqaatigineqaannarsinnaavoq, kisianni atorneerluinermut katsorsartinnissamut qinnuteqaateqartup tamanna kissaatigippagu taava tunngavilersuut allaganngorlugu suliarineqassaaq, tak. tamatumunnga tunngatillugu pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu maleruaqqusat. Tamatuma saniatigut suliareqqitassanngortitsinissamut periarfissaqarnera ilitersuutigineqassaaq.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami ilanngunneqarput aalajangiinissamut tunngavissat pingasut, tassa katsortittoqassanersoq aalajangissagaanni aamma katsorsartinnissamut neqeroorummik toqqaanissamut:

1) Siullertut pingaarnertullu neqeroorummut apeqqutaassaaq inuup pisariaqartitsinera. Soorlu § 1, imm. 2-mi taaneqartoq atorneerluineq imaluunniit atorneerluinermik pinngitsuuisinnaajunnaarneq pineqassaaq inuk eqqarsaatigineqassappat. Neqeroorummut aammattaaq apeqqutaassapput isumalluutit atorneqarsinnaasut, tassaasinnaasut aningaasatigut isumalluutit taamatullu katsorsaaniissamik neqeroorutit pilersinneqareersut. Tassa innuttaasup

neqeroorummik tunineqarnissaanut ilaatigut apeqqutaassapput katsorsartinnissamut pisariaqartitsineq, isumalluutit aamma piffissami tassanerpiaq katsorsaannissamut periarfissat.

2) Katsorsaannermi iliuuseq, soorlu peqqissuseq pillugu katsorsartinnertut allatulli, aaqqissuusaaavoq “stepped care model” (killiffilersukkamik), tassa tamatigut annikinnerpaamik akuliuffiusumik sunniteqarluartussatulli naatsorsuutigineqartumik katsorsaasoqartarpoq.

3) Toqqaanissamut tunngavissat pingajuat tassaavoq katsorsartinnissamut neqeroorut innuttaasup angerlarsimaffianut qaninnerpaaq tunniunneqassasoq. Anguniarneqarpoq katsorsartinnissamut neqeroorut tunniunneqartussaq pineqartup najugaqarfianiissasoq, kisianni tamanna tamatigut periarfissaasinnaangilaq. Katsorsartinneq najukkami ingerlanneqarpat ajornannginnerusarpoq soorlu assersuutigalugu ilaqutariinnik katsorsaaneq aamma ingerlanneqarnerani iliuusissat allat aallartissallugit. Tamatuma saniatigut susassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinneq ajornannginnerulissaaq taamatutaaq atonerluisup inuuniarneranut tunngatillugu piareersarneq ajornannginnerulissalluni, atonerluisuujunnaarluni inuuniarnermut aamma katsorsartereernerup kingornatigut iliuusissanut ajornannginnerusumik ingerlaqqinnissaq,

Imm. 4-mut

Aalajangersagaq Naalackersuisut piginnaatitsivoq katsorsartinnissamut neqeroorutiniq tunniussisarnermi tunngavissanik sukumiinerusunik aalajangersaanissaannut.

§ 18

Imm. 1-imut

Inatsisissatut siunnersuummi ersersinneqarpoq siullermik innuttaasut ataasiakkat pisariaqartitaat aamma piumasaqaataat immikkut nalilersorneqassasut. Aalajangersakkami nangillugu ilanngunneqarpoq katsorsartinnissamut neqeroorut pineqartoq suleqatigalugu ingerlanneqassasoq. Inuup katsorsartinnissamik kissaateqarnera aamma katsorsartinnissaminut kajumissuseqarnera, katsorsartinnerup pitsaasumik inerneqarnissaanut qitiusutut isigineqarpoq. Katsorsaannermi taamatutaaq inuit ataasiakkaat eqqarsarsinnaanermut, nalilersuisinnaanermut, takorluuisinnaanermut aamma ilikkagaqarsinnaanermut piginnaasai aallaavigineqassapput. Tamatumani ilanngunneqarput kajumissuseqalernissamut nassaarniarneq, tarnip pisussai atorlugit oqaloqatigiinneq inooqataanermullu sungiusarneq. Allorfik tassaavoq akisussaaffeqartuusooq inuit ataasiakkaat pissuserisaat tunngavigalugu naliliinerup inuup pineqartup pisariaqartitai aamma piumasaqaatai tunngavigalugit ingerlanneqarnissaanut.

Imm. 2-mut

Inuup ataatsimoortumik qanoq inissisimanera pillugu paasiniaaneq siullerpaatut inuk pineqartoq oqaloqatigalugu ingerlanneqassaaq. Taamatutaaq paasiniaaneq ingerlanneqarsinnaavoq inuk pineqartoq pillugu ilisimasanik allanik pissarsiniarnikkut.

Paasiniaanermi paasissutissat pissarsiarineqartut Atornerluinermik Nuna Tamakkerlugu Nalunaarsuiffimmut ilanngunneqassapput. Suliaq taanna atornerluinermi inunnik pingaaruteqartunik ingerlanneqarsinnaavoq, kisianni nalinginnaasumik najukkami atornerluinermut qitiusoqarfinni sulisunit ingerlanneqartassaaq. Aammattaaq matumani Allorfik tassaavoq inuup qanoq inissisimaneranut akisussaaffeqartuusoq.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami oqaatigineqarpoq paasiniaanerup takutippagu katsorsartinneq sioqqullugu iliuseqartoqarnissaa, taava kommunimi iliuousissat pillugit pilersaarummik suliaqartoqassaaq katsorsartinnerup kissaatigineqartut tunngavigalugit sunniuteqarnissaanut piunasaqaataasunik. Katsorsartinneq sioqqullugu iliuseqarnissaaq pisariaqarsinnaavoq, inuk inuttut atugarisamigut allanik ajornartorsiuteqarpat ima artornartigisunik, atornerluinermik katsorsartinneq sunniuteqarsinnaanani. Pineqarsinnaapput aammattaaq ilaqutariittut ajornartorsiutit imaluunniit ajornartorsiutit ineqarnermut tunngasut, tamakkulu akornutaasinnaapput katsorsartinnerup iluatsilluartumik kinguneqarnissaanut. Tassani susassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinneq pingaaruteqartorujussuannngoreerpoq, tassa nalinginnaasumik oqartussaassuseqarfiit assigiinngitsut akornanni iliuseqartariaqarneq pisariaqalersinnaammat.

Imm. 4-mut

Aalajangersagaq imm. 3-tut ippoq peqqinnissaqarfimmi oqartussaasunut attuumassuteqartoq, taamaattumillu tassani peqarpoq katsorsartinnissaaq sioqqullugu sammisami tassani iliuseqarnissaaq.

Imm. 5-imut

Aalajangersakkami oqaatigineqarpoq katsorsartinnissaaq sioqqullugu iliuousissat sapinngisamik aallartinneqassasut katsorsartinnerup aallartinneqannginnerani. Oqaatsimi *sapinngisamik* oqariartuutigineqarpoq katsorsartinneq aallartinneqarsinnaasoq katsorsartinnissaaq sioqqullugu iliuseqarnermut peqatigitillugu, tamanna siunertaqarluarnerusutut ippat.

Imm. 6-imut

Katsorsartinnerup aallartinnessaali sioqqullugu katsorsartinnerup kingornatigut pilersaarut suliarineqariissaaq. Tamanna katsorsartinnerup aallartinneqarnissaanut piunasaqaataavoq. Taamaalilluni katsorsartinnerup kingornatigut pilersaarut innersuussinermik ingerlatsinerup ilagivaa. Siunertaqarluartumik katsorsartinnerup kingornatigut iliuseqarnerup saniatigut ajornartorsiutinik aaqqiiniarneq isumaqartorujussuavoq atornerluisunut tamanut attuumassuteqartoq, kisianni ingammik atornerluisunut inuuniarnermikkut atugarisamikkut artorsateqartunut imaluunniit allatut artorsateqartunut. Katsorsaanerup sunniuteqarnerata sapinngisamik pitsaanerpaamik attatiinnarnissaa qulakkeerniarlugu inatsimmi aalajangersagaq ilanngunneqarpoq, katsorsaanerup aallartinneqarnera sioqqullugu katsorsartinnerup kingornatigut pilersaarummik piareersimasoqassasoq.

Katsorsartinnerup kingornatigut pilersaarut tassaavoq pilersaarut katsorsartinnerup naammassineqarnerata kingornatigut aallartinneqartussa. Imaassinnaavoq inuk AA-ni ataatsimiittarnernut imaluunniit iliuusissanut allanut peqataasassasoq, inummut atonerluinerminut uteqqinnginnissaanut ikiuutaasussat. Katsorsartinnerup kingornatigut pilersaarummut aammattaaq ilaasinnaapput ineqarnermut tunngatillugu allanngortitsinissamut pilersaarutit, ilaqutariinnermut tunngatillugu allanngortitsinerit, sulinnermut tunngasut assigisaalu. Qulakkeerniarlugu atonerluisup ataatsimut inissisimaneranut pissutsit suleqatigiissutigineqarnissaat, taava kommunit, peqqinnissaqarfimmi oqartussaasut aamma Allorfiup akornanni suleqatigiinnermut isumaqatigiissutit suliarineqassapput, tak. § 19.

Susassaqarfiit akimorlugit iliuuseqarneq

§ 19

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami oqaatigineqarpoq susassaqarfiit akimorlugit iliuuseqarnerup pisariaqassusia. Taamaattumik pisussaaffiliisumik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit suliarineqassapput, tassani erseqqissarneqassapput akisussaassuseqarfiit agguartaarnerat taakkulu innuttaasumut iluaqutaassapput. Aalajangersagaq, innuttaasup sapinngisamik pitsaanerpaamik katsorsartinneqarnissaa qulakkeerniarlugu, suleqatigiinnissamik piumasqaateqarnermut takussutissaavoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq kommunit oqartussaasuisa aamma Allorfiup akornanni suleqatigiinnermut isumaqatigiissutinik atsiortoqassasoq. Ataatsimoorluni anguniagaq sulissutigissagaanni anguniagassat aamma anguniakkamut killiffinnut uuttuutissat allaganngortinneqassapput. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutip taassuma qulakkiissavaa suleqatigiinnerup eqaatsumik aamma sapinngisamik ajornaatsumik ingerlanissaa. Tamatumunnga ilutigitillugit ilanngunneqassapput periarfissat pitsaanerpaat innuttaasut ataasiakkaat ataqatigiittumik katsorsartinnermik aamma katsorsartinnerup kingornatigut ingerlatsinissaannut siunissami atonerluisunik katsorsaasarnermik pilersaarut aalaavigalugu.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq peqqinnissaqarfimmi oqartussaasut aamma Allorfiup akornanni suleqatigiinnermut isumaqatigiissummik atsiortoqassasoq. Tassani imm. 2-mi taaneqartut assingi atuupput. Maannakkut peqqinnissaqarfimmut tunngasut aqqissuussaana malillugu tamatumunnga tunngatillugu Nunap Immikkoortuini Aqutsisut peqqinnissaqarfimmi oqartussaasutut isigineqassapput.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq ukiut affakkaarlugit kommunit oqartussaasui taamatullu aamma peqqinnissaqarfimmi oqartussaasut nunap immikkortuani aqutsisuniittut ataatsimeeqatigineqartassasut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit pillugit.

Aalajangersakkami qulakkeerneqassaaq anguniakkatut aalajangersarneqarsimasut malitseqartinneqarnissaat tamatumunnga ilanngullugit immaqa iliuusissanik piviusunik allanngortitsinerit, anguniakkutut aalajangersakkanik angusinissamut iluaqutaasussanik.

§ 20

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq susassaqarfiit akimorlugit aamma suliassaqarfiit akimorlugit najukkami atorneerluinermut qitiusoqarfinni, kommunip aamma najukkami peqqinnissaqarfiup akornanni suleqatigiinnermik pilersitsisoqassasoq. Suleqatigiinneq atorneqarsinnaavoq pitsaaliuinerlut aamma katsorsaanissamut periarfissat pillugit ataatsimut isiginnilluni oqallinnernut, kiisalu immersueqatigiinnissamut atorneqarsinnaallutik nammineq sulianut tunngatillugu pitsannguutaasinnaasunik. Suleqatigiinneq periarfissiissaaq suliamut tunngatillugu isiginneriaatsinik arlaqarnerusunik peqalernissamut inunnik ataasiakkaanik nalilersuinerlut tunngatillugu.

Aalajangersakkami qulakkeerneqassaaq kommunit ataasiakkaat, najukkami peqqinnissaqarfiup aamma najukkami atorneerluinermut qitiusoqarfinni suleqatigiinnerat. Inuit ataasiakkaat pillugit suleqatigiinnermi pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi aamma inuk pillugu paasissutissanut inatsimmi paasissutissat isertuussasat pillugit ingerlatitseqqinnissamut maleruaqqusat isiginiarneqassapput. Aalajangersakkat malillugit paasissutissat isertuussasat ingerlateqqinneqannginnissaat pingaarnertut maleruaqqusaavoq. Taamaattorli ingerlatitseqqinnissaq ajornanngilaq pineqartoq ingerlatitseqqittoqarsinnaanernut akuersisimappat. Aalajangersakkat taakku pillugit itisilerneqarnissaannut innussuussutigineqarput suleqatigiinnermi pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi §§ 28-33 aamma inuk pillugu paasissutissanut inatsimmi §§ 5-8.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami oqaatigineqarpoq oqartussaasut allat imaluunniit namminersortutut ingerlatsisut susassaqarfiit akimorlugit ataatsimiinnerni peqataatinneqarsinnaapput, taakku inummik assigiinngitsumik isiginnilersinnaanermut pingaaruteqartuusinnaappata. Siunertarisaq tassaavoq inuup pisariaqartitaanik tamakkiisumik paasinninnissaq aamma isiginnilernissaq. Inatsisissatut siunnersuummi taaneqarpoq suleqatigiinnermut taamattaq peqataasinnaasut pinerluttunik isumaginnittoqarfik aamma politiit ,taakku suleqatigiinnermi peqatigissallugit nalinginnaasuusinnaapput, kisianni aammattaq allat tulluartutut isigineqarsinnaallutik. Immaqa siornatigut sulisitsisorisimasat imaluunniit maannakkut

sulisitsisorisat paasissutissanik pitsaasunik tunniussisinnaapput. Immaqa ilaqutaq imaluunniit ikinngut.

Inuk nammineerluni susassa qarfiit akimorlugit ataatsimiinnermut peqataassanersoq najukkami atorneerluinnermut qitiusoqarfimmit aalajangerneqartassaaq. Eqqarsaatigineqarsinnaavoq suliat ilaanni isuma pitsaasuusinnaasoq aalajangiinnermut atatillugu ilaqutariinnik isumasioqatigiisitsineq isumassarsiorfigissallugu. Ilaqutariinnik isumasioqatigiisitsineq pingaarnersiorlugu tassaavoq ilaqutariit aamma attaveqarfisartakkat allat peqataatinneqarnerat katsorsartinnissamik neqerooruteqarnerup aallartinnissaanut aalajangernermi.

Maannakkut susassa qarfiit akimorlugit kommunini ataatsimiititaliat pioreerput, ilaatigut suliat susassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnermut ataatsimiititaliaq aamma ilaatigut pitsaaliuinnermut ataatsimiititaliaq. Inatsissatut siunnersuummi piumasqaatigineqanngilaq ataatsimiititaliamik suli allamik pilersitsisoqarnissaa ileqqoreqqusaligassamik assigisaannillu, kisianni aalajangersakkami piumasqaataavoq suleqatigiinnermik pilersitsisoqassasoq. Ataatsimiititaliat allat ilaasa aqqissuunneqarnerat atorneqarsinnaalluassaaq.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq najukkami atorneerluinnermut qitiusoqarfinni tassaasut susassa qarfiit apeqqutaatinnagit suleqatigiinnik ataatsimiigiaqqusinissamut akisussaasuusut.

§ 21

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq Naalackersuisunut piginnaatitsivoq innersuussisarnermut maleruaqqusanik aamma susassa qarfiit akimorlugit iliuuseqarnermut sukumiinerusumik maleruaqqusaliornissaannik, tamatumunnga ilanngullugit suleqatigiinnermut isumaqatigiissutit pillugit maleruaqqusat sukumiinerusut.

Kapitali 5

Nuna Tamakkerlugu Atorneerluinnermik Nalunaarsuiffik

§ 22

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Naalackersuisut atorneerluinnermik nuna tamakkerlugu nalunaarsuiffimmik pilersitsissasut. Nuna Tamakkerlugu Atorneerluinnermik Nalunaarsuiffimmik pilersitsiartorneq atortussaavoq pingaaruteqartoq siunissami katsorsaarnermut piffissap ingerlanerani angusat takusinnaanissaannut katsorsartinnermut neqeroorutit suuneranut naleqqiussilluni aamma atorneerluinerup qanoq annertutigisimaneranut tunngatillugu. Naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit amigaataanerisa

ajornartippaa atornerluinermut tunngatillugu katsorsaanerit qanoq kinguneqarsimanerannik ilisimasaqarnissaq. Siunissami katsorsaanerup ineriartortinneqarnissaanut pisariaqarpoq atortunik katersuineq, taamaalilluni atornerluisut qanoq amerlatiginerat takuneqarsinnaaniassammat, tassa katsorsarneqartut, atornerluinerit suuneri, qanoq annertutigineri, kiisalu atornerluinerup, nappaateqarnerup aamma inuttut atugarisat imminnut ataqatigiinnerat aammattaaq katsorsaanerup sunniuteqarnera. Taamaattumik katsorsaanerup naammassinerata kingornatigut pisariaqarpoq nalunaaruteqartarnissaq..

Imm. 2-mut

Aalajangersagaq Naalackersuisunut piginnaatitsivoq nalunaaruteqartarneq aamma nalunaaruteqartarnermut atortut pillugit sukumiinerusumik maleruaqqusaliornissaannik. Inatsisissatut siunnersuutip akuersissutigineqarneratigut akisussaaffik Allorfimmiissaaq. Piginnaatitsissutikkut tamatumuuna maleruaqqusat nalunaarummi suliarineqarsinnaapput, tamanna pisariaqartutut isigineqarpat.

§ 23

Imm. 1-imut

Atornerluinermik katsorsartinnerup ingerlanera tamakkerlugu Atornerluinermik Nuna Tamakkerlugu Nalunaarsuiffimmi uppersaasersorneqartussaavoq. Taamaattumik katsorsaanermik ingerlatsisartut tamarmik tassunga nalunaarsuisassapput. Piumasaqaataavoq atornerluinermik nalunaarsuiffimmut nalunaaruteqartarnissaq. Piumasaqaat atornerluisunik katsorsaanermik suliaqartunut tamanut atuuppoq. Tassa imaappoq katsorsaaneq pisortanit ingerlanneqartoq aamma namminersortunik kiisalu katsorsaavinnik. Taamaattumik tamanna aammattaaq atuuppoq katsorsaasartunut Allorfiup avataani katsorsaanermik suliaqartartunut. Katsorsaanerup aallartinnerani nalunaaruteqartoqartassaaq aamma katsorsaanerup ingerlanneqarnerata naammassinerani.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq katsorsaanerup naammassineqarnerpat qaammatit 6-it qaangiuppata Nuna Tamakkerlugu Nalunaarsuiffimmut katsorsaanerup sunniutai pillugu nalunaaruteqartoqartassasoq. Tamatumani aammattaaq pineqarput kikkut tamarmik atornerluinermik katsorsaanermik ingerlataqartartut.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq piumasaqaat tassaasoq kommunit katsorsartinnerup naammassinerata kingorna qaammatit 3-t aamma 12-t qaangiunnerini katsorsaanerup sunniuteqarneranik nalunaaruteqartassasut. Kommunit nalunaarutaanni ilanngunneqassapput inuit kommunimi pineqartumik katsorsartinnissaminnut innersuunneqarsimasut. Inuk kommuni qimallugu nuussimappat, taava kommunit nuunnermi qimatap kommunimut nuuffigisaanut paasissutissat ingerlateqqissavai, tamatuma kingorna nalunaarsuineq tassangaanniit ingerlanneqassaaq. Paasissutissat Atornerluinermik Nuna

Tamakkerlugu Nalunaarsuiffimmiittut nipangiussisussaataitanermik illersugaapput taamaallaallu kisitsisinik naatsorsueqqissaarnermi atornerqartussaallutik, tamatumalu kingunerisaanik atornerluineq pillugu ineriartortitsinermit.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, Allorfik tassaassasoq nalunaarsuinerup qanoq ingerlanneqarnissaanut tunngatillugu maleruagassanik suliarinnittussaasoq. Maleruagassat taakku inuk pillugu paasisutissanut inatsimmi maleruagassat naapertorlugit suliarineqassapput.

Kapitali 6

Najukkami atornerluinermit qitiusoqarfinni sulisunik ilinniartitsineq

§ 24

Imm. 1-imut

Sulisunik ilinniartitsineq atornerluinermit katsorsaaneermi sammisami immikkoortuummat pingaaruteqartoq inatsisissatut siunnersuummi piunasaqaatigineqarpoq, inuit najukkani atornerluinermit qitiusoqarfinni atornerluisunik katsorsaaneermut sulisut ilinniartinneqarnissaat. Piunasaqaataavoq bacheloritut ilinniagaqarsimanissaq ilinniartitaanerup tulluurtup iluani. Taakku tassaasinaapput perorsaasutut, isumaginninnermi siunnersortitut, ilinniartitsisutut, peqqissaasutut, tarnip pissusaanik ilisimasalittut ilinniagaqareersimaneq imaluunniit ilinniartitaanerit assingusut, tassani inunnik sullissinermit misilittagaqarluni.

Imm. 2-mut

Inummik bacheloritut ilinniarsimasunik atorfinitsitsinnissaq periarfissaqanngippat, taava pikkorissusillit allat bacheloritut ilinniarsimanngitsut atorfinitsinneqarsinnaapput, taakku piginnaasaat tamatumunnga naleqquppata. Matumani eqqarsaatigineqarpoq inuit siunnersuisutut assistentitut, inunnik sullissinermit siunnersuisutut ilinniarsimasut, peqqissutsimut assistentit ilinniartitaanerit assingusuni ilinniarsimasut.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkap aalajangersarpaa kikkut tamarmik katsorsaaneermik suliaqartut, atornerluisunik katsorsaasutut ilinniakkamik ingerlatsisimasuussasut. Allorfik tassaavoq ilinniartitaaneermik taassuminnga neqerooruteqartuusoq. Tamatigut periarfissaanaviangilaq inunnik katsorsaasutut ilinniarnermik naammassinnissimasunik atorfinitsitsisoqarsinnaanera. Taamaattumik ilinniarneq atorfinitsinneqarnerup kingornatigut ingerlanneqarsinnaavoq. Taaneqarsinnaapput aammattaaq ilinniartitaanerit allat taakku qaffasissusiat atornerluisunik katsorsaasutut ilinniartitaaneermi qaffasissuseqarpata imaluunniit qaffasinneruppata. Allorfiup ilinniartitaanerit allat akuersissutigisinaavai.

Kapitali 7

Nakkutilliineq, maalaaruteqarnej, aningaasalersuineq aamma atortuulersitsinermut aalajangersakkat

Nakkutilliineq

§ 25

Imm. 1-imut

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik najukkani atorneerluinermut qitiusoqarfinni atorfilinnit peqqissutsimut tunngasunik ilinniarsimasunik ingerlanneqartunik aamma inunnit allanit peqqissutsimut tunngasunik ilinniarsimasunik katsorsaarnermik suliaqartunik nakkutilliisuvoq, qanorluunniit namminersortuni imaluunniit pisortanit tamanna ingerlanneqarpat. Inatsimmi tamatumunnga tunngasumi allassimavoq, peqqinnissamik ilinniarsimasut peqqinnissaqarfimmi suliaqarnerat aammattaaq peqqinnissaqarfiup avataani namminersortunilu suliaqarnerat Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup suliaqarfiinut ilaasut. Nakkutilliinermi pineqarput suliaqarnej immikkut inatsisitigut peqqinnissaqarfimmi sulisussatut akuerisaasunit ingerlanneqartoq aamma peqqinnissamik suliaqarnej peqqinnissamut ilinniarsimasunit sulisunit allanit, akuersissuteqanngitsunit, ingerlanneqartoq.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut ingerlatseqqinneqarsinnaasunut assersuutitut taaneqarsinnaaspput imigassamik kingunerlutitsinermik katsorsaaneqarnermut nakorsaattortinneqarlunilu passinneqarnermut tunngatillugu maalaarutit Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit Danmarkimi Patientombudimut ingerlatseqqinneqartartut.

Matumani aammattaaq eqqumaffigineqassaaq atorneerluisunik katsorsaaneermi nakorsaasersuineq taamaallaat peqqissutsimut suliaqarnissamik ilinniarsimasunik suliarineqarsinnaammat piviusumik nalilersuereernej tunngavigalugu. Taamaattumik 'nalinginnaasumik' katsorsaaneq ingerlanneqarsinnaanngilaq atorneerluisumik nalilersueqqaartoqartinnagu. Tamatumunnga ataatillugu erseqqissaatigineqassaaq peqqissutsimik suliaqarnissamut ilinniarsimasunik atorfinitsitsinissaq pisariaqartussaasasoq atorneerluisunik nalilersuisinnaanermut tunngatillugu, soorlu taakku imerajunnerup kinguneranik takorruuippata imaluunniit kingunerlutitsippata.

Nakkutilliinerup Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup peqqinnissakkut sulineq tunngavigalugu ingerlatarisaata saniatigut, Allorfik aammattaaq nakkutilliinissamut pisussaaffeqarpoq. Tamanna § 14, nr. 3-mi aamma nr. 8-mi ersersinneqarpoq. § 14, nr. 3-mi ersersinneqarpoq Allorfiup atorneerluinermik iliuuseqarnej nakkutilliisuuffigissagaa. Nakkutilliineq assersuutigalugu tassaasinnaavoq atorneerluinermut iliuuserisanik assigiinngitsunik nakkutilliineq pitsaassutsimik misissuinerup assingusumik. § 14, nr. 8-mi ersersinneqarpoq tassa Allorfimmit qulakkeerneqassasoq katsorsaaneermut neqeroorutigineqartut assigiinngitsut Allorfimmit killiussatut aalajangersakkat tunngavigalugit ingerlanneqartussaasut.

Maalaaruteqarnissamut periarfissat

§ 26

Imm. 1-imut

Ingerlatsinermut piviusunut tunngasunut maalaarutit (sullissineq pillugu maalaarutit) allaganngorlugit Allorfimmut ingerlatinneqassapput. Ingerlatsinermut piviusunut tunngasunik suliaqarneq assersuutigalugu tassaasinnaavoq katsorsartinnissap aallartinnissaata tungaanut sivisuumik utaqqisimaneq, eqqunngitsumik siunnersorneqarneq aamma ilitsersorneqarneq pissutigalugit pineqartup tusaaneqanngitsutut misigineranut imaluunniit pissutsit tamatumunnga assingusut. Neqeroorfigineqaraanni katsorsartinnissamik nammineq kissaatigisamit allannerusumik, taava aammattaaq tamanna ingerlatsinermut piviusumut tunngavoq. Tassa imaappoq atornerluinermut katsorsartinnissamut itigartinneqarneq aalajangiineruvoq, tamatuma akerlianik katsorsartinnissamik qanoq ittumik neqeroorfigineqarneq tassaavoq ingerlatsinermut piviusumut tunngasoq.

Imm. 2-mut

Tunngaviusumik aalajangiinerit imm. 1 tunngavigalugu aalajangiiffigineqartut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmut ingerlateqqinneqarsinnaapput. Peqqissutsimut naalakkersuisoqarfik tassaavoq naammineeurluni aalajangiisusaaq aalajangersaasimanerup tamanut tunngasuunerata naammaginartuneranut, tamanna naalakkersuisoqarfimmi suliarineqartussangussalluni.

§ 27

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq katsorsartinnissamut itigartinneqarnermut maalaarut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut maalaarutigineqarsinnaasoq. Maalaaruteqarnissamut piffissarititaasoq innuttaasup aalajangiinermik tiguseraniit sapaatit akunnerinik sisamanik sivisussuseqarpoq.

Imm. 2-mut

Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmit aalajangersarneqartoq inaarutaasumik aalajangiineruvoq taamaattumillu allaffissornikkut oqartussaasumut allamut suliaassanngortillugu ingerlateqqinneqarsinnaanani.

Aningaasaliineq

§ 28

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Allorfimmik pilersitsinermut, ingerlatsinermut aammalu najukkani atornerluinermut qitiusoqarfiit pilersinneqarnerannut

ingerlanneqarnerannullu aningaasartuutit Namminersorlutik Oqartussanit aningaasartuutigineqassasut. Tassunga ilanngullugittaaq aningaasartuutit siulersuisunik pilersitsinermut atatillugu aamma siulersuisuni siulittaasup ukiumoortumik akissarsiaqartinneqarneranut siulersuisunilu ilaasortat angalanermut ineqarnermullu aningaasartuutaat.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq atornerluinermut katsorsartinnivimmut aningaasartuutit Namminersorlutik Oqartussanit aningaasartuutigineqassasut. Tassani pineqarput innuttaasunik katsorsaanerit Allorfimmit katsorsartinnissamut innersuunneqarsimasunik. Kisianni aalajangersakkami ilaatinneqanngillat katsorsartinnerit allat Allorfiup susassaqarfiisa avataani ingerlanneqartut. Soorlu §29-mi taaneqartoq innuttaasumut eqqartuunneqarsimasumut katsorsartinnermut aningaasartuutit Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutigissanngilaat, peqartup katsorsartinnini eqqartuunneqarsimanerminik ingerlatsinermi nalaani aallartippagu.

Imm. 3-mut

Aammattaaq angalanermut aamma ineqarnermut aningaasartuutit, inunnut nuna tamakkerlugu ulluunerani neqeroorutigineqartunut katsorsartinnissamut Allorfimmit innersuunneqarsimasunut, Namminersorlutik Oqartussanit aningaasartuutigineqassapput. Maannakkumut tamakku nalinginnaasumik tassaapput Nuummut angalanermut aamma ineqarnermut aningaasartuutit.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq katsorsaanerimik suliaqartut illoqarfinni najukkami Allorfimmik peqanngitsunut angalagaangata Namminersorlutik Oqartussanit tamatumunnga tunngasut aningaasartuutigineqassasut. Tassani pineqarput katsorsaaneq, angalaneq aamma ineqarneq. Aalajangersagaq atuuppoq katsorsaanerimut Allorfimmik isumaqatigiissuteqarneq naapertorlugu aallartinneqartumut.

Imm. 5-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq angalanermut aamma ineqarnermut aningaasartuutit, innuttaasunut nammineq kommunerisami najukkami atornerluinermut qitiusoqarfimmut angalasariaqartunut aningaasartuutit, kommunimit akilerneqartassasut.

Imm. 6-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq katsorsartinnissaq sioqqullugu immaqa iliuserisassatut aallartittariaqartunut aningaasartuutit kommunit oqartussaasunit imaluunniit peqqissutsimut oqartussaasoqarfimmit aningaasartuutigineqassasut, apeqqutaatillugu pisariaqartitsinerup qanoq ittuunera.

Imm. 7-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq aningaasartuutit katsorsartereernermit pilersaarummut attuumassuteqartut kommunimit aningaasartuutigineqassasut. Katsorsartereernerup kingornatigut pilersaarut assigiinngitsorpassuarnik imaqarsinnaavoq aamma aningaasartuutit nalinginnaasut tassaasinnaapput kommunip nammineq aningaaartuutigisassareegalui. Katsorsartereernermit pilersaarut soorlu assersuutigalugu siornatigut atornerluisimasup peqqissaqqinneranik imaqarpat, aningaasartuutaasup ilaa taamaattoq (Namminersorlutik Oqartussanit 50 % utertinneqartussaq) kommunimut aningaasartuutaassaaq. Imminnut tapersersoqatigiinnik pilersitsisoqarnermut imaluunniit attaveqatigiinnissamut allanik periarfissanik aammattaaq tamakku katsorsartereernermit pilersaarutaasinnaapput, taamatullu neqerooruteqarneq innuttaasut allat aammattaaq atorsinnaassavaat.

Imm. 8-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq katsorsartinnereernermi iliuuserineqartut katsorsartinnissamut neqeroorummut toqqaannartumik attuumassuteqartut, Namminersorlutik Oqartussanit aningaasartuutigineqassasut. Soorlu assersuutigalugu innuttaasooq katsorsartereernermini piffissami sivikitsumi nangillugu katsorsartilluni oqaloqateqartassappat.

§ 29

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami periarfissiissutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik katsorsartinnissamut neqeroorummik pisinnaasooq, taakku kissaatigunikkum isertitsivimmiittumik eqqartuunneqarnerminik ingerlatsilereersimasumik atornerluinermit katsorsaasoqarnissaa.

Imm. 2-mut

Innuttaasooq isertitsivimmiittoq, tak. imm. 1, atornerluinerminik katsorsartinnermi ingerlanneqarnerata nalaani iperagaappat katsorsartinnerata ingerlanneqarneranut aningaasartuutit naammassinissaata tungaanut, Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfimmit, akilerneqassapput.

Imm. 3-mut

Innuttaasooq atornerluinerminik katsorsartilluni aallartissimasooq eqqartuunneqarnermi pinerani, atornerluinerminut katsorsartinnini ingerlatiinnassavaa. Taamatut pisoqartillugu Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuut akilissavaat.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkamik aalajangersarneqarpoq Allorfiup aamma Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiup akornanni katsorsaanerup ingerlanneqarnera aamma tamatumunnga aningaasartuutit pillugit isumaqatigiissuteqartoqassasoq, tassani isumaqatigiissummi ersersinneqassapput aningaasartuutit sorliit kiap aningaasartuutigissagai, tak. imm. 1 – 3.

§ 30

Imm. 1-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq kommunimi sullissinernut aningaasartuutunik akiliisoq tassaasoq kommuni pineqartup inuit allattorsimaffianni nalunaarsorneqarfigisaa aalajangersimasumillu najugaqarfigisaa. Qaqutiguinnaq pineqartoq najugaqarpat, tak. § 2. Tassunga tunngatillugu aammattaaq § 2-mut oqaaseqaatit innersuussutigineqarput.

Atortuulersitsinermut aalajangersakkat

§ 31

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq una Inatsisartut inatsisaat 1. aggusti 2017-imi atuutilersoq.